

flacăra

anul xxxiii
8 (1497)
VINERI
24 FEBRUARIE
1984

săptămînal editat de frontul democrației și unității socialiste

ASEDIUL ALB

Reporteri pe frontul mării zăpezi a anului 1984

● Exigentele anului 1984 în economie tratate cu maximum de răspundere : toate întreprinderile au funcționat normal ● Pînă în martie, oile n-au ce strica în pădure ● Drumul care leagă Vișoara de lume a fost deschis ● Prețul laptelui din comunele izolate de zăpadă nu e cunoscut decît de țărani din împrejurimile Sucevei ● Solidaritatea oamenilor în clipe grele : o femeie, o soră și un tractorist au înfruntat viscolul pentru a salva un pui de om ● Zootehnia : foc continuu pe o ninsoare neîntre-rupă ● Un record la Bacău : la o intrare sau la o ieșire din oraș troienele treceau de 6 metri ● Un copil de 8 ani a trecut cu sania pe sub un camion în mers ● Chiar și pe viscol, poștașul Costică Purice duce abonaților ziarele apărute în aceeași zi ● 11 din cele 16 tone de carne de oaie predate la contracte de comuna Vidra vin de la gospodarii din satul Vișoara ● Savi-nești : 5 000 de oameni au păstrat focul continuu grație muncii a 50 de mecanici din Oraș care au dezăpezit drumurile vreme de 50 de ore.

În cuprinsul
revistei:
trei palpitate
interviuri

UN SAVANT

Ana Aslan

UN ARTIST

Eugenia Moldoveanu

UN SCRITOR

Titus Popovici

Pag. 21

Să nu uităm nicodată
ultimele cuvinte
a.l.e lui Horea:

**„MOR
PENTRU
NAȚIUNE...”**

(o evocare a marelui erou la
împlinirea a 200 de ani de
la răscoala lui Horea, Cloșca
și Crișan)

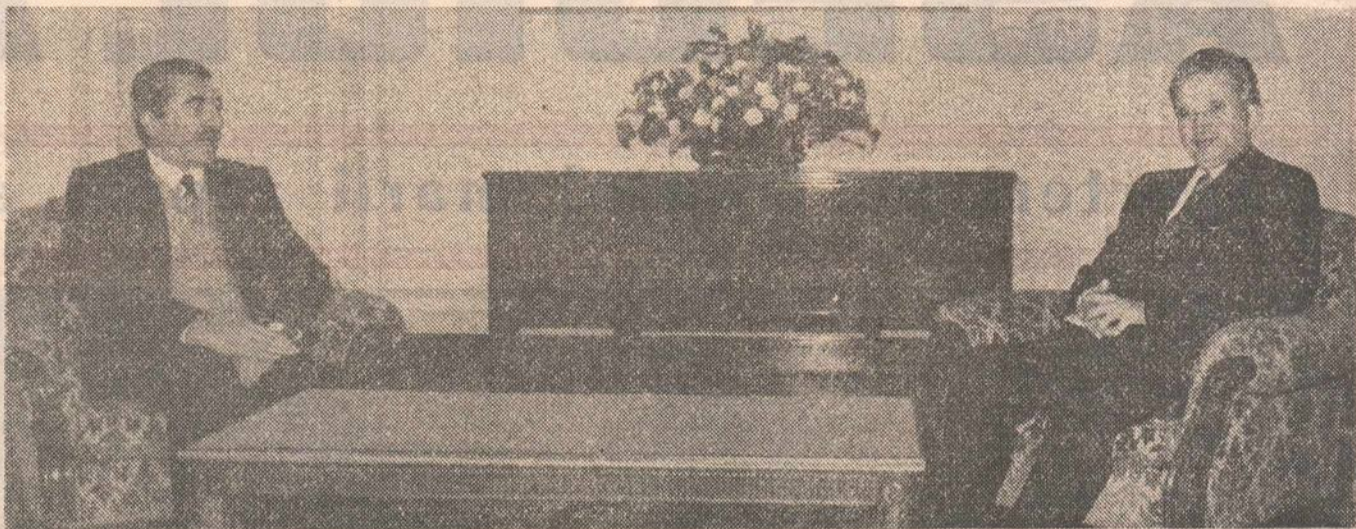
Sub semnul conlucrării active pentru soluționarea problemelor internaționale, al promovării păcii, prieteniei și cooperării

Printre personalitățile de peste hotare care au fost primite în ultima săptămână de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, s-a aflat și Nayef Hawatmeh, secretar general al Comitetului Central al Frontului pentru Eliberarea Palestinei. Oaspetele a exprimat întreaga grațitudine pentru întrevăderea acordată, pentru posibilitatea oferită de a ne vizita țara, de a cunoaște realizările obținute de poporul român în diferite domenii de activitate. În același timp, secretarul general al C.C. al F.D.E.P. a adresat vii mulțumiri pentru poziția principială și consecventă a României, personal a tovarășului Nicolae Ceaușescu, de sprijinire activă și permanentă a luptei drepte a poporului palestinian pentru cucerirea drepturilor sale inalienabile. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a exprimat, la rîndul său, satisfacția de a se reîntîlni și a avea convorbiri cu secretarul general al C.C. al F.D.E.P. În cadrul întrevăderii au fost subliniate bunele raporturi de prietenie și solidaritate militantă dintre Partidul Comunist Român și Frontul Democratic pentru Eliberarea Palestinei și s-a manifestat dorința comună de a extinde aceste relații în interesul reciproc, al cauzei păcii, înțelegerii între națiuni, al cooperării și progresului în lume. Secretarul general al P.C.R. și secretarul general al C.C. al F.D.E.P. au examinat unele aspecte ale vieții internaționale actuale și îndeosebi ultimele evoluții ale situației din Orientul Mijlociu și problema palestiniană. Legat de aceasta, o atenție deosebită a fost acordată modalităților și căilor de realizare a unei păci drepte și durabile în Orientul Mijlociu. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a afirmat și cu acest prilej considerentele României potrivit cărora realizarea unei păci trainice, juste și globale în această zonă a lumii presupune retragerea Israelului din teritoriile arabe ocupate în urma războiului din 1967, soluționarea problemelor poporului palestinian.

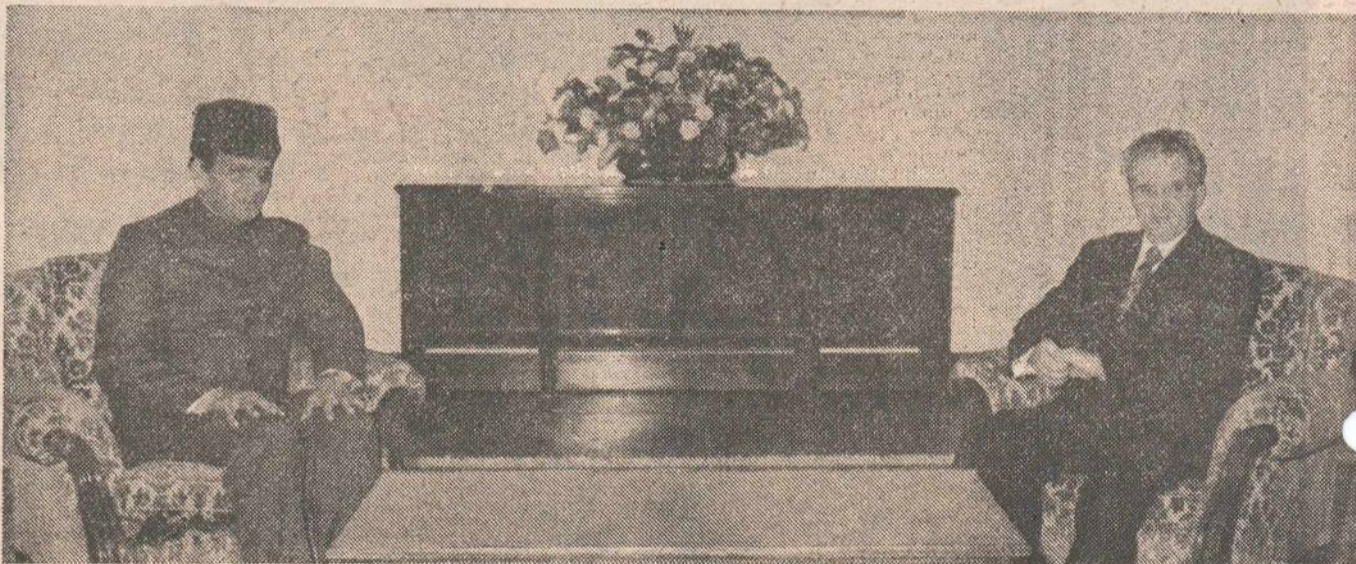
☆
În timpul primirii la președintele României, Vishwanath Pratao Singh, ministrul comerțului al Republicii India, președintele părții sale în Comisia mixtă guvernamentală româno-indiană de cooperare economică, tehnică și științifică, a exprimat grațitudinea pentru întrevăderea acordată și a transmis tovarășului Nicolae Ceaușescu un cald salut din partea primului ministru Indira Gandhi, împreună cu urări de bunăstare și prosperitate pentru poporul român. Mulțumind, șeful statului român a adresat premierului indian un salut prietenesc, iar poporului indian urări de progres și prosperitate. În cursul întrevăderii a fost exprimată satisfacția față de cursul ascendent al relațiilor româno-indiene pe plan politic, economic, tehnico-științific și în alte sfere de activitate și a fost exprimată dorința comună de a amplifica raporturile bilaterale în folosul celor două țări și popoare, al cauzei păcii, colaborării și înțelegerii internaționale. În acest cadru, au fost apreciate rezultatele sesiunii Comisiei mixte, care a pus în evidență noi căi și mijloace de întărire a conlucrării româno-indiene pe multiple planuri. Au fost evidențiate largile posibilități de colaborare și cooperare pe care le oferă economiile României și Indiei, aflate în plin proces de dezvoltare. Au fost abordate, de asemenea, unele probleme actuale ale situației internaționale. În mod deosebit au fost subliniate pericolele grave pe care le reprezintă la adresa păcii cursa înarmărilor, îndeosebi a înarmărilor nucleare, evidențind necesitatea întăririi conlucrării între țările în curs de dezvoltare și nealiniate, între toate statele în lupta pentru oprirea cursei înarmărilor, pentru adoptarea de măsuri ferme de dezarmare, și în primul rînd de dezarmare nucleară, pentru rezolvarea pe cale pașnică a tuturor conflictelor din diferite zone ale lumii, lichidarea subdezvoltării și edificarea unei noi ordini economice bazate pe deplina egalitate și echitate în relațiile dintre state.

☆
Cu prilejul întrevăderii acordate ministrului afacerilor externe al Republicii Volta Superioară, Arba Hama Diallo, tovarășului Nicolae Ceaușescu i-a fost transmis un cald mesaj de prietenie, stimă și considerație din partea președintelui Consiliului Național al Revoluției, șef al statului Volta Superioară, Thomas Sankara, iar poporului român urări de succese tot mai mari pe calea propășirii economice și sociale. Ministrul de externe a transmis sentimentele de admirație pe care șeful statului Volta Superioară le nutrește față de președintele Nicolae Ceaușescu pentru activitatea sa, a României socialiste, consacrată diminuării tensiunii pe continentul european și în lume, pentru afirmarea politicii de independență, egalitate, colaborare și pace între națiuni. Mulțumind, tovarășul Nicolae Ceaușescu a adresat un cald salut șefului statului voltez, urări de sănătate și fericire personală, iar poporului din Volta Superioară succese pe calea dezvoltării economice și sociale independente. În cursul întrevăderii au fost reiterate bunele relații existente între cele

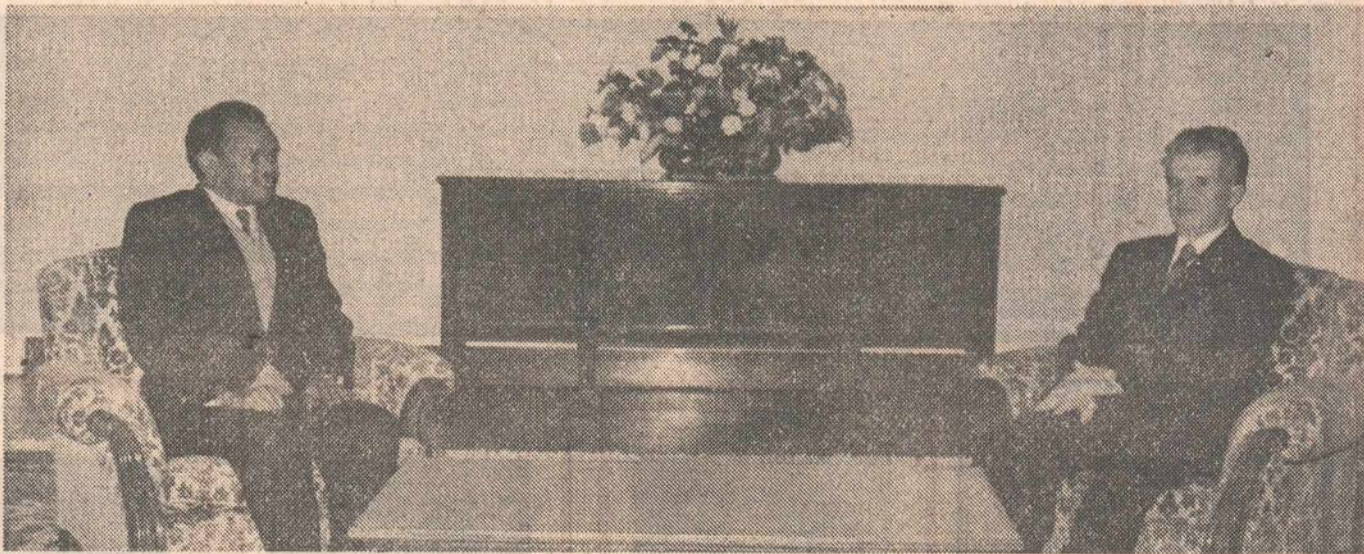
PRIMIRI LA TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU

Aspect din timpul întrevăderii cu secretarul general al Comitetului Central al Frontului de Eliberare a Palestinei

Primirea ministrului comerțului al Republicii India

Primirea ministrului afacerilor externe al Republicii Volta Superioară

două țări și afirmată voința comună de a dezvolta aceste raporturi, de a iniția și concretiza acțiuni de cooperare în domeniile minier, transportului, agriculturii și altele, pe baze reciproc avantajoase, în interesul ambelor țări și popoare, al cauzei păcii și înțelegerii între națiuni. În cadrul schimbului de vederi în probleme ale vieții internaționale, a fost reafirmată necesitatea de a se acționa pentru însănătoșirea climatului politic mondial, oprirea cursei înarmărilor, îndeosebi a celei nucleare, pentru salvagardarea păcii pe planeta noastră. Subliniindu-se consecințele grave ale crizei economice mondiale, ale practicilor discriminatorii, ale accentuării disproporțiilor între pro-

țurile materiilor prime și produsele industrializate, ale creșterii datoriilor datorilor externe și politicii dobânzilor înalte, a fost afirmată necesitatea întăririi unității și conlucrării între țările în curs de dezvoltare, pentru stabilirea unei strategii comune în negocierile cu țările dezvoltate în vederea găsirii căilor și mijloacelor de sprijinire financiară a acestor țări, a realizării planurilor lor de dezvoltare economică, a diminuării datoriilor externe, pentru statornicirea unor raporturi economice internaționale bazate pe deplină egalitate și echitate, pentru instaurarea unei noi ordini economice internaționale.

Primirea la președintele României, prilejul prezentării scrisorilor de acțiune, a ambasadorilor Finlandei, Republicii Peru, Republicii Socialiste Cehoslovace, precum și a reprezentantului permanent al Organizației pentru Eliberarea Palestinei, a prilejuit căldurose schimburi de saluturi între tovarășii Nicolae Ceaușescu și Mauno Koivis președintele Finlandei, Fernando E. launde Terry, președintele Republicii Peru, Gustav Husak, secretar general C.C. al P.C. din Cehoslovacia, președintele Republicii Socialiste Cehoslovace, Yasser Arafat, președintele Comitetului Executiv al O.E.P.

P. NICOARA

Un soclu pentru fulgi este pământul, Pe buze ia contur de fulgi cuvântul

ASEDIUL ALB

A nins bogat peste țară. Și încă ninge. „Iarna-i grea, omătul mare, semne bune anul are“... Ne-a nins în suflute cu speranța recoltei, a marii recolte, după un an de secetă grea. A nins cu boabe de grâu, promițătoare ca și boabele aruncate pe nea după fierul simbolic al Plugușorului, care ară în gheață spre rădăcinile vieții. A nins pentru copiii noștri, dăruindu-le omătul inocenței, dăruindu-le joaca de care au atîta nevoie. A nins pentru noi toți.

Dar viața sub asediul zăpezii nu e ușoară. În multe colțuri ale țării, din Banat în Moldova, din munții de nord spre inima Transilvaniei și spre dealurile din miazăzi, troienele au acoperit șosele, drumuri de fier, au izolat așezări, au dereglat sau au îngreunat uneori fluxul muncii și vieții noastre, cerînd replica promptă și hotărîtă a oamenilor. Și replica a venit. Cu neprecupețire, neșovăire, neoboseală, cu organizare, precizie, disciplină, grefate toate pe conștiința necesității, pe răspunderea față de țară și de oamenii ei. Lupta pentru regăsirea suflului

firesc al vieții, singurul înăuntrul căruia se află cheia succeselor durabile, pentru normalizarea transporturilor, pentru buna aprovizionare a industriei cu materii prime și a populației cu cele de trebuință traiului, s-a împletit cu eforturile pentru exemplara pregătire a unei campanii agricole ce debutează sub auspiciile cele mai generoase. Muncitori, țărani, militari, oameni de toate profesiile și-au făcut și își fac din plin datoria, chiar dacă pe alocuri orarul efortului sigur și rodnic încă își caută cadența. Sub avalanșele ninsorii, sub viscol și ger, salopele s-au confundat cu bluzele kaki, cu dimiile țărănești, cu mincile suflecate ale tuturor, căpătînd o singură culoare : culoarea straiului nobil al bărbăției, straiul de lucru al omului de la noi.

Veștile pe care ni le-au transmis, în aceste zile, reporterii noștri dovedesc, o dată în plus, că la noi, la români, familia umană știe să se regrupeze în uman în fața oricărui încercări. Cînd scade soarele, cresc oamenii : românii confirmă acest vechi adevăr.

Calistrat Hogăș în
strai de nea

În Piatra Neamț peste 100 000 de oameni au ieșit la zăpadă

Lapte pentru orașeni adus, zilnic, pînă la șoseaua
principală

O zi geroasă și o piine caldă

La Negrești, zăpada a atins 3 metri

O zăpadă care a însușețit un întreg județ

În județul Neamț a nins o săptămînă. De joi pînă joi. Iar la Tirgu Neamț a viscolit cu 140 de kilometri la oră. Un adevărat taifun. Vineri, șoselele erau blocate, făcîndu-i pe navetiști să innopteze prin sălile de așteptare ale autogărilor sau pe la prieteni, iar pe cei surprinși la volan imobilizîndu-i în mijlocul drumului, pînă la sosirea echipajelor Comandamentului județean de dezzăpezire. ● Primul echipaj a pornit din Piatra sim-bătă seara cu destinația Roman. Păsările Avicolei rămîneau nehrănite — milioane de păsări — dacă acești oameni nu se inhămau la drum. „Mergeam pachet, mașină lingă mașină, și totuși ne mișcam fără spor, urmele mașinilor fiind imediat astupate de viscol“. Cuvintele aparțin șefului comandamentului, Constantin Catrina, care ne mărturisește, în final, că au făcut mai bine de 10 ore pentru 40 km ! ● Alte 17 autogrederi și freze au descongestionat drumurile de pe 60 de trasee ale județului, temperatura păstrîndu-se zi și noapte constantă : maximum — 10 grade, minimum — 20 ! ● O știre imbucurătoare. Diminuarea deficitului de apă înregistrat anul trecut față de acest an : de la 2 000 m.c./ha — la 400 m.c./ha ! Vorba unui localnic, apă de cea mai bună calitate pentru agricultură ! ● „Aici Rodia, vreau cu Vorărețu'. De ce nu ai ajuns la Nicodim ?!“ Secvență înregistrată la sediul central al comandamentului. „Vor-bărețu“ era un autogreder în drum pe traseul 15, care-și făcea din plin datoria. ● Și unui autogreder îi vine greu să înainteze prin zăpada care depășea statura unui om, în comuna Negrești, unde adeseori straturile depășeau trei metri. Sătenii credeau că nu vor reuși să iasă din case zile în șir. Dimineața însă — miracol ! — satul era străbătut dintr-o parte în alta de o adevărată șosea sub-terană. De fapt, un culoar săpat peste noapte la lumina farurilor ● În satele Girov, Dulcești, Birgăuani, localnicii nu au așteptat cu mîinile în sin ajutoare. Peste 3 000 de oameni au ieșit și au dez-zăpezit drumurile de acces spre C.A.P.-uri, dispensare, școli, primărie... ● În ceea ce privește C.F.R.-ul, faptul că nu au fost nici un moment linii închise pe întreaga perioadă, vorbește de la sine : și aici acțiunile au fost nonstop ! S-au format garnituri speciale cu combustibil de la Adjud și Bacău pentru Iași, Suceava și Botoșani, la rîndul lor înzăpezite. ● Maria Soric, șefa autogării Piatra Neamț, nu și-a găsit liniștea pînă ce nu a aflat că se poate circula normal pe toate drumurile județului în ambele sensuri. La ora vizitei noastre doar șoseaua spre Onești nu intrase încă în programul obișnuit al Întreprinderii de transporturi auto, plus alte 7 sate răzlețite din județ. S-a dovedit totodată și o gazdă primitoare, umblînd și reușind să asigure că-lătorilor „reținuți“ în autogară, masă caldă la cantinele vecinilor, după cum și cazare ● Gospodarii C.A.P.-ului Moldo-veni nu s-au dezis nici în această situa-ție. Cu două tractoare au tăiat drum direct peste cîmp și au adus la timp celor din Piatra Neamț laptele de care aveau atîta nevoie ● De fapt, Comandamentul județean de dezzăpezire a devenit în aceste zile aprige, „comandamentul“ de suflet al tuturor oamenilor județului. Numai în orașul Piatra Neamț au partici-pat la dezzăpezire peste 100 000 oameni !

Fotoreportaj de ELENA GHERA

Bombardament suav de lacrimi pure Peste pădure ninge cu pădure

• Pirtii care duc către schele •

Un dar la poarta Țării Vrancei

A nins la poarta Țării Vrancei, la Vidra, pe Valea Putnei, într-un capăt de lume, parcă, unde soarele a răsărit, după câteva zile de viscol, peste un strat de zăpadă de aproape un metru iar pe unde vântul a adunat-o, prin clinurile văii, chiar ceva mai înalt decât un bărbat în toată firea. Dar de la Vidra până la Viișoara mai sînt încă vreo șapte kilometri și abia acolo pare să fie, cu adevărat, capătul lumii, unde nu se poate ajunge mai repede nici măcar cu o sanie trasă de un tractor. Pe la mijlocul drumului acestuia întins tot pe culmi de deal și pîndit de adîncimi înspre care e mai bine să nu privești, ca să nu-ți inchipui ce s-ar putea întîmpla, cei care au trecut pe-aici, în urmă cu o zi sau două, cu plugurile, au început să se teamă și ei, precum se vede, și au tăiat un drum nou, prin zăpadă, ceva mai în dreapta, mai ferit de primejdii pe de lături dar cu sușuri abrupte pe unde nu se poate înainta decât ori pe jos ori cu săniile trase de cai. La Viișoara, unde am ajuns, totuși, pentru că primarul Nică Micu ne spusese că ar fi bine să ajungem și acolo, în acel sat care a dat 11 din cele 16 tone de carne de oaie pe care le-a predat la contracte comuna Vidra, oamenii stau mai mult pe lingă casă și de cînd a început nins-oarea tot asta au cam făcut, în fiecare dimineață, pirtie pînă la grajdurile vitelor, pînă la fîntini, pînă la căpițele cu fin, din grădină, pînă la poartă și-apoi de jur-împrejurul caseilor, pe sub streșini. Cînd nins-oarea s-a mai potolit, unii au început să curețe zăpada de pe acoperișuri, fiindcă oricît ar părea ea frumoasă și aproape imaterială cînd ninge frumos, după ce se așază e grea ca piatra. Între timp și-a croit drum pînă la Viișoara și vicepreședintele Consiliului popular al comunei, Dorică Oancea, care e și deputat al satului, iar ulițele au fost deszăpezite cu cele două pluguri de lemn făcute de pădurarul Constantin Cherciu. Fiecare plug a fost tras de cite două perechi de boi și mai întii s-a deschis

pirtie pînă la școală, după cum au cerut învățătoarele Florentina Boștiog și Maria Cherciu, iar după aceea pînă la magazinul al cărui gestionar, Sirbu Toma, ne spune că e aprovizionat cit se poate de mulțumitor și că în orice caz nu-i lipsește ceea ce pe-o vreme ca asta se cere înainte de toate: piine și gaz lampant. Piine se cere pentru că pe-aici pămîntul e puțin, incolțit de dealuri și oamenii nu prea fac griu, iar gaz pentru că oile au început să fete și cum nu se prea găsesc baterii pentru lanterne țărani se mulțumesc să folosească tot vechile lor felinare. Dar ca să se poată face aprovizionarea a trebuit deschis mai întii drumul care duce la Vidra. Cum spuneam, jumătate din el a fost deszăpezit, dinspre Vidra către Viișoara, cu plugurile trase de tractoare, dar din locul unde tractoarele n-au mai putut să înainteze a fost rîndul fărâșilor din Viișoara să vină cu lopeți, în urma plugurilor trase de boi. La munca asta a ieșit, fără indemnuri multe, din fiecare casă cite un om. Între ei, parcă mai în frunte și mai grăbiți au fost Nicolae Apostu, Vasile Sirbu, Sandu Avram, Vasile Pintilie, Stanciu și Mihai Sandu. Cu drumul acesta fiind o poveste, zice primarul Nică Micu. Pentru modernizarea lui, în urmă cu cîteva ani s-a cheltuit un milion iar cheltuiala asta a fost privită de cei din Viișoara, sat izolat, de unde drumul acesta nu duce nicăieri mai departe, ca un fel de răsplată pentru faptul că ei sînt mari crescători de animale, oameni pe care conducerea comunei s-a bizuit întotdeauna cînd a fost vorba de încheierea unor contracte, chiar dacă satul e mic, numărînd doar vreo două sute de gospodării din cele 2800 ale acestei comune mari, cu aproape 9000 de locuitori. E drumul lor, e singurul drum care-i leagă de lume și el trebuia deschis cit mai repede, de aceea nici n-a fost nevoie de indemnuri repetate din partea primăriei, spune Nică Micu.

Pe teritoriul comunei au fost deszăpezite 11 kilometri de drumuri naționale, 15 de drumuri județene și 20 de drumuri locale. În Vidra se află chiar și un district de drumuri naționale, al cărui șef, Ștefan Tirdea, a trimis mai întii pe șoselele înzăpezite camioane grele, încărcate cu nisip. Fiecare avea în față o

lamă cu care a mai subțiat stratul de zăpadă. În urma lor au venit autogrederile iar după aceea au trecut turbograzele aspirînd zăpada și aruncînd-o în lături cu atita putere încît, la intrarea în comună, au spart geamurile unui chioșc de țigări. Dar Petre Iancu, președintele cooperativei de producție, achiziții și desfăcerea mărfurilor, nu s-a supărat pentru atita lucru. Nu degeaba are 54 de ani și lucrează în cooperatie din tinerete, spune el, a avut timp să învețe să se aprovizioneze cu tot ce-ar fi necesar în astfel de împrejurări și în magazinele comunei se găsesc, bineînțeles, și geamuri. Între grijile lui, poate cea mai importantă, în primele zile de viscol, a fost ca brutăria să funcționeze tot timpul. Lucrează acolo cîteva brutari care știu să-și facă bine meseria: Toader Stanciu, Costel Ciubotaru, Toader Agherghinei, Vasile Ionescu și Toader Tinjală. Altă grijă a fost să funcționeze și secția de benzi transportoare, din satul Șerbești, care a adus anul trecut beneficii de aproape o jumătate de milion, ori să nu piară îngropat în zăpadă ciobanul Sandu Eftimie, aflat cu oile cooperativei, 125 la număr, tocmai la 20 kilometri de Vidra, în pădurea Răiuți. A doua zi după ce-a început viscolul, adică tot pe vreme de viscol, Petre Iancu a trimis în ajutorul ciobanului patru bărbați care abia au răzbit pînă acolo, pe cai, după șase ore de osteneală. Ștefan Susanu, Gheorghe Palma, Gheorghe Atofanei și Ștefan Dumbravă au făcut acolo pirtii în jurul saivanului, pînă la clăile de fin din apropiere și pînă la izvorul de unde ciobanul adapă oile. S-au întors după două zile, lasîndu-l pe Sandu Eftimie în tovărășia celor patru ciimi ciobănești, doi ai lui iar doi ai cooperativei, prinși în inventar, zice Petre Iancu, și valorînd fiecare cam 1500 de lei.

Fără griji n-a avut cum să rămînă nici inginerul Valeriu Simion, șeful Ocolului silvic Vidra. Cei 42 de pădurari din subordinea sa au avut de străbătut în lung și în lat cele 15000 hectare de păduri care se întind de la Bolotești, Jariștea și Tîfești pînă la Vizantea-Livezile, Valea Sării și Birsești, pentru a reimprospăta hrana cerbilor și căprioarelor. El, șeful ocolului, trebuind să verifice de urgență

o sesizare din Viișoara, s-a așternut pe drum, cit drumul nici nu era deschis, luînd-o pe scurături, prin pădure, cu pușca la spinare și cu zăpada pînă la briu, ca să vadă dacă e adevărat ce reclamau doi înși de acolo, că pădurarul satului vinde lemnele peste prețul lor. Scri-soarea era întocmită însă de vreunul atit de curajos încît găsise cu cale să o semneze cu numele a doi consăteni de-ai lui, care n-aveau nimic de reclamat. Păcat de bunăvoința și de strădania inginerului Valeriu Simion.

Alții, cel puțin, au avut norocul de a vedea că strădania lor n-a fost inutilă. La Spitalul din Vidra, telefonista Mioara Lăcătuș se uită pe registrul apelurilor de salvare și se oprește asupra unui caz mai dificil: Toader Lazăr din Birsești. Omul s-a pomenit cu o ocluzie intestinală și dacă n-ar fi fost operat urgent se putea întîmpla cu el tot ce e mai rău. Șoferul Constantin Ionașcu, împreună cu asistentul Mircea Cazianu și alți patru bărbați, înarmați cu lopeți, l-au dus cu mașina salvării pînă la Bolotești. De-acolo a fost transportat mai departe, la Focșani, cu o tanchetă în care veniseră doi medici de la spitalul județean și o asistentă. La alt apel a plecat moașa Maria Bouros, care a adus-o la spitalul din Vidra pe Irina Dănilă, de 27 de ani, însărcinată în luna a noua și care între timp, cit viscolul încă mai bătea în ferestrele spitalului, a născut un băiat.

Pe unde cade zăpada, se întinde liniștea, se zice, dar cit am rămas la Vidra, într-o zi limpede și cu soare, numai liniște nu era prin centrul comunei, lingă joagărul mecanic minuit de Vasile Mircioiu. Peste drum, maistrul Gheorghe Bouaru și oamenii săi, între care Constantin Bratu, Ion Stanciu, Pavel Postolache, lucrau la despresurarea de zăpadă a unuiu dintre blocurile aflate în construcție la Vidra și care va ridica numărul apartamentelor din această comună la 166. Ceva mai departe, sub firma unui atelier foto, Constantin Topora aștepta clienți dornici să se pozeze în decor de iarnă. Constantin Topora a fost în viața lui și primar și președinte de C.A.P., ne spune, dar și-a dat seama că în urma lui vine o generație căreia trebuie să-i lase locul pen-

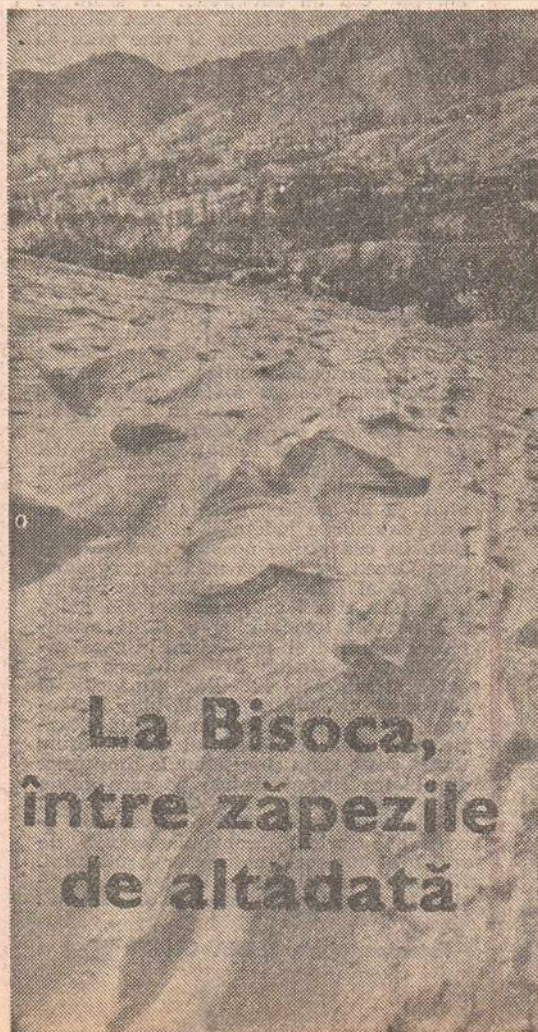
tru a face mai bine astfel de munci iar el a învățat această meserie pe care o va părăsi în curînd, peste citeva luni, cînd se va pensiona. A avut grijă să lase însă un urmaș, o fată care a terminat 10 clase și acum e practicantă, Păuna Anghel. Cei doi fotografi n-au avut însă, de vreo săptămînă, decît un client o elevă, Viorica Pavel, care s-a pozat cu un bulgăre de zăpadă în mină. Altfel, prin fața atelierului trec îndeobște țărani care tin în mină hățurile cailor ce trag la săniile încărcate cu bălegar. Se duce oamenii să-și îngrașe pămînturile și livezile. Și un semn că nu prea se mai poticnește nimeni de zăpada din ultima săptămînă este și că poștașul Costică Purice duce abonaiților ziare aparute în aceeași zi, nu cu trei zile în urmă. Pe drumul pe unde cu citeva zile în urmă nu se putea merge decît cu tancheta, apoi cu camioane grele sau cu mașini Aro, la întoarcere am putut veni cu o Dacie și într-o oră am ajuns la Focșani, ceea ce a făcut să nu ni se mai pară deloc că Vidra se află la capătul lumii. Ori-cum, primarul Nică Micu știe el de ce spune că pentru ce din Vidra zăpada asta a fost cel mai frumos dar.

DUMITRU ELIADE

Viața aspră ca o dimie

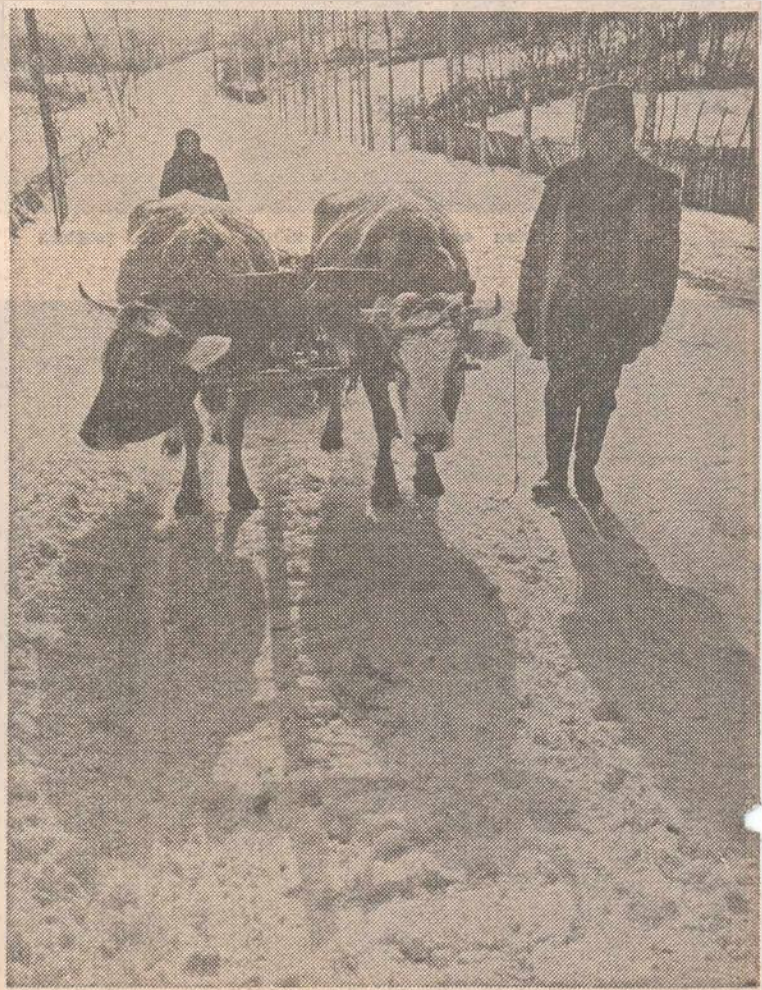
La ceasul ăsta, Vaideeni Viișoara e un sat pustiu. Oamenii puțini pe ulițe, tăcere mare și rece, neîncălzită nici de zurgălăi de săni, nici de clopote de tilinci. Cele 45000 de oi ale satului și stăpînii lor rătăcesc pe drumurile transhumantei. Cînd o să se sfîrșească aceste drumuri? De la o vreme, călătorii turmelor „prin țară” trece din iarnă către celelalte anotimpuri. Spațiul de pășune de pe cei 30 de munți ai Vaideenilor nu poate primi decît 23000 de oi. Celelalte sînt silite să stea to anul în „țară”. Deci niște oameni, și nu puțini, petrec 365 zile din an în Bărăgan sau în Banat, în bălțile Dunării ori în pragul mării. Femeile lor nu vîd decît rar, la vreun prile-

• DOI REPORTERI APROAPE MARATONIȘTI • RECUNOȘTINȚA — UN SENTIMENT, ÎNCĂ,

La Bisoca,
între zăpezile
de altădată

Bisoca e la capătul pămîntului. La fiecare pas îmi repet acest lucru, ca să nu-mi fac iluzii. Cînd te înhami la un drum de 20 de kilometri prin nămeți iluzia te pedepsește. Dimineață la întorsura Buzăului erau — 21 de grade. Din dealul Smeleștilor, ținem o vreme urma Fadromului, care încearcă să rostuiască troienele, cit de cit, pînă se potolește și el într-o margine, stors de ultima picătură de motorină. Merg în spatele primarului din Vintilă Vodă, Duță Draghia, de felul lui chiar de aici, de pe Valea Slănicului, loc pe care l-a trădat o singură dată, fără voia lui, atunci cînd a fost primar prin părțile Neamțului. Fie, se lăsase el, luăm drumul Bisocăi, să vedem ce-o ieși, numai să vă țină încălțările. Nu mă țineau. În spatele meu, Agarici, încărcat cu aparate și obiective ca un brad de Anul Nou, e gata parcă să dea piept cu Himalaia. Dacă n-ajungeti în patru ore, vă trimit o sanie, ne promise Ion Diaconu, președintele C.U.A.S.C. Săpoca, părtaș la aventura noastră. Suna cludat, ca și cum, vezi doamne, ar fi dat alarma, fiindcă pe dealurile astea, nu departe de poalele Pen-teleului, iarna se puteau întîmpla multe dacă punem la socoteală și urșii, și lupii, și multele întîlniri dintre ei și băștinași. La Ion Horhocea, unde trei bătrîne cumînți ca și vîrsta lor își făceau de lucru, schimb pantofii pe o pereche de cizme de cauciuc, nici prea mari, nici prea mici, dar nici prea potrivite, prin care simteam zăpada înghețată mai direct, mai fără grijă. Pînă la Ion Horhocea casele erau rare, după el nu mai sînt deloc și în albul strălucitor din jur orice ființă devine un punct de sprijin. Drumul ne înghețe temeinic, de fapt, care drum? că nu se mai cunoaște nimic, zăpada ascunzînd totul, înnebunită de viscolul din ajun, și tot ce mă interesează, ce mai reușesc să disting în lumina care mă terorizează sînt afundăturile pașilor celui dinaintea mea. Caut urmele primarului, păstrîndu-mă într-un echilibru obositor, dar este mai economic astfel. Omul din față povestește frumos și cuvintele lui vin ca o mină de ajutor. Ați scris dumneavoastră, la „Flacăra”, zice, de un doctor vestit, Gheorghe Marinescu-Dinizvor. Eu l-am cunoscut. Un om extraordinar. Poate că azi nu mă mai

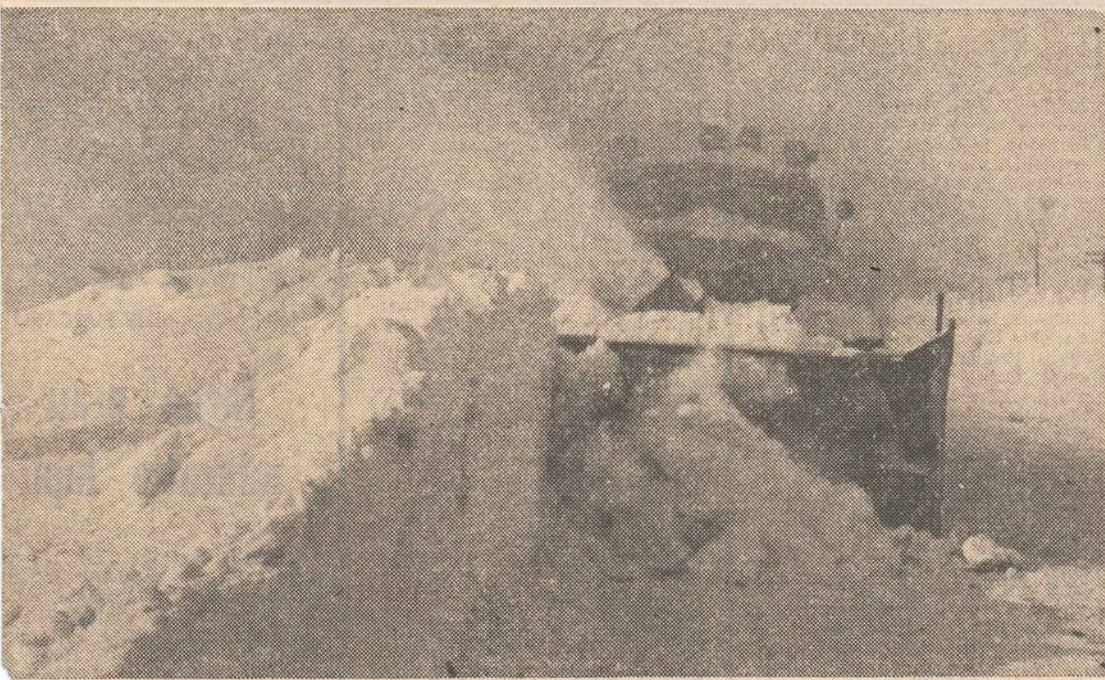

Cu sania spre capătul județului

O iarnă cit copilăria noastră Vindecătoare, blîndă și albastră.

ASEDIUL ALB

• Prin nămeții cit casa, pe urmele unei reclamații •

Trasee albe in urma autofrezelor

anume, de regulă unul grav, care le cere o fugă pînă acasă. Bărbații vin, văd despre ce este vorba și, după ce leapadă pe podeaua frizeriei din sat, sub foarfece, tot stuful singurătăților crescut năvalnic în plete, se grăbesc către turmele ce-i așteaptă în Ialomița, în Arad ori în Telemann.

Deci Vaideeni, la ceasul de față, e un teritoriu al tăcerii și al pustiuului. Întîlnirea cu acest celebru sat de oi, la fel de celebru ca și Poiana Sibiului, este o deziluzie. O deziluzie față de osteneala drumului pînă aici, față de spectacolul liniar al locului, față de lipsa totală de spectacol. Doar șiruri dese de case (e drept, mari și frumoase) îngropate pînă la briu în zăpadă, altceva nu-i de văzut. Cer plumburiu, priveliște compactă în tăceri și enigmatică, așa cum sint priveliștile neîncălzite de aburul răsufării de om ori de vietate. Femeile satului nu se văd, nu sînt din case, existența lor o destăinuie, la clipă de seară, doar luminile din ferestre și tic-tacul războaielor de țesut, ce străbate subțire prin ziduri. Unde

e farmecul acestui loc, cîntat de toți călătorii, pe toate gamele exclamațiilor? Îți pui întrebarea și te decizi s-o ștergi de unde-ai venit. Dar nu mai poți. Căci, iată, în spatele tău a început să ningă, drumul spre înapoi s-a infundat.

Și e și frig, teribil de frig. Un vînt sfîchitului îți insingerează obrazii, ninsoarea și zăpada răscolită te împușcă în ochi. Singurătatea și uritul cresc. Munții din jur, cocoșați sub povara omătului, îți cad în cap. Te afli într-un loc în care viața, îți spui, e rece, e poate totdeauna așa, indiferent de sezon. O viață cristalizînd după legi obscure — din anorganic, din mineral — la un hotar în care lumea istorică pare a se opri, frîngîndu-se și recăzînd în primordial.

Singurele locuri mai animate din sat sint primăria și poșta. Aici zbirnile tot timpul telefoanelor. Cei plecați „în țară” sună mereu, căutîndu-l fie pe primar, fie pe „vice”; ori chemîndu-și la poșta, prin avize-fulger, nevestele, ca să le dascălească ce să spună primarului sau „vice-lui”. Adică să le spună că el,

ciobanul Longinescu ori Crăciunescu ori Roșianu, „iar a păit ceva”, pentru niște pricină ce i se par ciudate. Ori că i s-au luat oile la obor, ori că din cutare pășune a fost alungat, ori că i s-a dat o amendă grasă pentru o culpă atît de slabă că nici nu se vede. Primarul Benoni Morăreț ori vicele Achim Băluță sună la Direcția agricolă a Vilcei, cei de acolo sună la județul în care s-a petrecut ce s-a petrecut, se infiripă aprinse discuții prin aer, care duc sau nu duc la ceva. Dacă duc, în carnetul de socoteli al ciobanului (fiecare are un asemenea carnet, pe coperta căruia scrie „Bloc Șoimul”, carnet ce costă 2,60 lei și în care se trec toate cheltuielile transhumanței) se aud niște clinchete vesele, se aud niște sticle cu bere ori pahare cu rachiu. Dacă discuțiile din eter nu duc la nimic, sticlele sau paharele tot își scot capul, ba parcă sint și mai multe, căci oia bolnavă ori stearpă te costă mai mult decît cea teafără iar ogoirea necazului mai mult decît bucuria. Viața de cioban, scrisă pe un car-

net de 2 lei și 60 de bani.

Pe ciobanul Mihai Dumitru ‘1 găsim acasă. Iarna asta n-a mai plecat cu turma, nu se simte bine cu sănătatea. Cele 320 de oi ale lui au fost alipite unui ciopor mai mare. Sint acum prin zona Călărășilor. Ultima lui plecare „în țară” e notată în „Blocul Șoimul” printr-o lungă coloană de cifre. Cei mai mulți bani i-au înghițit telefoanele și porumbul. Plătește dubla de porumb cu 100 de lei sau 2 kilograme de brînză. În 4 zile se duc 150 de duble. Bani ca banii, dar mai sint și altfel de cheltuieli. În locurile în care ier-nează cu oile i se pretinde să încheie contracte de lapte, de lînă, de miei. Dar el, ca tot omul, mai are niște contracte, încheiate în Vaideeni. Deci el, pentru o singură oaie, face nu un contract, ci două sau trei. Dar care oaie față doi ori trei miei deodată, îngrijindu-se totodată să-și mai procure o blană sau două? Cum se descurcă, asta-i taina lui. Dar e o taină care-l costă. Și încă asta n-ar fi nimic, ar semna cu ochii închiși orice fel de contracte, dacă i s-ar îngădui un singur lucru: să stea cu turma în păduri pînă pe la 20—25 martie, cînd fată oile. Adică oile cu miei în burlă să fie ferite de frig, căci altfel leapadă. În pădure nu-i frigul din șesul gol. Bine ar fi să fie ferii de frig și miei, măcar pînă cînd apucă să se țină bine pe picioare. Este tocmai epoca în care oile n-au ce strica în păduri, căci mlădițe și muguri încă nu s-au ivit.

Cei mai necăjiți oameni din Vaideeni sint Dumitriu Crăciunescu și Dumitru Roșianu. Li s-a „stîrpiț” un mare număr de minzări, din pricina „ierbii rele” pascute prin nu știu ce locuri din Bărăgan. „Iarba rea” ori „buruiana rea” dă și „stîrpire”, dar și boala numită „singerare”, care se mai capătă „și din alergătură”. Multe boli cad pe capul oilor călătoare, cum ar fi, în afară de „singerare”, „rășugul”, care-i o „boală de mimă”, apoi „dălacul”, tot „boală de inimă”, apoi boala de picioare a „schiopului” sau cea a coșului pieptului, „plămînia”. La toate ciobanul-șef al cioporului, instruit de veterinar, găsește, trebuie să găsească leacul, căci pe

ILIE PURCARU ■

(Continuare în pagina 6)

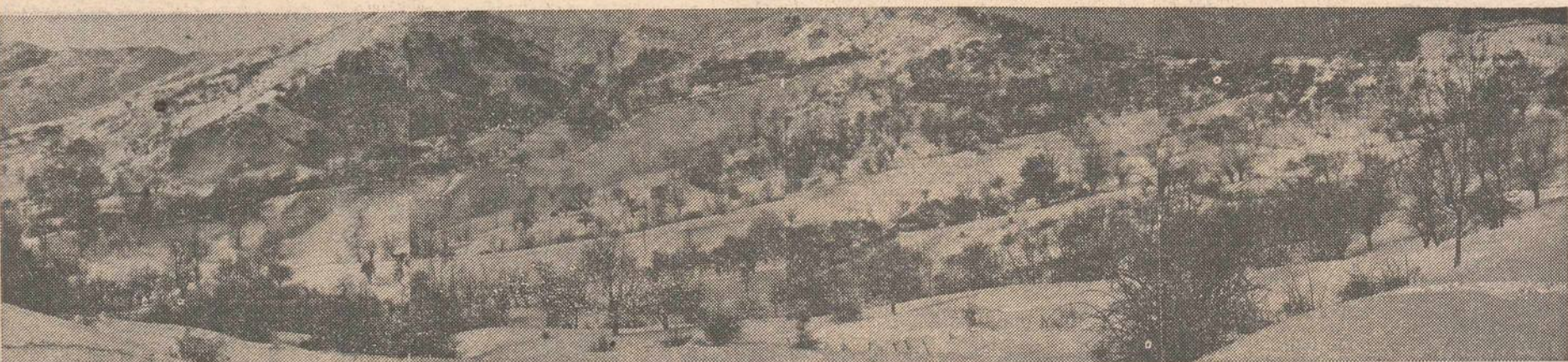
Prima grijă:

OAMENII

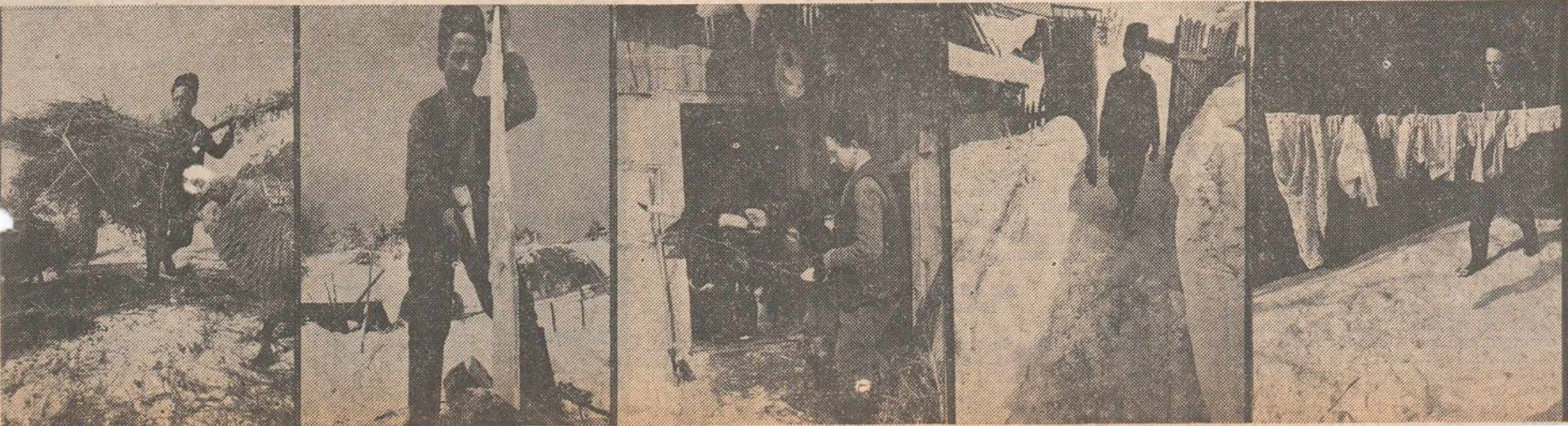

500 de sondori din vestitul Pipirig rămăseseră lîngă sonde, 48 de ore, fără apă, fără piine. Din cauza infiltrațiilor, țîțeiul inundase fîntinile. Nici un strop de băut, nici cu ce să frămînti o piine. Le-au sărit în ajutor cei de la întreprinderea de panificație din Piatra Neamț. Le-au adus nu numai de mîncare, ci și apa necesară, transportată în cisterne. Cum au ajuns pînă acolo? O întrebare la care nu mai căutăm răspuns — prin extraordinarul efort al brutarilor. Aceeași înțelegere au arătat-o și cei de la întreprinderea de gospodărie comună și locativă. Cisternele lor au făcut primul drum încărcate cu combustibil pentru oamenii aflați în concediu în Băltățești și Durău.

MEREU LA ÎNĂLȚIME • BISOCENII CRESC AZI MAI MULTE ANIMALE DECÎT ÎN 1983

Bisoca văzută din înaltul dealului Bisocuța — promisiune de liniște și vrednicie

S-au lustruit tălpicile la sănii Și viscolul pe toți ne-a refăcut

• Chirurgia sub semnul urgenței pe o tanchetă •

(Urmare din pagina 5)

el, nu pe veterinar, o să-l la de piept stăpînului oii care s-a prăpădit. Uneori mai trimiți și după veterinar, dar la vreme de iarnă e mai greu să-l găsești și mai ales să-l convingi să iasă din casa lui încălzită ca s-o pornească spre pășuni sau păduri. Iar la boli ca „dălacul“, din care se moare repede, nu mai e timp de veterinar, trebuie ca ciobanul-șef să-și suflece mințile și să doftoricească de grabă oaia pe care alți doi ciobani o prind de picioare și o răstoarnă. Cu o sulă, veterinarul improvisat îi străpunge animalului pieptul, iar în rana ce singurează viră mustăți de rădăcina de spinz, omologată de unii doctori ca leac foarte bun. În locul acela înfloreste o bubă mare, „cam cit trei-patru pumni“. Dacă bubă se sparge, oaia scapă. Dacă nu, nu.

Și încă toate ar mai fi cum ar mai fi dacă unele din cărările transhumanței, pe care de veacuri omul din Vaideeni își poartă turmele, nu i-ar fi acum refuzate. Sînt județe care nu mai îngăduie trecerea oilor pe teritoriul lor. Sînt și altele, ca Teleormanul de pildă, în stare să primească 10 000 de oi ale Vaideenilor (cazul acestei ierni), ferindu-i pe ciobanii de cărările Lotrului și ai Căpăținei și ferindu-se și pe sine alegîndu-se cu niște contracte. De ce unii înțeleg nevoile transhumanței, iar alții nu, e o întrebare veche, prea veche, care se răsucește în oamenii Vaideenilor ca un șarpe-sfredel purtat în sin.

E noapte cînd plecăm din Vaideeni, singurătatea și uritul au crescut. Pe zăpada albă și fragedă ca o blană de miel, pe care vîntul o răscolește și o desfoaie în mițe, cad pete de lumină aruncate de geamuri. Dincolo de geamuri femeile torc sau țes la război. Iar la răstimpuri (dese răstimpuri!) rămîn cu minile încremenite și cu ochii îngîndurați. Se întreabă pe unde o fi acum „omul lor“, cel plecat cu oile de atîta vreme, prin ce zăpezi o fi dormind somn istovit, strîns în culcușul aspru al cojocului. Viața acestor oameni e aspră ca un cojoc ori ca o dimie bătută în pive bătrîne și scilicite. Dar e aspră numai pe dinafară, pe dinăuntru fiind lina unduitoare și caldă a

gîndului și simțirii ce-au născut „Miorița“. Pentru viața aceasta ghemuită într-un carnet de 2 lei și 60 de bani n-am putea oare să facem mai mult?

Paza bună trece iarna grea

Găsim satele ce alcătuiesc Ciinenii (Ciinenii Mari, Ciinenii Mici, Greblești, Robești, Riul Vadului, Priloagele) îngropate în zăpadă. Nu chiar pînă la acoperișul caselor, dar nici cu mult sub. Dacă ai sufla spre aceste case te-ar ninge cu stele, te-ar orbi niște pulberi scinteiatoare, zburînd peste munți și dealuri în roiri ca de albine. Bine măcar că azi, 17 februarie, nu mai ninge. Un astru palid, despre care nu știi dacă e soare sau lună atinge Ciinenii cu raze reci ca niște antene de melc. O grațioasă legendă cosmogonică, păstrată în străvechiul folclor pastoral al locului, pretinde că soarele, odată cu iarna, s-ar strînge în sine ca un melc. Legenda le interzice oamenilor să strivească sub talpă cochiliile de gasteropode, ca să nu omoare soarele. Pentru strivirea sub talpă a zăpezii nu există, desigur, nici o interdicție, dar pe ulițele scufundate în alb nu se prea văd urme de pași. Nu numai soarele, dar și satul parcă s-a strîns în sine ca un melc.

Între Ciinenii Mari și Ciinenii Mici, arciuit peste apa Oltului, e un monumental pod de piatră, o capodoperă a artei construcțiilor la români. Între Ciinenii-reședință și satele aparținătoare sînt numai dealuri și văi, prăpăstii și rîpi. Ca să ajungi în cătunul Priloagelor, care-i la șase kilometri de „centru“, n-ai alt drum decît peste cîmpul Grebleștilor ori trecînd Oltul cu barca. Acum cîmpul Grebleștilor, ascuns sub zăpada înaltă de aproape un metru, nu mai e de străbătut cu pasul, iar Oltul e înghețat. Scrisorile și zările n-au mai ajuns la Priloagele de citeva zile, spre nemulțumirea Elenei Anton, primăria comunei, care cîndva a fost poștărită și a rămas (zice dînsa) cu „disciplina poștală“ în singe. Ca să ajungi la Riul Vadului, cocoțat pe o frunte de deal, tre-

buie, la fel, să bați drum greu. Riul Vadului are numai 11 familii. Un mic crîng de case, nimic altceva. Nici școală, copiii acestui cătun, ca și cei ai Priloagelor, trebuînd să facă lungi expediții pînă la școlile din Ciinenii sau Greblești. Și fac. Singurele urme pe zăpadă, la ceasul de față, sînt ale lor și ale dascăților lor. Copiii se duc la școală pe schiuri. Ii vezi diminețile, zburînd pe tălpicile de lemn peste bolovănișurile zăpezii, în hurdături și chiote de echipaje cu cai. Se văd și cai, trăgînd sănii ușoare, încărcate cu alți copii, dar schiorii sînt cei mai mulți. Cîț privește joaca cu săniuța pe derdelușurile copilăriei, aici lucrurile se schimbă. De citeva zile, săniuțele copiilor din Ciinenii sînt ținute sub cheie de mai toți părinții. Tot satul s-a speriat de o intimplare cu o săniuță, care era cit pe-acum să coste viața unui copil. Copilul ăsta, Victor Cojocaru, în vîrstă de 9 ani, ieșise cu săniuța pe una din ulițele Grebleștilor, sub o ninsoare care-l despărțea de lume ca un zid. O sanie trasă de boi a trecut prin zid, omul din ea, orbit de fulgi, nu l-a văzut pe copilul care nici el nu vedea nimic; pasul bolovănos al unui bou l-a zdrobit pe omulețul ce călărea cu chiote săniuța, prin ninsoarea care transformase satul în țărîm de basm. Micul Victor a fost totuși salvat. Telefonul disperat dat de mamică-sa (taică-său, cefierist, era la lucru) i-a găsit pe medicii spitalului din Brezoi dispuși să înfrunte troienele și ninsoarea cu mașina unuia dintre ei, ca să ia copilul zdrobit și să-l învie. Dar dacă intimplarea asta s-ar fi petrecut cu citeva zile mai înainte, adică pe 8 ori pe 9 februarie? Pe 8 februarie, un viscol năprasnic a culcat la pămînt firele electrice și telefonice care leagă Grebleștii cu lumea. Vreme de două zile și două nopți Grebleștii s-au scufundat într-o betie neagră, de păcură, cu luminile stinse și cu telefoanele mute. Cei care n-au avut luminări în casă (marfă rară, luminările astea!) și-au băgat degetele în ochi două nopți. Acum, ne spune zîmbînd primăria, o eventuală repetare a accidentului (ferească cerul, cerul ăsta sumbru și greu de iarnă!) „n-ar mai pune probleme“, cel puțin „pe linie de iluminat“. Căci de citeva zile în

Ciinenii funcționează „secția de fabricat luminări a C.A.P.-ului“, în cadrul căreia 36 de inși, majoritatea femei, făvălesc cu osirdie fitile albe prin ceară albă, ca să despice nopțile negre de iarnă albă.

În rest, zice Elona Anton, probleme mari n-ar mai fi în lupta oamenilor cu iarna. Singura grijă din ultima vreme a fost — și rămîne încă — hrana vitelor.

Ați auzit vreodată, ne întreabă, cum zbiară vitele cînd le e foame? Mărturisim că n-am auzit. Nici să n-auziți! ne recomandă. Eu, continuă Elena Anton, am auzit, era pe timpul războiului, tot într-o iarnă rea ca asta. Le-a apucat pe toate vitele din sat, așa, într-o noapte, foamea, o foame mare, și au început să zbiere. Zbierau de s-a auzit peste șapte sate. Zbierau vitele alea cu glas de om, de s-a cutremurat toată lumea. Ieșisem toți din casă. Zbierau și femeile, și copiii...

Mai rămîne o clipă în amintirea, ce l-a albit obrazul, apoi, cu un efort, se smulge din ea. Acum, continuă, lucrurile stau bine, în toate ogrăzile satului sînt clăi mari de fin. Ciinenii au vreo 10 000 de oi și 1346 de vite mari. Oamenii știau că o să vină o iarnă aspră și lungă, au ei semnele lor, o așteptau, în așteptarea asta fiind mai mult decît o alarmă atavică, fiind un sentiment istoric. Știau că nu se pot retrage, cu turmele și cirezile, din calea vremii, deci au făcut rost de fin, n-au pierdut nici o coasă de iarbă de pe pășuni, au mai și cumpărat (5 lei kilogramul), clădînd clăi înalte cit casele. O oaie mîncă pe un cam 500 de kilograme de fin, un bou se lăcomeste la 3—4 000. Gospodarii cu pășuni mai puține și cu chimire mai goale au fost ajutați de primărie în procurarea finului. Ori-cît de tîrziu o să dea colțul ierbei, vitele n-or să zbiere de foame. Și cum iarbă de pe pășunile alpine ale Ciinenilor nu-i chiar faimoasă, nu-i iarbă aceea de șes, sărată și grasă, care face carnea vitelului dulce și firul de lînă al oilor mătăsoasă și lungă, ci o iarbă mai fadă, mulți gospodari și-au procurat și concentrate. Pentru ca vitele să ronție, pe lîngă fin, și un desert.

Dar oamenii satului, întrebăm, ei au ce minca? Asta-i bună, se miră Elena Anton, cum să

n-albă? Un sat de crescători de animale să n-albă? Cămări sînt pline de carne de oaie, icolo chiar și de porc, ispitit, așezat lîngă oalele mari și must aspru, devenit vin în leg. Nu mai insistăm pe această temă, căci, mai limpede decît orice vorbe, starea hranei la Ciinenii ne-au spus-o fețele copiilor. Fețe suave de Tonitza, obra trandafirii, hrăniți cu lapte bu Cînd plecăm, ninge iar.

ILIE PURCARU

Iarna n-au mîncat-o lupii

Huedin. Județul Cluj. Un orșel cochet, privit chiar din perspectiva iernii. Oraș de colind domoală. Multe similitudini orășelele transilvane, cu nume mediu de locuitori. Cîteva zăpada la rînd s-a ajuns foarte gîlbui la Huedin. Drumurile au i troienite. Stratul de zăpadă atîns la Huedin, ca și în lăprejurimi, cote de neimagina 1,60 m! Acum zăpada s-a mînat. S-a așezat. Parte din s-a curățat și adunat în grmeză. Media stratului de zăpadă atînge însă și acum vîntul între 50 și 60 cm. Date fii iernile atît de blinde din trecut, cu iz primăvăratice, și sîmplu, nici parăzepele n-fost plasate în principale locuri de acces, conform uzanțlor. Parăzepezi necesare, de amînteri, pentru protejarea principalelor drumuri naționale județene, cit și a căii ferate.

În nopțile și zilele de 8-februarie a.c. la Huedin a n-continuu. Dacă ar fi să luăm după spusele oamenilor de la fața locului: a nins 78 ore la Huedin! Un telex prevenție și avertizare a fost binevenit. Conducerea orașului s-a pregătit, de altfel, gospodrește, din timp. Așa că zăpele nu i-au găsit nepregătiți huedinenii. Oamenii au răspuns ca la un semn, la inițiativa chemării comandamentului răscens de deszăpezire, form din 23 de oameni, în frunte primarul orașului, Andrei Cri tea. O primă dovadă că au a

PRIMUL GĂZAR AL COMUNEI A ÎMPLINIT 98 DE ANI • CEL MAI LINIȘTIT MILIȚIAN

(Urmare din pagina 4)

afiam aici dacă nu-l întîlneam. Eram la pămînt, ani în urmă, cu fetița cea mică. Septicemie. Numai copii bolnavi de septicemie visam, de parcă nu mai eram normal. Nu-mi dădea nici un medic speranțe. Cînd i-am dus-o doctorului Marinescu, fetița m-a rugat din pragul salonului să n-o las să moară. N-aveam curaj să-mi pun capăt zilelor, mi-era rușine de gîndul ăsta, ce idei erau pentru un bărbat, dar nu mă mai interesa nimic, călcăm năuc, și Fănică, nevastă-mea, avea doi bolnavi pe cap. Să încercăm, mi-a răspuns doctorul Dinizvor. A trecut vremea. N-am alt gînd mai bun pentru nimeni azi, cînd fetița a împlinit treisprezece ani. I-am cumpărat omului un berbec, pe cel mai falcid din ciți am găsit, l-am botezat Costică și i l-am dus. L-a trecut în inventarul clinicii pentru experiențe, deși în mîntea mea Costică avea altă menire.

După un deal se ivește altul, apoi altul și așa mai departe. Și casa lui Ion Ticleanu, singur în pustietatea asta, casă de om gospodar cu oi, căpîțe și car îngropat pe trei sferturi în zăpadă. Ion Ticleanu curăță zăpada și totul pare caraghios, pentru că pînă la el și după el prăpădul este același, dar omul o știe pe-a lui, trebuie să curețe locul chiar dacă munca-i pare zadarnică...

S-a întunecat de mult. O luăm pe o scurtătură și iată-ne în șaua Bisocutei. Jos, adunate casă lîngă casă, fum lîngă fum, mai mult umbre — Bisoca. Luna atrîne peste sat ca un felinar care ne face bine.

DE MULT N-AU MAI FOST LUPII AȘA DE RĂI

Viața bisocenilor este marcată de distanțele lungi, de gerurile aspre și de singurătatea femeilor. Primarul Dragomir Buturugă, din cauza drumurilor înălțate de zăpezi, n-a fost de trei zile acasă, la Sările. „Unde a nins liniștit, zice el, zăpada s-a așternut cam de un metru, dar unde a viscolit, s-a ridicat și pînă la doi metri. Spuneau bătrînii că vom avea o iarnă grea, fiindcă au apărut lupii ziua-n amiaza mare, înainte de vînt, și au mîncat porci și cîini. Unii au găsit în lanțuri doar capetele cîinilor. De mult n-au mai fost lupii așa de răi. Au ieșit oamenii la dezăpezit, pînă o ajunge buldozerul aici, dar drumurile de aia sînt drumuri, ca să fie bătute. Copiii vin la școală și de la 12 kilometri pentru că, deși cresc animale lîngă părinți, tubese carnea. O femeie la rucsacul în spate

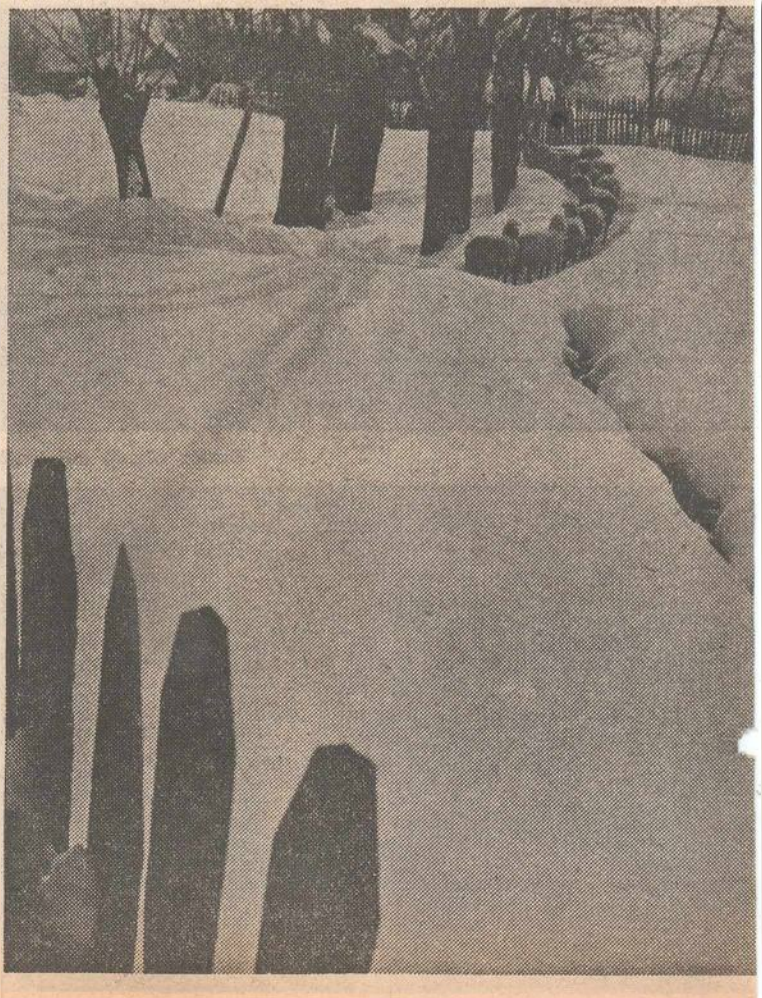
Smeiești, la autobuz. Dar cu toate că sîntem izolați din cauza viscolului, locuitorilor nu le lipsește nici zahărul, nici uleiul și nici făina pentru brutărie. Femeile muncesc cot la cot cu bărbații și de multe ori, de prea multe ori, ele sînt și mamă și tată, pentru că bisocenii, frumoșii bisoceni cum îi numea Odobescu în Pseudokinegetikos, sînt plecați cu lunile la pădure, la exploatarea forestiere sau ocoale silvice. Cu vrednicia întregii suflări însă, am reușit să creștem mai multe animale ca în 1983 și, în consecință, să încheiem mai multe contracte“.

CITEVA ADEVĂRURI ESENȚIALE DIN BISOCA

■ Bisoca nu e la marginea pămîntului, ci la marginea județului Buzău și, de cînd se știe, se învecinează cu Vintileasca și Jitia din Vrancea
■ Numără opt sate: Bisocuta, Lacuri, Recea, Șindrila, Pleși, Băităgari, Sările și, firește, Bisoca
■ În perimetrul său trăiesc și muncesc cam 3 400 de oameni, dintre care aproape 800 sînt copii
■ Cel mai bătrîn locuitor este Ion Avram de 98 de ani, fostul găzar al satului, care, în tinerete, aducea petrolul lampant de la Rimnicu Sărat
■ Cel mai tînăr locuitor: fetița Mariei Gembășel; n-are încă nume, fiind născută cu numai trei zile în urmă, exact cînd a început vîntul
■ Comuna are o brutărie, 3 școli, clasele I—VIII, o școală, clasele I—X, 4 grădinițe, 1 dispensar, 3 puncte sanitare, iar pe teritoriul ei își desfășoară activitatea 1 medic generalist, 1 medic stomatolog, 2 asistenți sanitari, o moașă comunală și 43 de cadre didactice
■ Zestrea celor 1 057 de gospodării individuale cuprinde 2 074 bovine, 4 197 oi, 1 691 porci și 10 336 păsări, toate aceste cifre fiind superioare acelorora înregistrate la recensămîntul de anul trecut
■ Există un singur milițian, Gheorghe Tănase, băiat priceput, care bate mulți kilometri cu piciorul, mai mult ca să-l vadă lumea, pentru că bisoceanul e om așezat, cuminte și plin de respect față de lege.

DE JUCAT, MĂ JOC DUMINICA ÎNTRU 9 ȘI 10 DIMINEAȚA

Școala de zece ani, cocoțată pe un virf de deal, încît o bat toate vînturile, și asta n-ar fi nimic, dar uneori i-au mai luat și acoperișul, numără peste 300 de copii. Dacă există în alte părți, la sat sau oraș, părinți amendați pentru că nu-și trimit odraslele la școală, bisocenii își scoală copilul cu

Atit de-ar fi și-ar fi destul pe lume Să intri în ninsoare fără nume

ASEDIUL ALB

• La Huedin zăpada putea însemna o calamitate •

ționat prob și prompt: „munții” de zăpadă adunată pe marginea drumurilor și soselelor. De asemenea, în incinta întreprinderilor „Unirea”, I.P.L., I.T.A., C.L.F., întreprinderea de gospodărire comunală și locativă. Dar și în curțile și în împrejurul caselor cetățenilor, a blocurilor. Pe trotuare sau la marginea lor, mai bine zis, tronează în voie grămezi masive de omăt și promo-roacă. Cu alte cuvinte, pericolul masivci înzăpeziri a fost pe moment înlăturat. Stratul de zăpadă, deși înlăturat ori tasat în unele zone, mai persistă. Iar pe case zăpada este de 30—40 cm. Să mai reținem un aspect de loc neglijabil: la Huedin mai ninge. La Huedin ninge.

Primarul orașului, Andrei Cristea, ne relatează cu bucurie că oamenii au răspuns ca niciodată la nevoile stringente ale obștii. Cu mic, cu mare, localnicii au dat o mină bărbătească de ajutor. În ordine, s-au deszăpezit liniile de cale ferată, șoseaua națională care serpuiește prin Huedin și leagă orașul de reședința de județ, respectiv, Huedin via Cluj-Napoca. Apoi au fost dezafectate principalele drumuri județene. Curțile și împrejurimile caselor, zonele de circulație mai intensă din oraș — n-au fost lăuate nici ele, normal, mai prejos. Cu forțe manuale înzecite, completate cu forțe mecanice (freze, tractoare cu lamă, buldozere, remorci etc) s-a lucrat zi și noapte. Oamenii au apelat și ei la mături, lopeți, răzuitoare. Și-au confecționat, pe dată, lopeți uriași din table de placaj și din alte cîte cele.

Peste tot s-a simțit însă mina binefăcătoare și biruitoare a omului. Nu e vorba doar de cei 23 de oameni din comandament, ne asigură primul vice-președinte al consiliului popular orașenesc, Ioan Calman, ci e vorba de înțelegerea matură și responsabilă a tuturor localnicilor. Nu putem nominaliza, pentru că ar trebui, la drept vorbind, să-i trecem în cronica vremii pe toți. Fără zăbavă. Momentele dificile unesc oamenii. Îi fortifică interior. Inși care s-au dușmănit o viață, au muncit cot la cot, umăr la umăr. S-a înțeles perfect această țare de urgență. Dovadă că s-a lucrat cu însuflețire, și s-a lucrat cu îmbărbătare. Dovezi concludente? Cite vreți. Străzi-

le 30 Decembrie, Horea, Avram Iancu, Florilor, Stadionului, Vlădeasca arată că aici a fost prezentă mina omului. Mormane întregi de zăpadă stau acum orinduite ca la carte. Așteaptă să fie transportate. Nădărdim că așteptarea nu va fi de durată.

Strada 30 Decembrie. Număr de casă 4. Aici locuiește familia Mihai și Florica Daneș. În preajma lor este și nepoțica, Delia. Un drăcușor de fată, nu alta. Nu e de mirare că în zilele și nopțile de 8 și 9 februarie 1984 au tras un pul de spaimă, de mama focului! Viscolul avea o intensitate nebănuită. A spart geamuri. A despuiat case. Îmbucurător a fost că tineri și virstnici, deopotrivă, s-au reunit în hora bărbătească a unei munci eroice, istovitoare, pentru înlăturarea urmelor cataclitice a unui strat de zăpadă impresionant, cît înălțimea omului. De-abia se putea ieși din case. Ne interesăm dacă au fost, totuși, și totuși, evenimente deosebite. Mai mici și mai mari. Primarul urbei ne asigură că nu au fost. Doar un număr sporit de copii gripați. Alimentația populației cu principalele produse agroalimentare nu a avut de suferit. Lucrurile s-au redresat din mers. Asistența sanitară a fost, de asemenea, fără reproș. La înălțime.

Circa 25 de km de drum dintre Belș și sat Horea a fost afectat pînă peste poate. Cîteva zile nu s-a putut circula pe el. Puhoi de omăt. Țipenie de om nu se vedea prin jur. În cîteva zile mijloacele mecanice au făcut ordine în zona respectivă. Dar înzăpeziri masive, de 1,50—1,60 m au fost și în numitele locuri Calățele și sat Văleni. Mai departe. De la Mănăstirei la Rîșca nu s-au putut face 33 de pași buni. Oricum, pericolul a fost înlăturat. Acum este ușor de vorbit. Zăpada este în strat normal. Ce înseamnă normal la Huedin? 60 cm. Media. Căile principale de acces, drumurile județene, pavajele de pietoni, trotuarele, incintele clădirilor social-culturale și de interes obștesc au fost, practic, curățate și dezafectate de straturile succesive de zăpadă picată puhoi. Cum se spune, acum nu sint probleme mari. Lucru a demarat cu brio. Lucrul continuă.

Nu este mai puțin adevărat că aceste grămezi uriașe de zăpadă adunată la marginea drumurilor și soselelor, în incinta întreprinderilor și în curțile oamenilor trebuie rapid transportate. Acțiunea este în curs, dar acțiunea decurge, momentan, cu încetinitorul, dac-ar fi s-o spunem pe aia dreaptă. Se invocă un motiv că nu există carburanți și lubrifianți pentru mijloacele mecanice. Se face o propunere: să fie folosite mai rațional toate mijloacele disponibile, inclusiv cele hipo. Inclusiv forța umană e necesar a fi folosită în continuare chibzuit, gospodărește. Spun toate astea, deoarece pericolul unei deszăpeziri bruște, a topirii zăpezii într-un interval de timp scurt, ar crea reale greutăți la Huedin. Canalele de scurgere, rigolele și șanțurile sint pline ochi cu apă înghețată și zăpadă. Ele trebuie, de asemenea, dezafectate, pentru a fi, la o adică, funcționale. În sensul acesta, desigur, acțiunea de deszăpezire și de transportare a mormanilor de zăpadă trebuie să rămînă prioritară pe agenda primăriei în sfîrșitul acesta de lună și începutul lunii martie curent. Se recomandă, de asemenea, în continuare, grijă sporită pentru hrana și adăpostul animalelor. O alimentație ritmică și corespunzătoare a populației. O asistență medicală foarte bună. Alte aspecte de nuanț mărunț gospodărească le trecem cu vederea, socotindu-le știute și prezente pe agenda de lucru.

Februarie 1984. 8—9 februarie 1984. La Huedin a nins 78 de ore intruna. Dacă zăpada ar fi fost adunată ar fi ieșit, categoric, un Munte Babel de zăpadă. 18—19—20 februarie 1984 la Huedin mai ninge încet, fulguit. Aș spune chiar plăcut. O iarnă ca în Esenin. Nori grei, alburii-lăptoși, precum și alții plumburii, foșnesc la o înălțime nu prea mare. Nori doldora de grei și prevestitori de zăpadă. Mercurul termometrelor a coborît cu 7—8 linii sub zero. Se pare, nu-i așa?, că iarna nu și-a încheiat definitiv și irevocabil, cum se spune, toate conturile. Iarna este în desfășurare. De multă vreme ne-am dorit o iarnă atit de strașnică, sănătoasă, adevărată, cu zăpezi înalte ca omul. Iată, o avem. Să ne bucurăm de ea. O astfel de

iarnă prevestește un an agricol bun. Dacă se acționează prompt și competent, ca la un semn și ca la Huedin, iarna își poate vedea liniștită de socotelile și conturile ei eterne.

DORIN SALAJAN ■

Războiul laptelui pe vremea zăpezii

Săptămîna trecută vîntul a făcut minuni și la Suceava. După o primă noapte n-a mai mișcat un autoturism. După încă una s-au blocat și autobuzele. A treia zi nici o mașină nu mai ieșea din oraș. Miliția interzicea oricărui șofer tentativa unei aventuri. Încet, încet orașul a devenit propriul său prizonier, deranjat arareori de cîte un tractor sau de un camion de transportat piine. Un accelerat de la București la Suceava a făcut 18 ore. Toată populația orașului a discutat că acceleratul de București a făcut 22 de ore. Din cauza zăpezii și-a viscolului la Argel s-a închis școala. Lumea a umflat vestea. Că și acolo și acolo școlile au porțile închise. Se mai, discuta că unul din Siminecea ar fi mers cîțiva kilometri pe jos cu piciorul rupt, că altul ar fi fost amenințat de o haită de lupi. Am descins și la spitalul județean. Cei mai înzăpeziți erau vreo cincisprezece bărbați rezemați în lopeți și povestind istorii hazlii. În saloane — pace. Nici un caz de naștere dificilă, nici un caz de fractură complicată la care să nu se poată ajunge cu salvarea. Vorba dr. Ștefan Furnică, pacienții noștri știu că nu prea avem cum să ajungem la ei. Doar la pediatrie, un copil cu leucemie, adus dintr-un oraș și ținut la pat la Suceava pentru că nici o cale spre Iași nu era practicabilă. Cînd se vor deschide drumurile, băiatul va fi trimis la Iași cu primul transport. O salvare a plecat cu medicul de la medicină legală și pe drumul spre Vatra Dornei s-a înzăpezit

(Continuare în pagina 8)

CORNEL NISTORESCU ■

Prima grijă:

ANIMALELE

Duminică a înghețat apa în turn. Fisura a apărut ca un țipăt: pesle o mie de animale mari rămîneau însetate. Se întimpla la C.A.P. Dragomirești-Neamț. Noroc cu telefonul care mai funcționa și, mai ales, noroc de oameni între oameni. La orele 17.00 soseau de la Trustul de construcții montaj Neamț, doi sudori: Echimov Dominte și încă unul. Nu i-am reținut numele celui de al doilea. Cu toată bunăvoința acestuia din urmă, corpulent fiind, nu a putut pătrunde pe scărița din turn, unde abia s-a strecurat Echimov. Pînă în zori a sudat încontinuu, la peste 30 m înălțime, la —20 grade, luminat doar de flacăra sudurii!

DE PE VALEA SLĂNICULUI • CU NOAPTEA ÎN CAP PENTRU UN ROST ÎN VIAȚĂ

Stan V. Popa

Păuna Morteci

Elena Gheorghîță

Costel Cășaru

Acrivița Dobroiu

Așa infotolit nu la mai cu-

Cînd cerul peste tine se răstoarnă Cîntînd să te retragi în infinit

• Un accident cu un bou •

De la Girov la Piatra, autobuzele circulă normal

(Urmare din pagina 7)

și a fost adusă la ștangă după 12 ore.

De vineri, 10 februarie pînă miercuri 15 februarie orașul Suceava a trăit zile destul de grele. În ciuda zăpezii școlile și-au menținut porțile deschise, oamenii au mers la slujbă pe jos, chiar la distanțe foarte mari, aprovizionarea s-a făcut normal și zăpada a căzut cu nemiluita, acoperind încet încet autoturismele la care nu mai umbla nimeni. Dar potopul cel mare a venit mai ales peste satele din împrejurimi, izolate ca într-un deșert alb. La Suceava un comandament a analizat zilnic situația din zootehnie. Singurele căi de acces rămase valabile erau cele prin telefon. Și din prima zi a viscolului a început ceea ce s-ar putea numi într-un fel războiul laptelui. La început, după ce s-au troienit drumurile, un convoi format dintr-o turboreză, două cisterne de lapte și un ARO au încercat să străbată cîmpurile înzăpezite. Într-un loc zăpada nu

trecea de o jumătate de metru. După cinci minute avea doi metri, doi și jumătate și aveai impresia că te scufunzi într-un munte de pulbere. 20-30 kilograme însemnau trei ore de chin. Într-un moment Turboreza venea în fruntea convoiului, pe vechiul drum din care nu mai rămăsese nici o urmă. Pe drumurile laterale nu se putea intra. Țăranii încăreau bidoanele cu lapte în săni și în sancii și ieșeau cu ele la șoseala desfundată de turboreză. Dar din multe sate vreme de 5 zile nu a ieșit nici un om. Nici întra, nici ieși, nici cu turboreza, nici cu alte tipuri de turbo. Calul călărit a fost singura mașinărie de acces. Și nu pe drumuri, pentru că drumurile au fost cele mai înșelătoare locuri, fiind erau netede și bune de mers, cînd te pînneau cu capcane mari de zăpadă, în care te afundai pînă la trei metri. La Horodniceni, la Rădășeni, la Cornul Buncii și la Cămirzani nu se putea intra nici cu sania. Doar un om călare, care să ducă niște cheag cu care să se închege

miile de litri de lapte ce nu puteau fi scoși și duși la prelucrare. Și nici cheagul acesta n-a putut fi dus de oricine. Doar flăcăii care s-au încumetat pe cai mai de dal doamne au putut ajunge pînă la șosea și s-au reîntors în sat. Miercuri dimineața nu se putea ajunge nici la Siret, nici la Mușenița, nici la Zamostea. Doar călare și lăsînd calul să atingă cîmpul cu burta și să se salte disperat la fiecare pas. Laptele pentru oraș — un război împotriva zăpezii care a durat câteva zile și care s-ar putea să continue încă vreo câteva. În unele sate laptele a fost făcut telemea și la această oră tancurile de răcire de la Gălănești, Frătăuții Vechi și Frătăuții Noi sînt pline cu telemea. La un moment dat s-a primit un telefon de la ferma I.A.S. Cămirzani. Oamenii nu puteau pleca acasă din cauza zăpezii și cereau de mincare. Răspunsul a fost scurt: lapte este? Este! Mălai este? Este! Atunci ce mai așteptați! Și oamenii n-au mai așteptat, au dormit în grajduri și și-au făcut de mincare

cum au putut, dar au avut grijă de animale și au depozitat laptele ca ninsoarea și viscolul să nu însemne pagube. Turbofrezele spulberau zăpada de zor și telefoanele zbirnău, dar cisternele de lapte se înzăpezeau una cite una pe la micile coborișuri ale drumului. La un moment dat de la Botoșana și de la Comănești nu mai era nici o cale de ieșire. Asta însemna pierderea citorva mii de litri de lapte. Pînă la urmă oamenii au avut o idee. Au oprit trenul și au încărcat bidoanele în vagoanele cursei de persoane. La întreprinderea de industrializarea laptelui Suceava, inginerul șef Radu Rump împreună cu Dumitru Mălășincă, inginerul șef al I.T.S.A.I.A., au stat zi și noapte, formînd un fel de dispecerat pentru mașinile înzăpezite, pentru locurile unde se putea intra pentru colectarea bidoanelor. La un moment dat problema principală era dezapezirea mașinilor blocate la Zvoriștea, la Rișca și Cămirzani. Pînă să se găsească o soluție o mașină plecată pe drum s-a pierdut și ea din cauza viscolului.

Cam acestea erau datele problemei cînd am urcat în cabina autocisternei 31-SV-1944, alături de Costel Moroșanu, asigurat fiind că mașina e bună, șoferul e artist și avem toate șansele să ne întorcem. N-am făcut un kilometru de la marginea orașului că pustietatea s-a instalat nestingherită. Nici o sanie, nici un camion, nici un pui de om. Pe ici colo aveai impresia că s-ar putea să fie un drum. Șoferul conducea bine. Tinea coborît geamul din stînga lui și accelera des. Iar a prins un dop de gheață și gîfitea zice el. Din cînd în cînd gheața din benzină ajunge în carburator și motorul tușeste. Asta e ca și cum un cheag de singe îi ajunge omului la inimă, îmi explică el. La coborîrea pantei spre Stroești, un camion, 31-BT-154* e răsturnat într-un șanț. Au mai fost vreo câteva aici la coborîre, dar le-au luat. La Stroești se văd primele case înghițite de zăpadă. Din cauza troienelor nici nu poți deschide fereastra. În cabină e destul de frig. Cînd se mai pornește cite o pală de vînt, cristalele de gheață intră și în cabină. Costel Moroșanu e obișnuit. Merge cu geamul coborît ca să nu i se

aburească parbrizul. La o pantă motorul trage greu. Tușeste bine de tot. Dacă rămînem? Nu rămînem pentru că n-are cine să ne scape! Sanatos motiv. Ajungem cu chiu cu vai la C.A.P. la Iliești. Un om se agită în fața mașinii și-l aud cum zice că așteaptă de azi dimineață. Întreb cum îl cheamă. Dirțu Aneta, răspunde el. Cum Aneta, că doar sinteți bărbat. Aneta, pentru că nevastă-mea e titular, zice el, eu is la penzie, și în doi timpi și trei mișcări face formele de predare a laptelui și începe să-i facă analizele de grăsime. Undeva pe un raft se vede „Viviane” și „In lumea largă” a lui André Dhotel. Cînd să pompeze laptele, șoferul descoperă că pompa e înghețată. Încearcă s-o miște. Mănușile îl incurcă. Le scoate și încearcă iar. Înjură degeaba. Moș Jan Dirțu, cel cu romanul de dragoste, îi dă o cîrpă cu motorină. Pînă la urmă se dezgheață și pompa și cei doi fac concentrația de grăsime, fac și formele și pornim la drum. Camionul urcă destul de greu spre centru. La primăria comunei așteaptă 6 săni. De dimineață de la ora 9 cei din satul Bălăceana au încărcat bidoanele și-au pornit spre Iliești să aducă laptele. Au ajuns la 12 și s-a făcut ora 14 cînd îl încarcă în cisternă. Căii înghețați sub pățuri abia mai ronțăie finul umed și țărani tropîie cu cizmele de cauciuc pe zăpada înghețată. Pînă acasă o iau peste cîmp și dacă socotim cele două ore necesare întoarcerii un transport de lapte prin nămeți a însemnat aproape 8 ore de muncă. Și nu sint decît 7 kilometri. Primarul din Iliești e și el alături de cei veniți cu laptele. I-a însoțit pe drum, a condus operațiunea de curățire a unei căi de acces și a avut grijă de cele două femei care au avut necazuri în seara viscolului. Pentru a fi salvate, două femei au fost urcate, alături de o moașă pe tractoare și duse la Gura Humorului.

E atît de frig că laptele a înghețat deja în bidoanele de aluminiu. Cei 1500 de litri aduși cu săniile se descarcă greu. Lapte pentru oraș, lapte pentru oameni, adus cu un efort teribil mai are de făcut încă zeci de kilometri. Și împotriva unui frig tăios și-a unei zăpezi care spre Brașca și spre Bălăceana măsoară 3 metri pe unde a fost visco-

• O MOAȘĂ COMUNALĂ CĂREIA NU I-A SCĂPAT NIMIC • PATRU LUNI „MÎNĂTOR“

(Urmare din pag. 6)

dacă rostul acela îl văd în meseria pe care o știu și ei de cînd se știu: creșterea animalelor. Cum sint copiii? Stanca Șerbănoiu, directoarea școlii: „Frumoși și sirguincioși. Cei ce vin de mai departe sosesc cam oboșiți. I-am rugat să-și ia hăinuțe mai ușoare pe drum, că se înfierbîntă, și să albe imbrăcămintele și aici, să nu răcească”.

Costel Cășaru, clasa a X-a B, stă mai aproape de școală, în satul Lacuri, la 7 kilometri. Cu ursul se descurcă binișor: ca și Elena Gheorghita, fuge cit îl țîn picioarele. Cu lupii e mai greu, dar ziua, lupii nu sint prea periculoși, se ascund de oameni. Materia care îi place cel mai mult este rîna. Sint cu totul sase frați, patru așezați pe la casele lor, unii departe de Bisoca. Tatăl este acasă, suferă puțin de rinichi, mama face naveta săptămînal la Buzău, la sera Crîng, așa că singurii în putere deplină sint ei doi, el și fratele său Neculai, de 14 ani. „După ce vin de la școală, îmi termin treburile pe lângă animale, cu tata și cu Neculai, iar seara invăț. Astă vară am fost mînător la oi („hai la ușă”, cînd le mulge, asta face un mînător), am stat pe izlaz 4 luni, în vacanță, și am cîștigat vreo cinci mii de lei. De jucat cu băieții, mă joc duminică între 9 și 10 dimineața”.

IL TRECEAU APELE PE BIETUL OM SĂ NU-I NASCĂ NEVASTA PE DRUM

Lelia Marinescu, medicul generalist, a ales acum un an Bisoca, despre care nu știa că există. După ce a zărit-o pierdută pe o hartă, a ales-o pentru liniștea de care o bănuia, liniște care s-o lase să-și pregătească specializarea. Este născută în București, locuiește undeva în spatele Televiziunii și face pe jos, zilnic, între 5 și 12 kilometri, cînd e nevoie, pentru că s-a îndrăgostit de oamenii aceștia inimoși și cuminiți. Lîngă dispensar se află și casa de nașteri. Are 4 locuri și pînă acum s-au dovedit a fi suficiente pentru comună. De 27 de ani de cînd s-a stabilit la Bisoca, moașa comunală Viorica Diaconu a moșit tot ce era de moșit. A ajuns la nepoții celor pe care le-a moșit la începutul carierei. „Femeile nase ușor aici. Cînd sint că se apropie, pleacă singure de acasă. Sint curajoase și nu se vaită. Pe Maria Gembășel

metri pe jos, de-l treceau apele pe bietul bărbat, să nu-i nască nevasta pe drum”.

OAIA ȘI TRENUL N-AU SĂRBĂTOARE

O casă ca în Șapte mirese pentru șapte frați, rățită într-o vale cotropită de zăpadă. Privim din pîrtia croită de Dobrin Borcăiaș, ca din tranșee. Pe poartă, o tăbliță: Dobrin Borcăiaș — crescător de animale.

— Greu e meseria asta, crescător de animale?
— Greu, ușor, asta e, alta nu știu. Și dacă tot o știu, vreau s-o fac bine. Avem 43 de oi, 2 bou, o vacă, 2 porci și 27 de păsări. Cu copiii și nevasta le ducem la capăt. Numai că lîngă animale nu prea mai al vreme și de altceva, de bilci, de un țîrg, adică de o distracție. Oaia și trenul n-au sărbătoare. La noi în casă toată lumea muncește. La contractele pe '83 am primit cam 30 000 de lei. Ne-am scos munca. Am primit și porumb, și țărițe. E drept, am dat peste o tonă și jumătate de carne.

— Cum e oaia?
— Sicutoare pe orice vreme, dar, mai ales, pe ploaie sau viscol. Face mizerie, mai spurcă și laptele. Pe animal să nu-l mîngii prea mult. Dar nici să nu-l bați. Pe ger, pe ploaie sau la bătaie, îi scade producția. Acum e timpul fătutului. Iei mielul și-l aduci în casă, să nu-ngețe. Mai aduci și oaia uneori, dacă îngheață botul mielului, îi dai să sugă, nu-l duci la foc, că-i stă inima.

Ne-am întors de la Bisoca tot pe jos. De data asta, buldozerul lui Gheorghe Turcu, de la drumuri și poduri, făcuse progrese și ajunsese pînă la poarta lui Țicleanu. Curățase totul ca în palmă. Astfel că ARO-ul care venise să ne „preia” o putea ține pînă la Vintilă Vodă ca la raliu. Făcusem pe jos, dus și întors, peste 35 de kilometri, după unii chiar mai mult, și aveam să-l găsim pe Sandu Brutaru, gospodar de frunte în comuna Vintilă Vodă, mobilizat cu toată familia, la minus nu mai știm cite grade, pe întuneric, așteptînd să nască o oaie. Nu-l dureau nopțile pierdute, nici truda, ci invidia unor vecini. „Zic ei că oile mele le lasă bălegar în fața porții lor. N-am reușit să le fac să-l lase doar în fața porții mele. Alții se plîng că-i latră ciinii mei. Ce să zic, or simți și ei ceva. E unul. Nu-i mai spun numele, vrea să-mi închidă

Prima „recoltă de noapte” în brațele fraților Ionel și Nela Brutaru din Vintilă Vodă

Întindeți mîna și cuprindeți fulgii Și dați-vă naturii înapoi.

ASEDIUL ALB

lită. E vorba să urc și eu în săniile alături de Florea Dupoi, Dumitru Cimpoiș, Vasile Cîrțu, Ilie Ureche, Gheorghe Ureche, Dumitru Grosariu, Gheorghe Barbăroște să revenim la Bălăceana și să aducem restul de lapte. Dar caii sînt prea înghețați și oamenii prea înghețați ca să mai reziste la al doilea drum. Rămîne pentru a doua zi. George Grosariu, primarul comunei, ne spune despre școlile închise, despre drumurile înghețate. E și el, alături de sănenii în acest dificil război al aptelui. Doar un bărbat care se plînge că vaca lui a rămas în zădărnici și a pornit viscolul și o da lapte prin fe-martie se aburlește și se ascunde de frig. Pe lângă săniile care se pregăteau să se întoarcă la Bălăceana se învîrteau și citiva navești. Cinci zile au dormit la înreprimdere și n-au reușit să se întoarcă acasă. Poate au noroc în săniile.

Cisterna e aproape plină. Se închide drumurile și trebuie să ne întoarcem la Suceava. Din zădărnici în cînd mai trece cite un camion sau cite un autobuz jumea se smulge încet încet în nemișcarea zăpezii. Pe drum, o profesoară face cu mîna. Navetă de iarnă, navetă de zădărnici, cînd ție greu și dacă sări ca o pasăre. În trei camioane nu e chiar atît de friguroasă. Tăcem și ne lăsăm pe mâna motorului care se luptă cu cocoloșii de gheață. Afară sînt minus cincisprezece grade și fiecare ne gîndim că mai tîrziu va fi bine și va fi cald.

Prima grijă: PRODUCȚIA

Nechemați de nimeni, cei mai mulți dintre mecanicii orașului Piatra Neamț, vineri, la orele 4 dimineața, soseau la locul de muncă. Știau — fără vorbe — că e nevoie de ei. Știau — fără vorbe — că platforma Săvinești nu-și putea intrerupe focul continuu susținut de peste 5000 de oameni. 50 de ore non-stop ei, mecanicii diferitelor întreprinderi din oraș, au descongestinat șosele și drumuri laterale. 50 de ore, timp în care, alte unități, le-au asigurat, din mers, hrană caldă. Numele lor? C. Popa, Gh. Vidu, C. Rusu, C. Corfu, C. Păduraru, I. Ciontu, Gh. Aparaschivei, V. Boscan, Gh. Albu, V. Ambrozie. Și mulți, mulți alții...

Coperta noastră :
Fotografie de
ELENA GHERA

Toate
drumurile
sînt
albe

— dialog cu locotenent colonel
Marin Ștefan, locțiitor al șefului
Direcției circulației din Inspectoratu-
tul general al miliției —

— Care este starea drumurilor din țară, azi, 21 februarie ?

— În acest moment toate drumurile sînt practicabile. Există unele probleme în zonele Giurgiu-Călărăși, Tulcea-Constanța, Galați, Buzău și Bacău. Într-un timp foarte scurt lucrările de dezapezire vor face drumurile pe deplin practicabile.

— Cu condiția ca natura să fie de acord și să nu ne trezim cu ele astupate, fără nici o urmă. Ce se impune pentru această perioadă, mai ales în zona de nord ?

— În situațiile în care drumurile sînt anevoioase noi am interzis amatorilor să circule. În cazul în care ei s-au aventurat, n-au făcut decît să se înghezească și să îngreuneze lucrările de curățire. Acum se impune o manieră de a conduce cu totul deosebită, de un timp normal. Folosind cu precădere frîna de motor, fără mișcări bruște.

— Ce situații a declanșat abundența de zăpadă ?

— Mai multe. Una dintre ele : Ministerul Transporturilor și Telecomunicaçõesilor a suspendat în aceste zile, din cauza drumurilor impracticabile, mai multe autobuze. Mulți pasageri din mediul rural ies la autostop și șoferii îi observă prea

tîrziu și produc accidente. Apoi, din cauza imposibilității folosirii autoturismelor, au început să apară și unii afaceriști. La Iași, Mihai Drăgan, șofer la I.T.S.A.I.A. a fost găsit cu 13 pasageri clandestini într-un ARO Diesel. Apoi problema copiilor. La Sighișoara un copil s-a dat pe zăpadă cu un ghiozdan și a intrat sub un tractor. Accident fatal. Supravegherea copiilor nu e un fapt de neglijat.

— Trebuie să recunosc că și un cascadeur ar fi înghețat la o asemenea încercare și mă îndoiesc că ar fi trecut-o cu bine.

— Copiii și bicicliștii sînt reale pericole pe un asemenea timp. La ieșirea din Bacău a fost o zăpadă de aproape 2 metri, care n-a putut fi înlăturată decît cu tancul și unora le arde de mers cu bicicleta.

— Dar în București ?

— În ziua de 20 februarie au fost 116 tamponări. Astăzi, pînă la ora la care stăm de vorbă s-au înregistrat 30.

— Morala ?

— Cine nu stăpînește bine volanul și vrea să scape cu mașina neșifonată ar fi mai bine să rămînă acasă.

— Dar mașinile din sectorul socialist, care, or ninge, or plouă, or îngheață, de mers, trebuie să meargă !

— E nevoie ca unitățile proprietare să se intereseze de starea drumurilor înainte de trimiterea mașinilor în cursă. Apoi să verifice dacă ele sînt dotate cu lopeți, lanțuri antiderapante și nisip, ca atunci cînd se înghezează să poată ieși, nu să rămînă acolo pînă îi tractează a'ții. Nu de alta, dar s-ar putea să nu treacă nimeni.

CORNEL NISTORESCU

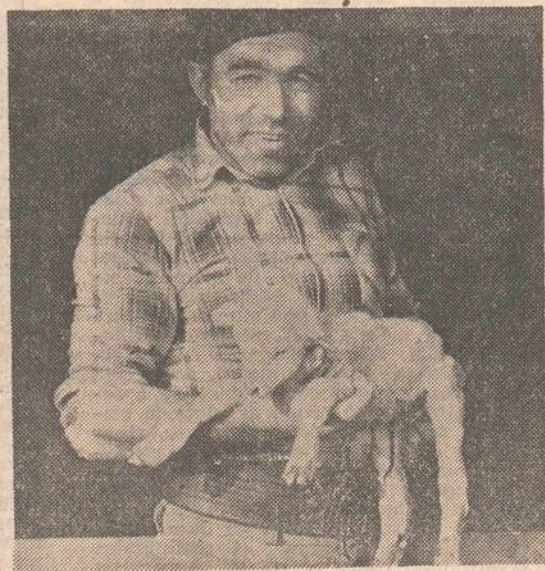
LA OI • AM DESCOPERIT O CASĂ CA-N FILME •

Ioana Cășaru : „Am făcut 88 de ani. Nu sînt bolnavă, dar nu prea am putere

Salvarea e între nămeți

Prima jumătate de oră de viață

Veniți pe lume odată cu viforul

Fotoreportaj
de
Răzvan
Bărbulescu
și
Paul
Agarici

Aventura plantelor de la Vîrciorog

● De ce să descoperim ceea ce a mai fost descoperit? ● Ce se poate face până la brevetarea „ceaiurilor” doctorilor Elthes?

**Oamenii se fac
bine
și asta merită
măcar
puțină atenție!**

Interesul pentru ceaiurile soților dr. Ladislau Elthes și Aristina Cosmanciu Elthes a doborât toate recordurile. A devenit din nou evident faptul că într-un secol saturat de droguri farmaceutice, se acordă o atenție mereu sporită remediilor naturale și patentelor naturii. Aproximativ 800 de pacienți, sosiți din toată țara, au beneficiat de infuziile și decocturile plantelor de la Vîrciorog, iar alți circa zece mii de bolnavi de diferite afecțiuni hepatice s-au adresat medicilor orădeni, fie direct, fie prin intermediul poștei și telefonului, în speranța că vor obține o licoare tămăduitoare.

În fața acestei avalanșe de solicitanți, soții Elthes au fost nevoiți să organizeze la ei acasă un program non-stop, dar asta, evident, cu prețul unor eforturi de suprasolicitare fizică și nervoasă. Au fost distribuiți gratuit mii de litri de ceai, ceea ce cum era de prevăzut, n-a avut darul de a reduce numărul pacienților, ci, dimpotrivă, de a-l spori considerabil. Situație explicabilă dacă avem în vedere că 90 la sută dintre bolnavi au putut constata pe viu, prin proprie experiență, ameliorarea sau chiar vinde-

care spectaculoasă a unor maladii vechi, cronice, începând cu variate afecțiuni ale colecistului și terminând cu forme avansate de hepatită cronică evolutivă și chiar de ciroză hepatică. Banala fiertură de plante a dus astfel la rezolvarea unor maladii în fața cărora medicamentele de sinteză (iar între acestea, Legalon, Catergen, Litrison, Similarin, Endonal, Purinor, Esențiale) n-au dovedit decât o eficiență redusă sau nesemnificativă.

Ajuns la capătul puterilor și într-o situație fără ieșire, doctorul Ladislau Elthes ne-a telefonat de mai multe ori la redacție, înștiințându-ne că este hotărât să sisteze prepararea și distribuția ceaiului. Numărul bolnavilor, ne-a asigurat el, crește în proporție geometrică, iar posibilitățile sale rămân neschimbate. Nici un ajutor de nici unde. Descoperirea continuă să fie tratată cu total dezinteres de către Ministerul Sănătății și Academia de Științe Medicale. Inexplicabil și dezolant.

Descoperirea a cucerit totuși interesul unor cunoscuți autori de medicamente originale. Este vorba de dr. Ioan Pușcaș, creatorul „Ulcossilvanilului”, dr. Vasile Boici, autorul „Boicilului”, de cunoscutul farmacist și fitoterapeut Ovidiu Bujor, de Nicolae Ilieșiu, autorul „Aplarnilului”, și de dr. Magdalena Timar, creatoarea „Tropofarului” (dr. Magdalena Timar s-a oferit să efectueze investigațiile de laborator în cadrul Institutului de cercetări chimico-farmaceutice). Toți aceștia s-au oferit să sprijine cercetările doctorilor Ladislau și Aristina Elthes.

Am fost informați de asemenea că, între timp, zona comunei Vîrciorog (locul unde soții Elthes au descoperit plantele tămăduitoare) a devenit un fel de El Dorado. Mai multe persoane au sosit aici în speranța că vor putea identifica prin mijlocirea sâtenilor, plantele minunate! Sancta simplicitate! Dar de ce să descoperim ceea ce a fost descoperit odată, stămiți căutători de comori? Cu atât mai mult cu cât invenția a fost între timp înregistrată la Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci și constituie proprietatea absolută a celor doi cercetători. Depistarea plantelor tămăduitoare reprezintă tocmai de aceea nu numai un lucru inutil, dar și o acțiune plină de riscuri. Flora spontană conține nu numai ierburi

de leac și, deopotrivă, specii cu încărcătură toxică. Să nu uităm că soții Elthes au izbutit să izoleze plantele cu valoare curativă după doi ani de investigații, bucurându-se de sprijinul unui farmacist și efectuând în prealabil testări pe animale.

Alții — iar printre aceștia nu puțini medici — ne-au întrebat pur și simplu de ce autorii descoperirii nu dezvăluie în mod public, denumirea plantelor în cauză pentru ca fiecare să le poată culege de pe cimp sau să le procure de la magazinele „Plafar”. Le răspundem acestora, amintindu-le că e vorba totuși de o descoperire prioritară, care reprezintă în ultimă instanță un bun național și un merit al științei românești. Prin identificarea pe cale de laborator a principiilor active, industria noastră farmaceutică ar putea trece la realizarea unor medicamente hepatice originale. Dar până atunci și mai ales până la obținerea unui brevet internațional, invenția trebuie să se bucure de protecția legilor în vigoare. Mai dorim să-i informăm deopotrivă pe acești altruști pe banii statului că pentru a se fura secretul descoperirii de la Vîrciorog, nu este nevoie nici de sateliți spioni nici de răufăcători calificați. Prin simpla enunțare a denumirii științifice a plantelor, secretul se spulberă în citeva secunde spre bucuria și folosul unor eventuale uzine de medicamente din străinătate. N-ar fi pentru întâia oară când destinul imprimă o turnură dramatică unei descoperiri românești prioritare. După Babeș, Paulescu și Odoberja este nevoie să mai avem și un caz „Elthes”?

Considerăm util să readucem în atenția forurilor medicale mai multe exemple privind efectele terapeutice ale preparatului.

Leopoldina Bălanuță (artistă dramatică București): Este ceva extraordinar! Am suferit ani la rând de o dischinezie biliară foarte chinuitoare. În teatru asta constituie un fel de boală profesională provocată de emoțiile repetate. De când folosesc ceaiurile doctorului Elthes, jena din zona ficatului a dispărut. A dispărut și starea generală de oboseală. E o adevărată binefacere.

Alec Năstac (Da, e vorba de cunoscutul boxer și antrenor): În 1983 am fost internat în Spitalul Colentina cu diag-

nosticul de hepatită virală acută B cu antigen. Am urmat toate tratamentele posibile dar boala nu s-a vindecat. Am început tratamentul cu ceaiurile soților Elthes în decembrie 1983. În prezent mă simt mult mai bine. Mi-a revenit pofta de mâncare, au dispărut durerile de cap, iar analizele indică o netă ameliorare a maladiei.

Dr. Ion Popilian (medic primar, Spitalul Cantacuzino București): În octombrie 1983, în urma unei internări la secția de gastroenterologie a Spitalului Fundeni, s-a ajuns la concluzia că pe lângă o suferință probabilă a veziculei biliare (litiază) sufăr și de o hepatită acută. Probele hepatice funcționale mi-au ieșit întotdeauna pozitive: transaminaze peste 600, bilirubinemie peste 2 gr. Am început tratamentul cu ceaiurile doctorului Elthes și după 6-7 zile am simțit o ameliorare destul de netă: dispariția aproape completă a jeni din regiunea ficatului, starea generală mult mai bună, precum și posibilitatea de a consuma alimente necuprinse în dieta alimentară prescrisă. La 29 noiembrie 1983, la măsurarea probelor hepatice, transaminazele au scăzut la 3 și bilirubinemia la sub 0,50.

Pe adresa redacției noastre a mai sosit un memoriu semnat de 60 foști și actuali pacienți ai soților Elthes. Reproducem un fragment: „Stimate tovarășe redactor șef, vă rugăm din tot sufletul, cunoscându-vă ca un mare sprijinitor a tot ceea ce este nou și bun, a tot ce vine în ajutorul omului, să faceți tot posibilul în această ultimă oră a speranței noastre pentru a se acorda atenție și sprijin necesar activității terapeutice a doctorului Elthes. Nu mai puțin în vederea luării grabnice a măsurilor necesare pentru începerea cercetărilor științifice menite să conducă la obținerea medicamentelor tipizate”.

Reamintim forurilor medicale că un dosar complet, conținând actele medicale prezentate de beneficiarii ceaiului de Vîrciorog, se găsește și poate fi consultat la locuința celor doi medici orădeni, str. Breiner Bela 72, tel. 3 00 31. Rugăm, totodată, publicul larg să nu mai apeleze la serviciile soților Elthes, deoarece aceștia sînt în imposibilitatea de a mai răspunde unor noi solicitanți.

LIVIU TIMBUS ■

**Dovezile sporesc,
tăcerea
forurilor medicale
continuă!**

Deunăzi la Oradea l-am întâlnit pe doctorul Elthes pe un pat de spital. Suferă de o boală grea, de natură genetică, incurabilă: hemofilia tip A, care dă crize hemoragice frecvente.

— După știrea noastră — ne spune doctorul Ladislau Elthes — medicamentul nostru, după brevetare, ar fi unicul medicament natural din lume în domeniul bolilor hepato-biliare, care, sub o formă sau alta, afectează un om din cinci! Produsele de sinteză sînt relativ scumpe (în cazul României ele presupun și recursul costisitor la import) și, uneori, au acțiune lentă sau incertă.

Fiind în curs de brevetare, din acest punct de vedere nu se ridică nici o problemă. Accasta nu înseamnă că de acum încolo nu mai trebuie decât să așteptăm cu brațele încrucișate brevetul și că până atunci nu se mai poate face nimic. Înainte de toate, iată spre informare câteva concluzii preliminare după consumul ceaiului de către aproximativ 500 bolnavi.

Cel mai mare interes îl prezintă, desigur, modificările obiective și teste funcționale biochimice atestând evoluția bolii, dar nu putem ignora și ameliorarea subiectivă chiar din primele două săptămîni de la începerea consumului preparatului din plante. Astfel, s-au observat: ● diminuarea asteniei fizice (exprimind pe plan biochimic îmbunătățirea principalelor secvențe ale metabolismului intermediar); ● ameliorarea până la dispariție a balonărilor, reflectind o îmbunătățire a funcției de colereză, cu consecințe imediate asupra proceselor de digestie și absorbție; ● dispariția gustului amar în gură, tot ca o consecință a scăderii stazei biliare; ● răirirea până la dispariție a du-

rerilor de cap și a semnelor de irascibilitate, îmbunătățirea somnului, un mai bun autocontrol și dispoziție generală, evidențiind posibilități sporite de detoxifiere a organismului de către ficat; ● creșterea apetitului și a toleranței alimentare.

Pe plan obiectiv s-a constatat, după două-trei luni: ● scăderea colorației icterice, reflectind îmbunătățirea funcției de conjugare și excreție biliară, și în paralel atenuarea până la dispariție a mincărimii pielii, normalizarea scaunului și a urinei; ● scăderea constantă în dimensiuni a ficatului și a splinei (în cazurile cu hepatosplenomegalie) până la atingerea limitelor fiziologice; ● tendința spre revenirea decompensării vasculare (fenomen aproape necunoscut în literatura de specialitate); ● scăderea treptată a ascitei (colecția de apă în burtă) și a edemelor cu o altă localizare la aproximativ 50% din cazurile cu ciroză decompensată vasculară. La aproape toți bolnavii s-au putut reduce diureticele. Celelalte tulburări vasculare, hormonale etc. au început să prezinte diferite grade de îmbunătățire.

Și acum, câteva rezultate ale explorărilor funcționale biochimice la un lot de 25 bolnavi după două luni de consum al ceaiului.

Sindromul hepatoprov (scăderea funcțiilor de sinteză hepatică): ● creșterea cu 8-14 mg% a sintezei colesterolului în hepatite cronice și ciroze fără componentă colestatică; ● creșterea sintezei albuminelor cu 6-12 mg%; ● îmbunătățirea indicelui de protrombină cu aproximativ 15% și răirirea până la dispariție a episoadelor hemoragice. Aceste modificări indică, se pare, accentuarea în diferite grade a procesului de sinteză hepatocitară.

Sindromul hepatocitolitic (autodistrugerea ficatului). GOT a scăzut cu 40-120 u.i./ml, iar GPT a scăzut cu 55-150 u.i./ml, ceea ce pare să indice scăderea până la oprire a procesului de hepatocitoliză, avînd ca substrat biochimic o redresare a proceselor de fosforilare oxidativă.

Sindromul de inflamație mezenchimală. În timp ce gamaglobulinele au scăzut cu 2-10 mg%, alfa-2 globulinele au crescut cu 2-4 mg%, ca rezultat al scăderii activității metabolice a mezenchimului hepatic.

Sindromul excretobililar. Bilirubinemia a scăzut cu 0,50-2 mg%, indicînd o ameliorare a capacității de conjugare și excreție.

— Pornind de la considerentul că preparatul folosit de noi — arată doctorii Ladislau și Aristina Elthes — se obține din specii de plante de mult timp cunoscute, descrise și în monumentalul tratat „Flora Republicii Socialiste România”, editată de Academia R.S.R., și că, după cum se arată în tratat, ele se utilizează

în diferite părți ale lumii sub formă de ceaiuri, deci pentru uz uman, avem deja o primă premisă a lipsei de nocivitate. Se satisface astfel dezideratul primordial al oricărui tratament medical: mai întîi să nu dăuneze. Apoi, tot din lucrarea suscitată aflăm că plantele respective conțin și o mare cantitate de acid ascorbic (vitamina C) și că sînt foarte bune melifere.

Desigur, verificarea finală și cea mai importantă a eficienței medicamentului o va oferi doar brevetarea, care, conform legislației noastre, presupune și o testare în clinici universitare din țară. Între timp (procedura de brevetare poate dura și doi ani) inimosii medici bihoreni ar trebui ajutați să-și continue și să-și amplifice cercetările, desigur sub cel mai riguros control științific. Va urma să decidă doar proba faptelor, a interpretării rigurose obiective. În acest context:

● Ce ajutor acordă, ce interes manifestă azi Direcția sanitară județeană cercetării întreprinse și rezultatelor obținute de doctorii Ladislau și Aristina Elthes? La urma-urmei, este vorba de medici bihoreni, de o idee născută aci și care, nu este exclus, ar putea să constituie cîndva motiv de mîndrie și satisfacție. Dorința noastră de a lua contact cu Direcția sanitară era perfect justificată, cu atât mai mult cu cît o făcăm fără nici o idee preconcepțată. Spre totala noastră uimire, tovarășul director Ioan Popa nu a manifestat nici cea mai mică dorință (folosim un eufemism de zile mari) de a sta de vorbă cu reporterul „Flacării”. I-a comunicat tovarășei vicepreședinte a Consiliului popular județean Florica Blaga — la a cărei bunăvoință am apelat și căreia îi mulțumim și pe această cale — că nu are ce discuta, că nu se bagă, nu se amestecă.

● În această neașteptată situație, la sugestia tovarășei vicepreședinte Blaga, am luat contact cu președintele filialei Bihor a Uniunii Societăților de Științe Medicale, Traian Mircea, doctor în științe medicale, directorul Spitalului județean de neurologie și psihiatrie. Reacția sa a fost diametral opusă. Tovarășul doctor Mircea consideră de mare interes ca doctorii Aristina și Ladislau Elthes să prezinte rezultatele preliminare ale cercetării lor în fața unei „plenary” a filialei U.S.S.M. Bihor. Discuția cu colegii, cu specialiștii în boli interne, ar facilita o evaluare competentă și obiectivă a celor realizate până acum, ar ajuta la stabilirea unei metodologii riguroase, și ar facilita — dacă se va considera util — formarea unui colectiv interdisciplinar de cercetare înalt calificat format din medici, farmaciști, biologi etc. (de care, în paranteză fie spus, Bihorul nu duce lipsă). Totodată, s-ar contura și posibilitatea creării unui cadru organizat, supervizat medical și cu toate formele legale (poate pe lângă o policlinică orădeană?) pentru

continuarea experimentului și a cercetării.

● Am discutat și cu bătrînul inginer topograf și hidrolog Ioan Szilagyi din biroul din Aleșd al Oficiului de îmbunătățiri funciare. Deși în prag de pensionare, el este tot activ în meserie, bate cu piciorul Bihorul, din obligație profesională dar și din pasiune. Și-a exprimat dorința să efectueze analize de sol în zona unde s-au găsit plantele respective și studii comparative cu alte zone, precum și să cerceteze compoziția apelor curgătoare, microclimatul etc. De fapt, cercetarea a și început-o, din proprie inițiativă, cu aparatură și sprijin din partea Facultății de hidrotehnică a politehnicii timișorene, a profesorului universitar doctor inginer Gheorghe Rogobete.

Iată, așadar, atitudini pozitive.

● În fine, ar trebui poate studiată și posibilitatea detașării temporare (pentru două, trei luni) a doctorului Elthes la Oradea, avînd în vedere că la spitalul de la Aleșd, de care depinde, nu se pot efectua toate analizele pentru starea ficatului, pe care le presupune evaluarea noului tratament și sînt limitate posibilitățile de conclucrare operativă interdisciplinară (acolo nu există endocrinolog, alergolog, fiziopatolog, aparatul adecvat de chimie analitică etc.). Dealtfel, din cei cinci ani de cînd Ladislau Elthes funcționează la Aleșd, el a fost detașat la Aștileu, Vîrciorog, Groși pe o durată totală de trei ani și opt luni — așadar, aproape patru ani din cinci, fără ca cineva să fi susținut pe atunci că ar fi indispensabil la Aleșd. Dar precumpănitoare este starea sănătății sale. Diagnosticul de hemofilia tip A cu 5% prezentă a factorului anti-hemolitic a fost atestatată la Centrul de hematologie din București, analiza nr 333/1983, de pensionări anterioare, precum și de numeroase certificate medicale de-a lungul anilor, a căror validitate ne-a fost confirmată și de medicul primar Gerhard Ladislau, șeful serviciului de medicină a muncii la dispensarul policlinic nr. 4 al platformei industriale a zonei de vest, Oradea, care îl cunoaște pe dr. Elthes ca pacient și coleg, de vreo 20 de ani. Boala i recomandă pentru pensionare, situîndu-l la confluența dintre pensionare gradul III și gradul II invaliditate, conform dispozițiilor foarte precise ale Ministerului Sănătății și ale Ministerului Muncii.

Desigur, numai organele locale sînt competente să se pronunțe asupra tuturor acestor probleme. Noi nu am făcut altceva decît să le supunem atenției, să subliniem excepționala importanță potențială a cercetărilor soților Elthes și să ne exprimăm speranța și convingerea că într-un județ care a dat țării atîtea premiere medicale ei vor găsi tot sprijinul și înțelegerea pe care o merită.

LIONEL NIȚESCU ■

Premiul „Marie Curie” pentru Ana Aslan

VALORI ROMÂNEȘTI
IN UNIVERS

• Mă îndoiesc adesea și-mi dau seama că nici eu nu știu destul •

Aflu că Anei Aslan i s-a mai conferit o importantă distincție științifică internațională, a cita?, Premiul „Marie Curie” acordat de Academia „Medicea” din Florența și apelez la doctorul Mircea Dumitru, unul dintre colaboratorii apropiați ai savantei, rugându-l să-mi mijlocească o convorbire. Mi se comunică: simbătă la 11.

Simbătă însă viscoleşte. Mă tem că vremea ar putea împiedica întâlnirea proiectată, drept pentru care, pe la 10, telefonez. Tovarășe academician, aud, a venit, vă așteaptă la 11. La 11 fix, deși antecamera e plină, intru la directorul general al Institutului național de gerontologie și geriatrie într-un birou copleșit de cărți și diplome. Mă simt, cum n-am fost de multe ori, stîmjenit, dar primirea e amicală, deschisă. Ana Aslan se arată, de la primele vorbe, un interlocutor fascinant și așa va rămâne, răspunzînd cu farmec și promptitudine, mai bine de un ceas.

„Nu cred că am avut altă bogăție în afara muncii mele”

Zic: am pregătit cîteva întrebări... Zice: lasă-le, ești băiat tînăr, hai să vorbim despre viață.

Zic: ați luat de curînd un premiu, al titelea?

Zice: le-am pierdut numărul, crede-mă. Acesta, Premiul „Marie Curie”, bănuiesc că știți cine a fost Marie Curie, mi-a fost acordat mie, unei franțuzoaice, Françoise Giroud, și unei italiene, Margherite Hack. Italianca l-a luat pentru cercetări în domeniul astrofizicii, iar Giroud pentru biografia dedicată Mariei Curie. Uite ce scrie pe diplomă... Ilustrăm Ana Aslan, noi, după ce i-am apreciat cu toată atenția biografia vieții, ne-am convins că a fost apărătoarea adevărului, dreptății, libertății și păcii, arzînd de dragostea societății...” etc., etc. Frumoase cuvinte, nu?

Zic: despre dumneavoastră s-a scris adesea frumos.

Zice: uneori mi-a fost și jenă de atîtea superlative! Nu tuturor însă, îmi dau seama, le-am convenit eu, ca om, dar n-au avut ce zice despre ideile mele, despre Gerovital. Într-o bulă care s-a îngropat la New York, spre a fi scoasă la lumină peste 3 mii de ani, e și numele meu. S-a scris mult, da. Unii, pină și în „Vogue”, au afirmat că sint o legendă.

Zic: și sinteți?

Zice: nu. Sint un om. O femeie. Cele mai mari emoții mi le-au produs, ca să-ți răspund, scrisorile primite de la românii. Un munte.

Zic: era atîtceva dacă ați fi fost bărbat?

Zice: cred că înțeleg ce vreți: O anumită rezervă se mai manifestă, pe ici, pe colo, față de femei, iar asta e, nu zîmbi, un act de nedreptate. Am luptat toată viața să fac lumină în acest sens, pentru că femeile au mai multă putere de muncă și mai multă perseverență. Ele nuncesă mai mult. Comit însă, unele din ele, o greșeală: neglijență estetică. Datoria lor e să rămînă feminine. Eu am sacrificat totul pentru știință, m-am devotat în întregime, dar mi-a plăcut totdeauna, în orice împrejurare, să fiu bine mbrăcată, elegantă. Un timp, la începutul acultății, mi-am cusut singură, mi-am lustrat singură. Croitoria m-a fascinat totdeauna.

Zic: bărbații?

Zice: sint mai abstracti, mai sintetici. Inteligența e la fel.

Zic: cum ați ajuns dumneavoastră la medicină?

Zice: învingînd rezistențe. Nimic nu se obține fără piedici. Tatăl meu, Mărgărit, s-a prăpădit cînd n-aveam decît 3 ani, iar mama, o chema Sofia, descendenta a unei vechi familii bucovinene, n-a vrut să mă lase să fac medicină. I se părea lungă și prea scumpă. Cîteva zile n-am mincat, s-a intrunit, cum era pe atunci. Consiliul de familie și am avut cîștig de cauză.

Fac aici, spre a-l lămuri pe cititorii, o primă paranteză. Ana Aslan a terminat facultatea de medicină la București, în 1922. Teza sa de doctorat, susținută în 1924, s-a intitulat „Cercetări asupra circulației periferice”. A început cu medicina internă și cardiologia, continuînd, după 1948, cu gerontologia și geriatria. Asistent universitar între 1924-1940, șef de lucrări între 1940-1946 la Institutul clinic-medical al Facultății de Medicină din București (colaborator al renumitului academician Daniel Danielopolu), profesor titular între 1945-1949 la Clinica medicală a Facultății de Medicină din Timișoara. Din 1952, Ana Aslan este director general al Institutului național de gerontologie și geriatrie din București, cel dintîi institut de acest fel din lume.

Zic: ați fost bogată?

Zice: n-am fost și nu sint. Îmi place să cred că n-am avut nici o altă bogăție

în afara muncii mele. Și o ambiție titanică: toată viața am fost prima. La internat, la doctorat, la primariat, mereu Unii umblă după satisfacții timpurii și nu-l corect. Trebuie mai întîi să dai și apoi să aștepti. La tinerețe, nici un sacrificiu nu-i prea mare. Atunci se pune fundamentul satisfacțiilor de mai tîrziu. Eu am muncit continuu.

Zic: acum, cînd anii s-au adunat, nu vă pare rău cînd priviți înapoi? Nu trebuie oare viața trăită?

Zice: după ce? După faptul că, de pildă, n-am fost în tinerețea mea decît la un bal, la cel al internatului? Am un principiu: nu regret nimic. Nici bune, nici rele. Iată, dacă vrei, una din explicațiile că mi-am păstrat peste timp optimismul.

Zic: n-ați fost niciodată căsătorită, n-aveți copii, nu vă copleșește uneori singurătatea?

Zice: nu m-am căsătorit niciodată. Am fost, recunosc, și îndărătnică, toată viața am făcut ce-am vrut. Am vrut să zbor la 16 ani cu avionul, am zburat. Am vrut să fac medicină, am făcut. Ba nu, mint. Am dorit să plec ca sanitar în primul război mondial, dar nu m-au lăsat. Nu eram încă majoră. Am crezut în mine, în posibilitățile mele de a face ceva deosebit. Cînd m-am apucat de cardiologie, fiind prima femeie în specialitatea asta, mulți s-au îndoit. Eu am mers mai departe și n-am greșit.

Zic: să înțeleg că ambiția a precumpănit?

Zice: ia-o cum crezi. Profesorul Danielopolu, care a fost o somitate, îmi spunea, pe cînd eram tînără: „al un defect, domnișoară Aslan, ești prea ambițioasă!” Știu eu, poate că avea dreptate. Am fost, să nu te sperie cuvîntul, și o aventurieră. Mi-a plăcut să apuc pe căi nebătute, să caut, să încerc. Pe un astfel de drum am descoperit și Gerovitalul.

Zic: e vreo diferență între un om de știință și un inventator?

Zice: una e una și alta e alta. Sint lucruri distincte. Ca inventator trebuie să ai ceva special. O chemare, un talent. Unii nu mă consideră asta, mă socotesc om de știință și atît, adică mai mică, deși comparația asta e, și ea, o prejudecată. Va trebui să scriu cartea Gerovitalului ca să-mă explic. O calitate a mea, care m-a ajutat foarte mult, jucînd uneori un rol decisiv, a fost spiritul de observație. Poate că fără invidie, un franțuz mi-a spus cîndva, la un congres, „vai, doamnă”, toți am avut în mină proclama, dar numai dumneavoastră i-ați descoperit posibilitățile!” N-aveam decît 25 de ani și Danielopolu ajunsese să se bazeze pe vorba mea. Cînd îl spuneam un lucru, lucru era.

A doua paranteză: Ana Aslan a descoperit acțiunea procainei aplicată la persoanele vîrstnice, realizînd produsul Gerovital H3, cu eficiență profilactică și curativă în fenomenele de îmbătrînire și în bolile bătrîneții. Bazat pe proprietățile eutrofico-regenerative ale procainei administrată într-un tratament de lungă durată, medicamentul își va dovedi deopotrivă eficacitatea în ateroscleroză, vitiligo, sclerodermie, stări depresive etc. Sub înducerea academicianului Ana Aslan, s-a efectuat cea dintîi mare cercetare privind profilaxia îmbătrînirii, studiul (cuprînzînd 20 000 de persoane între 45 și 60 de ani) demonstrînd că administrarea produsului conduce la o sporire a capacității de muncă și a rezistenței la factorii nocivi. În 1970, un alt produs din gama Aslan, Aslavitalul, a fost brevetat și omologat în România, el fiind foarte solicitat, ca și Gerovitalul, la export.

Zic: a fost grea bătălia pentru Gerovital?

Zice: toate bătăliile pentru nou sint

pline de neprevăzut și de obstacole. Am urmărit să fac ceva pentru bătrînii noștri și, după aceea, pentru toți bătrînii lumii. Am vrut să descopăr ceva pentru țară. După ce Gerovitalul a cucerit globul, pot să afirm, fără lipsă de modestie, că am realizat ceva. Dar drumul meu nu s-a încheiat. Mă întreb dacă mă simt singură. Îmi pare rău că neamul Aslanilor se duce, nici frații mei, între care unul, foarte dotat, s-a stins devreme, nici sora mea n-au avut parte de copii, dar singură nu mă simt. Am muncit, am gândurile mele. Ooo, am încă atîtea proiecte!

Zic: n-ați obosit? Gloria nu v-a obosit?

Zice: aș minți dacă aș spune că nu știu ce e gloria, că nu-mi place, dar nu m-a apăsât niciodată. Am muncit și muncesc. Am avut și încă am, chiar dacă nu le înțeleg todeauna, dificultăți. Nu înțeleg, de pildă, de ce nu există o catedră de gerontologie și nici măcar o specializare. Mi-am luat un angajament, umanitar, științific și profesional: să-i ajut pe vîrstnici. Trebuie să mi-i țin. Altfel ar fi ca o abdicare. Dealtfel, toată viața am luptat pentru dreptate. În viață, în știință.

Zic: vă place literatura? Arta?

Zic: Balzac e autorul meu preferat. Ascult, cînd am răgaz, muzică, mai ales Grieg și Chopin. Pictura m-a fascinat mereu, poate și pentru că sora mea a fost pictoriță. O poezie a lui Adrian Păunescu mi-a mers la inimă, „Repetabilă povară”. E vorba acolo despre dragostea și respectul față de bătrîn.

Zic: aș îndrăzni să vă citesc o alta, pe care Adrian Păunescu a scris-o nu demult și pe care a intitulat-o

Zic: n-ați obosit? Gloria nu v-a obosit?

Zic: aș minți dacă aș spune că nu știu ce e gloria, că nu-mi place, dar nu m-a apăsât niciodată. Am muncit și muncesc. Am avut și încă am, chiar dacă nu le înțeleg todeauna, dificultăți. Nu înțeleg, de pildă, de ce nu există o catedră de gerontologie și nici măcar o specializare. Mi-am luat un angajament, umanitar, științific și profesional: să-i ajut pe vîrstnici. Trebuie să mi-i țin. Altfel ar fi ca o abdicare. Dealtfel, toată viața am luptat pentru dreptate. În viață, în știință.

Zic: vă place literatura? Arta?

Zic: Balzac e autorul meu preferat. Ascult, cînd am răgaz, muzică, mai ales Grieg și Chopin. Pictura m-a fascinat mereu, poate și pentru că sora mea a fost pictoriță. O poezie a lui Adrian Păunescu mi-a mers la inimă, „Repetabilă povară”. E vorba acolo despre dragostea și respectul față de bătrîn.

Zic: aș îndrăzni să vă citesc o alta, pe care Adrian Păunescu a scris-o nu demult și pe care a intitulat-o

Luminoasa senectute

Bătrîni frumoși, protegiți de soartă
Cînd vă veți da luminii înapoi
O cumpănă va răsări din voi
Și numărul va-încărungi la poartă.

Și axa lumii e de voi păstrată,
Voi duceți emisere la carimb
Prin voi destinul nostru nu e strîmb
Iubită mamă și iubite tată.

În lumea nemiloaselor proporții
Și-n care leri-i ler și flori de măr
Voi sinteți iarna ce opune morții
Ne-ngenunchiatul nostru adevăr,

Bătrîni frumoși, pămînt drapat cu cer,
Vă fie luminoasă steaua sorții.

ADRIAN PAUNESCU

Zic: v-a plăcut?

Zice: cine scrie astfel de lucruri despre bătrîni nu poate fi decît un om bun. Și, firește, sensibil.

Zic: despre dumneavoastră se afirmă, iertați-mă, că nu sinteți prea îngăduitoare, așa-i?

Zice: dacă și asta e un defect, sint prea pretențioasă! Încep de la mine, dar îmi acord și circumstanțe atenuante. Vezi cum e, cu timpul, pierzi într-o direcție ca să cîștigi în alta. Nu mai am, datorită vîrstei, sprinteneala de altădată, dar am mai multă experiență, mai mult tact, mai multă înțelegere pentru tot ce-i uman. Îi înțeleg pe toți, chiar dacă nu-i iert pe toți. Ajungi la un echilibru psihic: te superi mai puțin și te bucuri mai mult de ce-i bun. Știu multe, e adevărat, dar mi-a rămas străină senzația de prea plin. Mă îndoiesc adesea și-mi dau seama că nici eu nu știu destul. Sint însă, cu siguranță, o longevivă. Fericirea constă și în aceea că am creierul oarecum intact, că mă pot confrunta cu oricine.

Zic: apropo, ce-i fericirea?

Zice: sint numai momente de fericire. Starea asta nu durează.

Zic: care a fost pentru dumneavoastră momentul de fericire cel mai intens?

Zice: au fost mai multe. Mi-au trecut, de pildă, numele pe mausoleul lui Hippocrate de la Larissa, din Grecia, pe care l-am vizitat. Am scris în cartea de onoare așa: „orice medic care intră aici ar trebui să se simtă mic”. N-am minșit, eu așa m-am simșit. Cit o furnică.

Zic: ați minșit vreodată?

Zice: am fost obligată, nu o dată, să-i mint pe bolnavi. Mă le ascund iminenta sfîrșitului. Mai inventez uneori o sedință, ca să scap de un tip prea plictisitor, dar minciuna, mai ales cea cu răsunset social, mi-a repugnat todeauna. Mai mult chiar decît greșeala. Vreau să cred că școala pe care am întemeiat-o, și de care sint mîndră că las ceva traic în urmă, doctorii Dumitru, Vrăbescu, Jucovschi, Riscu, Copil, mai tinerii Pepenel și Vilcea, s-a bazat mereu pe corectitudine și moralitate. Dealtfel, știința nu e posibilă în afara moralității.

Zic: vă place succesul?

Zice: l-am privit todeauna din punct de vedere estetic. Iar eu am fost și am rămas o esteta, și-am mai spus-o. Am și

pictat. Nu m-am acomodat cu uritul. O pasiune a mea sînt florile. Anemonele și freziile. Anemonele mi se par modeste, decorative, apropiate. Parcă îți comunică un mesaj, fie și o singură floare. Garoafele nu, ele nu-mi spun ceva decît laolaltă, într-un buchet.

Zic: sinteți sentimentală?

Zice: nu. N-am renunțat niciodată la rațiune în favoarea unui sentiment. Trăiesc după principiile mele, pe care le-am adoptat.

Zic: spuneți-mi unul dintre ele, oricare!

Zice: să nu te lași călcat pe picior pentru că, după aceea, riști să fii strivit. Viața e totuși o luptă.

Zic: dacă ar fi să dați un singur sfat, unul fundamental, tinerei generații, ce i-ați recomanda?

Zice: să învețe. Să ia lucrurile în serios și să nu se grăbească. Nimic nu se face în afara muncii. Cine muncește e, mai devreme sau mai tîrziu, răsplătit. Le-o spune un om care s-a bucurat de multe onoruri.

Ultima paranteză: numele Anei Aslan e inclus în toate marile enciclopedii ale lumii: „Who's Who in America” (1970), „Who's Who in the World” (1971), „British Encyclopaedia” (1974), „Who's Who of Intellectuals” (1976), „The International Men of Achievement” (1976) etc. Academician profesor doctor Ana Aslan este doctor honoris causa al Universității Brașov, membru al societăților de gerontologie din Statele Unite, Chile, Peru, R.D.G. etc., al Academiei de științe din New York, al Academiei braziliene de științe umane, al Societății americane „Women, Food and Population” (Washington), al Confederației societăților de gerontologie din țările latine (membru fondator) etc., etc. Între distincțiile ce i-au fost acordate: Ordinul Muncii clasa I-a, „Les Palmes Academiques” (Franța, 1974), Premiul internațional „Dag Hammarskjöld” (Italia, 1977), cetățean de onoare și profesor emerit al Republicii Filipine (Manila, 1978), Meritul Republicii Italiene (Roma, 1979), Medalia de aur a Universității „Komensky” (Bratislava, 1980), Premiul și Medalia „Ebon Bernard” (1982) a Organizației Mondiale a Sănătății etc., etc.

Zic: se spune că nu suferiți copiii!

Zice: se exagerază. Nu-mi plac în mod special. Cînd îmi căutam un drum în meserie, am refuzat puericultura pentru că mi-am dorit bolnavi cu care să mă pot înțelege. După internat, Danielopolu m-a îndrumat spre puericultură, vorbind în acest sens cu profesorul vienez von Pierket, să urmez un stagiu în clinica lui. Nu m-am dus, dar am încercat, la București, la profesorul Manicatu, dar nu m-am adaptat. Discuția cu bolnavii, psihologia acestuia, au fost și au rămas pentru mine un mod de a pătrunde în intimitatea bolii. Eu mai mult vorbesc decît consult. Mă bucur, dacă, privind pacientul, ajung să-i ghicesc, după față, meseria și mă gîndesc ce fel de om e, bun sau rău, curat sau pervers, vesel sau deprimat. Chipul omului e, de multe ori, oglindă a caracterului. Nu crezi?

Zic: vă e frică de moarte?

Zice: sint un dușman înverșunat al morții. Lupt ca oamenii să trăiască cît mai mult. Sint însă de părerea lui Mecinikov: cu cît înaintezi în vîrstă, cu atît te împaci cu ideea că vei muri. Nu mi-e teamă de moarte, mi-e altceva, nu știu cum să-i zic. Nu-mi place să văd oamenii după ce... înțelegi? Vreau să-i port cu mine viu.

Zic: mașină aveți?

Zice: n-am avut niciodată. Am primit una cadou, din Italia, dar am vîndut-o. Nu mă scald în bani, cum cred unii. Trăiesc, ca orice om, dintr-un salariu. Dar am, ca să fiu sinceră pină la capăt, tot ce-mi trebuie.

Zic: e adevărat că satisfacțiile ori vin la timp, ori vin degeaba?

Zice: e o aiureală. Pentru satisfacții nu ești niciodată prea bătrîn. Pentru necazuri, da.

Zic: vă iubii colaboratorii?

Zice: îi stimez și îi apreciez, în funcție de calitate. Ar fi ideal să ne iubim cu toții, dar ce lume uniformă ar fi aceea!

Zic: credeți în destinul omenirii?

Zice: sint o iremediabilă optimistă. Omenirea are nevoie, întîi și întîi, de pace și toți liderii ei ar trebui să ia exemplu de la marele nostru compatriot, Nicolae Ceaușescu, care și-a pus energiile în slujba acestui mărț ideal. Dacă va fi pace, și bătrînii mei vor fi liniștiți. Le datorăm onoare, stimă și iubire. Ei, bătrînii, sint un adevărat patrimoniu național.

Sint silit să mă ridic: a trecut de 12 și intrările secretarei mă avertizează. Spun sărut-mîna și am impresia, mă înel? că și interlocutoarei îi pare rău că timpul s-a scurs atît de repede. Cu cochetărie, Ana Aslan își aranjează coafura și acceptă: „bine, să între italienii!”. Face o pauză și-o mai aud: „după aceea, merg să văd cîteva bolnavi!”. E simbătă, 18 ianuarie, ora 12,05. Afară continuă să ningă, iar eu continui să mă întreb cu cîți ani o fi mai tînără Ana Aslan decît mine, care n-am împlinit încă 39?!. Cu cîți?

SĂ GINDIM
CU CAPETELE
NOASTRE

OMUL POTRIVIT LA LOCUL POTRIVIT

● „Eu nu știu să fac schife, eu am făcut mașina“?! ● Biogaz la Constanța ●

Efectul geopatogen și boala canceroasă

Una dintre problemele parțial elucidate pe care patogeneza bolii canceroase le ridică, este și cea a geografiei cancerului. În cadrul acestei problematice, neexplicată însă rămâne încă implicarea așa zisului „efect geopatogen“ în debutul și evoluția bolii.

Deși influența nocivă asupra organismelor biologice în general a zonelor geopatogene este cunoscută din vremea Chinei antice, investigarea științifică a efectului geopatogen în declanșarea bolii canceroase a început destul de târziu, prin

lucrările lui Georges Lakovski în decada anilor '30.

Efectul geopatogen se caracterizează prin morbiditatea crescută a unei afecțiuni — în cazul nostru cancerul — într-un anumit spațiu, comparativ cu media distribuției morbidității aceleiași boli, ca urmare a prezenței unor factori radiativi de factură patogenă cu origine telurică.

Prezența arilor geopatogene, poate fi sesizată prin procedura de bioloctaj. Investigată încă din 1693 de către Vallemont, bioloctajul se caracterizează prin apariția unor mișcări oscilatorii ale unor baghete în formă de Y (oscilații în plan orizontal sau inclinat), sau în formă de L (oscilații în plan vertical), pe care investigatorul le ține într-un echilibru instabil, atunci când acesta trece la verticala unui punct cu semnă geopatogen.

Efectul geopatogen (și respectiv reflexia sa în forma sesizabilă de efect de bioloctaj) este generat la nivelul scoarței terestre în locurile în care aceasta înregistrează accidente geologice (falii de ruptură, zăcăminte, goluri), cursuri subterane de apă sau în lacurile în care există șanțuri acoperite, conducte îngropate, etc. Se consideră că în general prezența efectului de bioloctaj se face simțită în locurile unde în scoarță se înregistrează forțe de compresune sau tensiune, ca și atunci când un fluid (apa) circulă printre straturi geologice, sau într-o apă staționară (lac) circulă un solid (barcă).

Cimpul de bioloctaj nu poate fi confundat cu cimpul geomagnetic — cu care interferează totuși — chiar și pentru simplul argument că atenuarea sa nu se face după aceeași lege valabilă în magnetism,

ci de aproximativ 10 ori mai puțin. Interacțiunea dintre cimpul biomagnetic al omului și efectul de bioloctaj a fost indicată ca posibilă (Harvlic, 1978). S-a arătat că în anumite condiții, în zona suprarenalelor și a epifizei se pot decela doi centri de gradient magnetic, cu un posibil rol de senzori ai efectului de bioloctaj.

Influența geopatogenității asupra morbidității în cancer este demonstrată de coincidența statistică dovedită, între apariția cazurilor de cancer și habitatarea în camere și dormitul în paturi — timp mai îndelungat — deasupra unor puncte de activitate geopatogenă. Cercetări de geomagnetism efectuate în preajma celui de al doilea război mondial în Franța, Elveția și Germania, au avansat ideea unei rețele geomagnetice ce înconjoară pământul ca un fileu cu ochiurile așezate la o distanță de 2,5 metri pe axa E-V și 2 metri pe axa N-S. Intersecția acestor linii ar constitui puncte critice, capabile a induce dereglări patologice cu provocare de proliferări maligne atunci când subsolul vecin ascunde un accident geologic, o falie, un piriu sau un filon de minereu. Șoarecii, așezați în lăzi dreptunghiulare plasate deasupra unor puncte de intersecție geopatogenă, caută partea cea mai îndepărtată pentru a-și face cuibul. Rotirea lăzii provoacă migrarea coloniei.

Încă din 1928, în cercetări efectuate în 16 departamente din Franța, G. Lakovski comunicase Academiei Franceze coincidența între prezența punctelor geopatogene în spațiul unor locuințe și apariția cazurilor de cancer la locatarii acestora. Și nu întâmplător în unele regiuni din țara noastră există convingerea că nu

este sănătos să ai săpată fântină sub acoperișul casei.

Cercetări efectuate în orașul Olmouc din R.S.C., arată pe statistici ce acoperă o perioadă de peste 100 de ani, coincidența distribuției morbidității canceroase cu harta distribuției punctelor geopatogene. Mai mult chiar, în această țară este în curs de derulare un program de investigare a geopatogenității în legătură cu morbiditatea animală și fitopatogenă. Cercetări similare se fac și în Polonia, țară în care de curind (septembrie 1983) a avut loc un congres internațional dedicat bioloctajului. Dar implicațiile efectelor pomenite imbracă o arie mult mai largă, fapt ce face ca în unele țări, S.U.A. și U.R.S.S., să fie alocate resurse substanțiale pentru finanțarea unor deosebit de laborioase investigații în acest domeniu.

În țara noastră, cercetări privind implicarea efectului geopatogen în morbiditatea animală, sînt în curs de efectuare de către Dr. Dan M. Constantinescu. Trebuie menționat că una din aplicațiile practice imediate ale efectului de bioloctaj o constituie posibilitatea utilizării sale ca metodă de investigație paraclinică non invazivă, în diagnosticul afecțiunilor cu substrat funcțional sau morfopatologic. Un foarte elaborat studiu clinic vizînd indicațiile și limitele acestei metode în coroborare cu metodele clinice clasice de investigare utilizate în depistarea proceselor proliferative maligne primare sau metastazice, este în curs de efectuare la clinica de chirurgie și radiologie-oncologie de la Spitalul Colțea.

Dr. N. M. CONSTANTINESCU, medic primar
Dr. E. CELAN

Victor Comardicea și mașina sa

Pentru însăși artiștii artificiali, SEMTEST București are nevoie în fiecare an de aproximativ 7 milioane de paiele. Așa se numesc niște tubulețe din plastic, la capete cu un sistem de dopuri-pistoane, în care se păstrează lichidul seminal. Furnizorul unic al acestui produs este o firmă franceză, care livrează, cum e lesne de închipuit, doar paielele. Mașina care le fabrică este secret de fabricație păstrat cu mare grijă. Prețul paielelor necesare într-un an zootehnic era de aproximativ 300 000 dolari. Spunem era, deoarece și prețul paielelor, ca al multor altor produse a crescut în ultimul timp. Din dorința de a micșora efortul valutar s-a căutat o soluție de fabricare a paielelor în țară. SEMTEST a încercat să rezolve această problemă cu 7 institute și fabrici specializate în mecanică fină, dotate cu aparatura adecvată, cu specialiști etc. A fost refuzată. Era vorba de rentabilitate, plan, de seria mică necesară — doar 10 mașini. În aceste condiții, SEMTEST a apelat la Victor Comardicea, care în februarie 1983 a avut curajul să se apuce să mesterească această mașină. De la bun început să spunem că mașina nu este simplă, nu există nici un model după care meșterul să se inspire și se știe doar ce trebuia să producă. Trebuia creată de mîntea și mîinile lui Victor Comardicea o mașină care nu se știa nici măcar cum trebuia să arate. Știindu-se că meșterul nu este la prima ispravă de acest gen (deget pneumatic, spectrofotometru cu absorbție atomică, etc. SEMTEST a lansat o comandă către Cooperativa Constructorul, unde lucra Victor Comardicea, fiind dispus la livrarea mașinii să plătească 200 000 lei. Victor Comardicea lucra la Constructorul, unitatea 5515 din Calea Rahovei 118, a Șantierului 5. I-a cooptat în colectiv pe fiul său, Gheorghe Comardicea și pe tînărul Marian Mihăilă, amindoi meseriași de categoria a IV-a, a reparat un strung și o freză propuse pentru casare și după schife pe care le aveau mai mult în cap și prin tatonări s-au apucat de treabă. După socotilele meșterului, manopera necesară pentru o asemenea muncă ar fi trebuit să fie de 90 000 lei. Dacă e mult sau puțin vom vedea la urmă. Cei trei au primit retribuția pentru lunile martie și aprilie, după care n-au mai primit nimic. Oamenii, constructorii de meserie, s-au speriat. Dacă nu iese nimic, cine plătește paguba? Constantin Cîrciumărescu, președintele cooperativei, și Nicolae Ștefan vicepreședintele acesteia, înțelegînd că e vorba despre o mașină necesară economiei, au făcut ce au putut, adică l-au lăsat în pace pe Victor Comardicea să-și termine treaba. Ceea ce, s-o recunoaștem, e destul de mult. Din mai pînă, în ianuarie, cei trei au trăit din banii nevestelor. În plus, anumite operații, chiar unele materiale, în cantități mici, e drept, a fost necesar să fie rezolvate prin relațiile personale ale lui Victor Comardicea. Asta înseamnă bani din buzunar. O bere cu care cinstești un cunoscut sau un prieten tot bani înseamnă. În decembrie, mașina a fost gata. O adevărată bijuterie care a depășit așteptările și care face 4-5 paiele pe minut, la fel de bune ca și cele franțuzești. SEMTEST a achitat suma, conform comenzii inițiale, a felicitat călduros pe realizatorii ei și a

luat mașina care de-a doua zi a început să producă paiele. Această singură mașină e foarte bună dar nu ajunge. SEMTEST mai vrea încă zece bucăți, contracost, bincînțeles. Mai mult, mașina dovedindu-se excelentă, se întrevede posibilitatea exportului.

Lucrurile s-au oprit deocamdată aici și iată de ce.

În primul rînd, în loc de 90 000, colectivul a primit pînă la această dată 66 862 lei, reprezentînd valoarea salariilor tarifare pentru 9 luni. Nici un leu în plus, ca și cum cei trei ar fi stat cuminți la locul de muncă și ar fi vopsit bunăoară grilajuri de balcon. În aceste condiții, cînd cei trei și-au onorat promisiunile dar n-au primit nici o dovadă materială că munca lor a fost cit de cit apreciată, colectivul s-a destrămat. Oamenii, chiar cînd au calități deosebite și talentul să realizeze ceea ce nu e la îndemîna oricui, au obiceiul să se gîndească și la ei. Acum își caută de lucru. Victor Comardicea caută un loc în care să poată să-și valorifice multe idei care-l îmboldesc. Cu siguranță nu va fi pentru el o problemă să-și găsească locul potrivit. În privința banilor care li se cuvin, problema este în curs de rezolvare. Parte din costul lucrării, așa cum este normal, a fost considerată creație și remunerată ca atare.

Întrebarea la care ar trebui să dăm răspuns este dacă mașinile de dopat paiele se mai pot multiplica și în ce condiții. Să încercăm să lămurim aceste aspecte într-o convorbire cu tovarăsa Ileana Blindă, vicepreședinta Uniunii cooperativei meșteșugărești București, metal, chimie, lemn, construcții de care ține și Cooperativa Constructorul. Tovarăsa Ileana Blindă cunoaște problema, este în temă, cum se spune, ceea ce ne permite să intrăm direct în subiect.

— Legea prevede că pentru un prototip, trebuie să existe un proiect sau să fie executat într-un colectiv de cercetare-proiectare. În nici un caz într-un atelier de lăcătușerie. Să vă spun sincer, nu eram siguri că mașina va ieși pînă la

urmă. Ar fi trebuit să suportăm noi salariile celor trei. Afară de asta, plata în cadrul cooperativei se face conform unor situații de lucrări, ori Comardicea n-a prezentat nimic. Nici n-avea ce, pentru că mașina nu era gata. La diverse intervenții care s-au făcut și în care ni s-a explicat că mașina este importantă, noi am înțeles să-i lăsăm în pace să termine treaba. Comardicea a vrut să lucreze și să creeze în liniște. Așa ceva nu se poate, mai ales la Constructorul. În ceea ce privește manopera, noi n-avem normatori de specialitate. Și acum mi se atrace atenția că dacă vine cineva și desface mașina și o postnormează poate să iasă altceva. Normarea se face după niște desene, după un proiect de tehnologie. Mașina nici nu mai e la noi. În ceea ce ne privește, trebuie întii să ne gîndim la planul nostru, la export. I-am propus lui Comardicea și celorlalți doi să lucreze la una din secțiile noastre de profil, metalică, tehnometalica, electrobobinajul, metalocastica, unde avem dotările necesare și specialiști, să realizeze mașinile de care avem noi nevoie. În privința multiplicării mașinii, ea ar fi rentabilă pentru noi, însă nu avem cum s-o realizăm în condițiile în care a făcut-o el. E obligatoriu un proiect, să facă proiectul. Eu nu știu să fac schife, eu am făcut mașina, ne-a spus el și pe drept cuvînt. Afară de asta, pentru a face mașina, Comardicea a mai scos bani din buzunar, a făcut rost de unele materiale prin relații ori noi nu putem proceda astfel. Cred că cel mai bine ar fi ca el să lucreze chiar la SEMTEST, în cadrul atelierului de întreținere sau să fie adoptat de un institut de cercetare. În nici un caz mașinile acestea nu pot fi făcute la Constructorul, unde nimeni nu se pricepe. Aici se fac zugrăveli, zidării, lucrări diverse de construcții.

În încheiere, să spunem că în curînd Victor Comardicea și cei doi tineri care l-au ajutat vor intra în drepturile lor. Victor Comardicea își caută un loc de

muncă în care să poată da toată măsura capacității sale. Multiplicarea mașinii unicat este încă nerezolvată. În condițiile în care luăm drumul de la început, să facem proiect după ce produsul e gata, să începem să-l omologăm și să parcurgem toată filiera în sens invers, cînd, iată, Comardicea a scurtat-o, nu credem că este o soluție rapidă și eficientă.

Părerea noastră, avansată și de mulți specialiști care au de rezolvat problema unor unicate, a unor serii mici de mare tehnicitate, în care să se regăsească inventivitate, creativitate, este înființarea unui centru specializat în care să se grupeze muncitorii de elită, nu ne sfîm să le spunem astfel, dornici și capabili să rezolve repede și bine, și mai ales direct, probleme ca aceea pe care v-am expus-o. Într-un astfel de centru de elită și-ar găsi cel mai potrivit loc Victor Comardicea și alții ca el. Și ținem să vă asigurăm că oamenii ca Victor Comardicea nu sînt puțini. Și pînă se rezolvă într-un fel acest drum nu totdeauna direct de la idee la mașină sau la orice altceva, se impune găsirea unei căi pentru multiplicarea mașinii de dopat paiele, mașina lui Victor Comardicea. Așa cum spunea și dr. Eugen Celan de la SEMTEST, cel mai firesc lucru ar fi ca tot Comardicea să facă și celelalte mașini. Nu să se înceapă, acum cînd treaba e gata, altă serie de tatonări, explicații și chiar intervenții. Nu trebuie neapărat să fim genii ca să gîndim astfel.

OPREA GEORGESCU ■

Încă o flacăra

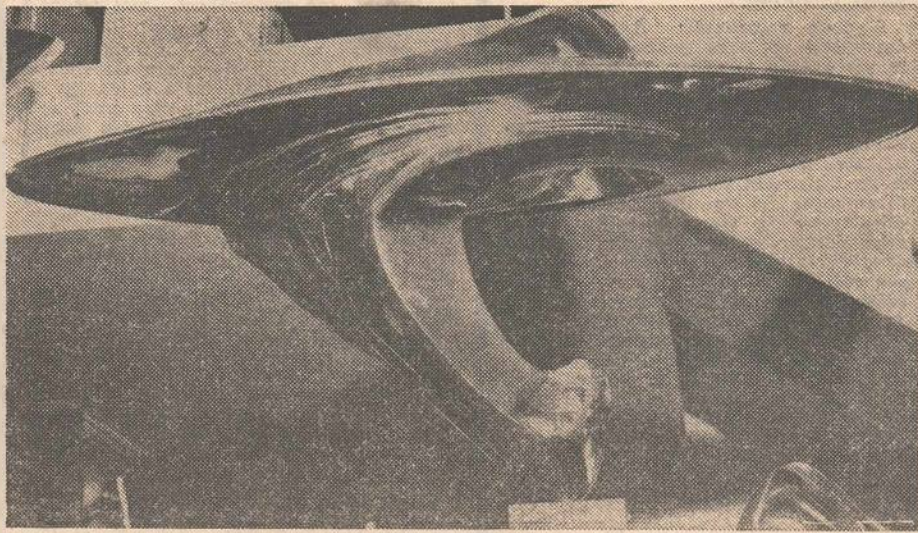
După o perioadă de tăcere (dar nu de inactivitate!), primim noi și bune vești în legătură cu acțiunea de înlocuire a surselor tradiționale de energie (tradiționale și scumpe), prin ceea ce, propriu sau impropriu, se denumesc biogaz, după metoda inginerului brăilean Petre Buleci. De data aceasta, cei care s-au „încumetat“ să recurgă la procedeul despre care „Flacăra“ a scris în mai multe rînduri, au fost cei de la UJECOP Constanța (președinte Ion Popescu), iar destinația dată stației este aceea a pregătirii hranei pentru 400 de persoane zilnic. Amplasamentul: pe Șoseaua Mangalia — 2 Mai, la o unitate de alimentație a cooperativei locale.

Evenimentul punerii în funcțiune (amorsarea) s-a petrecut duminică 19 februarie și a coincis cu revenirea iernii pe litoral: a nins începînd din cursul nopții și în cursul zilei, în prezența celor care au condus întreaga acțiune și a inginerului Petre Buleci.

În mai puțin de 24 ore, stația (capacitate 200 m.c. model M.P.B. 3-200) a produs biogaz și s-a putut aprinde prima flacăra.

Desigur, vom reveni asupra acestui subiect cit de curînd. Deocamdată ne mărginim la informația simplă, profitînd de inserarea ei pentru a-i felicita pe toți cei care și-au dat concursul la o nouă reușită, ce se încadrează în efortul intrinsec justificat al economisirii unor surse de energie costisitoare și deficitare, în același timp, cit și pentru creditul pe care l-au acordat metodei lui Petre Buleci (de altfel confirmată și în alte cazuri).

EM. VALERIU ■

Martirii suferinței românești

VIATA NOASTRA
ISTORIA NOASTRA.

• Descindem din Horea • Un glas ca răsunetul pădurilor moțești • Testamentul în flăcări.

Să nu uităm niciodată ultimele cuvinte ale lui Horea:

„MOR PENTRU NAȚIUNE...”

Știm că descindem

din Horea

„In munții Apuseni avem tipul așa numit al moșilor (eu i-aș spune mai degrabă tipul dacic); nicăieri în România, după părerea mea, nu persistă așa de fidel tipul antropologic al populației băstinașe, din a cărei conștientizare, cu coloniștii români s-au născut românii, nicăieri ca aici în munții Apuseni.”

(Victor Lebzelter, în „Prager Presse”, dec. 1933).

Dacă așa au scris străinii despre locurile unde s-a născut Horea, atunci e bine să ne amintim în această lună februarie — Luna lui Horea — despre obirșile noastre cele mari și înalte, care ne inscriu între cei bravi. Bravi, ca popor ce moștenește, poate prin unul de al lor, ca Horea, și ca atîția alții, moștenește un mod de a fi și de a exista în lume. Sint acele structuri sufletești inconvertibile și ireductibile, care nu ies la suprafață nedată a zilei, ci trăiesc în zonele nevăzute ale ființei omeneste, prin fiecare din noi și prin toți la un loc.

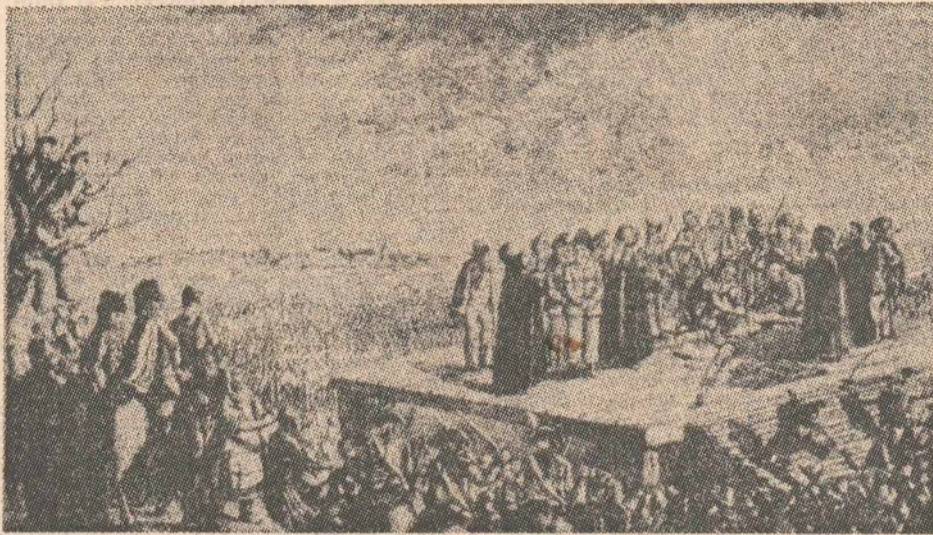
Trecute în noi înșine, devenind realități de viață și valori ale vieții, aceste structuri au putut defini statornicia noastră așezare în spațiul istoriei, care n-a bîntuit asupra noastră, deși a fost vitregă cu noi; n-a creat complexe terifiante, deși ne-a destrămat, de cele mai multe ori, alcătuirile; n-a fost întotdeauna în partea noastră de viață, deși ne-a cerut viețile, nu ale oricui, ci ale celor mai buni dintre ai noștri. Pentru toate acestea, exemplul nostru cel mai nepieritor și mai adevărat este Horea. Ca o iluminare. Ca o intrupare. Ca o lege nescriasă a vieții omului.

Prin el, prin Horea, s-a întremat în puterea ei, puterea celor mulți, adică a noastră, a tuturor, pînă azi, care știm că descindem din Horea. Descindem din fulgerele privirii lui, din tocmeala vorbeii lui moțești-mocănești, aspră și sigură pe ce spune despre ceea ce vrea să spună, din netăgădă față de cei din stirpea lui țărănească, care au trecut pragurile istoriei, netemători, scrijelindu-le ascuțiturile cu însăși viața lor. Descindem din gîndul acela înviator de gînduri, al lui Horea, căzînd, bolovănos, peste toate rînduirile nelegiuite ale făcătorilor de legi aulice și împărătești, din rîvna lui rotită pe deasupra dorințelor de mai bine a lor săi, din cutezanța credințelor sale că trebuie să ajungem la noi, prin noi. Descindem din toate îndurările ce au putut încerca viața lui Horea, din amarul amar al clipei care l-a pironit sub umilire, din răbdarea care, parcă, n-a fost dată răbdării omeneste, căci era prea de neînchipuit suferința, în săvîrșirea ei.

Nu știm, sau nu vrem să știm, că ar exista moșteniri și descinderi mai mărețe și mai nobile decît acestea ale noastre, care vin la noi dinspre Horea? Ele au rînduit și au orînduit un anume mod de a exista în istoria noastră, înțelegă ca viață trăită, nu ca scriere de eveniment.

Nu credem sau nu vrem să credem că ar fi putut avea șanse mai mari moștenirile și descinderile noastre din urmași, decît cele supravegheate de ființa lui Horea, intrată ca o zodie în calendarul supraviețuirii noastre eroice.

Nu înțelegem sau nu vrem să înțelegem că ne-am putea deprinde cu alte

moșteniri și descinderi, suprapuse anume celor prin care Horea a umplut țara cu o tarie de țară. Neiertata lui pedeapsă o spune.

Numai glasul lui

a fost sugrumat

„Nici o limbă omenească nu cuprinde atîtea blesteme cîte ar trebui să acopere în istorie numele oamenilor care ar redeschide beția singururilor”.

(N. Iorga)

Reconstituirea schingiurilor lui Horea și a ortacilor săi, Cloșca și Crișan, ar încapa într-o columnă. Ea, această columnă, ar fi mai datătoare de seamă pentru fiecare suflare a celor trei răsculați pentru oameni, intrați în „beția singururilor”. A singururilor fără seamăn, care n-au nimic cu ștreangul, cu glonte, cu lovitura ultimă, cu intrarea în prăpastie ori în agonia clipei. Singururile lui Horea n-au egal nu doar pentru că au întrecut orice inchipuire omenească, ci pentru că ele s-au dezlăntuit asupra celui mai bun dintre oameni. A celui mai bun dintre cei mulți și buni. El a fost al celor mulți și buni. Schingiurile lui au fost și ale lor. Căci durerea, ca și iubirea, stăpînește întregul. Schingiurii au știut acest lucru.

De aceea, ei, schingiurii, au știut că mai întii glasul lui Horea trebuie sugrumat, pentru că el să nu stăpînească întregul, țara, oamenii țării lui. Numai glasul lui a fost sugrumat, căci glasul s-aude departe, se face undă, și undă trece departe, se rotește, înconjoară totul și se face... Ca să nu... da că este așa, schingiurii au început schingiurirea nu de la glas, ci de la picioarele lui Horea, dar pe roată, ca un simbol al glasului ce înconjoară totul și se face roată. Au început schingiurirea cu zdrobirea fluierelor picioarelor, cu despicierea înceată a pielii, cu plesniturile ei pe sulul de lemn, sîngerînd, în bulboane de sînge, amestecate cu fișile de carne zdrobită, în tremurul căzut al genunchilor. Apoi, schin-

giurirea a suit în sus, în carnea mai plină a picioarelor, zdrumicată, pînă la vinețiu, în jocul satanic al lobdelor de lemn, ametește, parcă, și ele de durerea ce tăia și-n lumina zilei. Și tot mai sus, lemnul roșii s-a răsucit pe piept și l-a izbit în adîncul răsufării de om, ca să ajungă și mai sus, acolo unde vroia din început, la glasul acela al lui Horea, care trebuia sugrumat. Numai că Horea era moțul, era mocanul care trăise viața vieții lui de pînă atunci printre toți gorunii și brazii pădurilor moțești, care-l cunoșteau după cușma lui țuguiață, după focurile aprinse pe culmi, la Scorăget sau la Albac, după horea lui Horea, tărăganată.

Cînd au ajuns, așadar, schingiurii la glasul lui Horea, acesta a răsunat d-odată cu toate pădurile moțești și cu toate legăturile lor, peste margini de țară, auzindu-se glasul lui, ca ieri, ca azi, cum se va auzi și miine: „Mor pentru popor”! Numai glasul lui, glasul acesta a fost sugrumat, căci el a înspăimîntat și-n clipa ultimă. Altfel cum s-ar putea explica fioroasa comandă a nobililor, comandanți de ordine care sună, biblic: „Corpul neînsufletit să fie tîrit la locul de osîndă și acolo călăul să-i taie capul și să-i despice corpul în patru, capul să i se pună în țeapă, în Cărpăniș, iar celelalte patru părți să se pună pe roate, anume o parte de sus a corpului la Abrud, o parte de jos la Bucium, o a doua parte de sus la Brad și o a doua parte de jos la Mihăleni. Această sentință s-a pronunțat la 14 februarie 1785, pentru dînsul ca pedeapsă binemerită, iar pentru alții asemenea lui ca să fie de exemplu și de oroare”. Așa s-a executat pedeapsa pentru eroii răscoalei la 28 februarie 1785. Un martiriu fără asemuire. Trupul lui Horea a intrat în lemnul pădurilor românești, pretutîndeni unde jocul gorunilor și al brazilor se înfrățește cu vînturile și mai jucăuse, ducînd cu ele horea de durere și de jale a lui Horea pînă în toate marginile românești ale Ardealului. Căci pentru graiul acesta a fost sugrumat glasul lui, glasul lui Horea, glasul ce răscolește sentințele nedrepte ale veacurilor îndreptate asupra lui.

Acesta ar fi testamentul

posibil al lui Horea

L-aș fi căutat prin toate hrisoavele din arhivele lumii. L-aș fi copiat de pe cele mai șterse pagini, numai cu puterea gîndului pentru care a trăit și pentru care a putut muri, așa cum a murit. L-aș fi redeschis cu înfiorarea sacră și cu teamă de a nu păcătui, pe care țî-o da cuvîntul scris pentru alții, pentru urmași. Dar cine să găsească și unde Testamentul lui Horea? Vă amintiți imaginea apocaliptică, atunci cînd Horea e prins în cursa regizată? Raportul vicecolonelului Krays spune despre acel moment fatal: „Horea scoase o mină de hirtii din sin și le aruncă în flăcări”. Să nu fi fost în acele hirtii Testamentul lui Horea? Dacă un viclean, nu un om adevărat, i-ar fi spus lui Horea să se arunce într-o prăpastie ce se deschidea înaintea lui, căci astfel vor fi mintuiți și scăpați toți cei iobăgiți, el s-ar fi aruncat, atît de mult credea în adevărurile lui cu care trăia și pentru care trăia. Nu țî-ar fi durut și nu i-ar fi păsut lui nici de sfîșierea pe roată dacă ar fi aflat că acesta e prețul desîbăgării a lor lui. Căci numai cine moare pentru

al lui, acela poate spune că a și trăit numai pentru ei. Iar cîte poate răbda moțul, încă n-a fost om pe lume să poată afla.

Dar dacă a fost între acele hirtii scoase din sin și aruncate în flăcări Testamentul lui Horea, atunci el nu s-a pierdut, căci în virtutea celei mai supreme filosofii, rosturile lumii rămîn în lumea de aici. Așa că Testamentul posibil, pe care mina mea se încumetă să-l scrie cu tremurare de suflet și cu adîncirea dinlăuntru a conștiinței, ar fi acesta. Ar fi, adică, posibil să fie acesta: Las cu limbă de moarte, care e mărturia sfîntă, cea dintîi și cea din urmă a moșilor, las, deci, cu limbă de moarte, Codul civilizației Horea, pentru toți iobagii Ardealului. Căci voi, iobagii, nu eu, voi l-ați scris. Iar eu, Horea, zis Ursu, din Albac, l-am strîns din truda voastră pagină, cați se unase că erați creștini. Voi, iobagii sutelor de ani, ați spart toate culmile și dealurile, și ponoarele și vîgăunile, ca să scoateți aurul cel scump, pentru palatele străinilor, în care voi, nu numai că n-ați intrat, dar nici măcar n-aveți dreptul să vă uitați la ele, așezate, acolo, în cetatea Vienei sau la Buda. V-ați trimis copiii, desculți, să intre în apele reci, la strecurarea aurului, nu la școli, ca fiii domnilor, și apoi vi s-a spus că sinteți un popor nedezvoltat. Cînd a murit unul dintre ai voștri, n-aveți voie să-l înmormîntați cu toți sătenii la un loc ca să nu faceți răcoala, și i-ați îngropat, pe ai voștri în ocolul vostru, sub streșina casei, ca să-i plîngeți și la ducere și la întoarcere acasă. Căci voi trebuia să umblați din zori pînă seara pe jos, deoarece, în trufia lui, „civilizatului” care va luase munții și apele, spunea: „nu mai românu umbli pe jos”. Dar s-a întîmplat că voi îmbrățișînd de dimineață pînă seara munții și apele cu privirea, le-ați dat nume de vecie, căci vă erau dragi, vă ascultau aleanul, și le-ați numit, așa de adine și de frumos: Săcărîmb, (să că-răm), Zdreapt (unde i-ați bătut pe dușmani de au rămas zdrențele de ei, Scoarța (unde aveți voi scoarțele voastre de foc), Juncul de jos (unde erau juncii cei frumoși, creșcuți de voi), Cireșăt (unde vă opreați voi, iobagii, să vă alinați foamea, cu cîreșe), Păraie (pe unde mergeați voi pe firul apei), Păraul Spinzului (adică unde era castelul domnului de spin), Păraul Cățăilor (locul unde se auzea lătratul cățăilor, în zori), Moara lui Trala (pe unde înghiteți și voi un vînars, la iesire din sat, și de alean, mai horeați și voi, horea mea, horea lui Horea).

De aceea, iată, le-am trecut toate astea în Testamentul meu, care e al vostru, și-n care zic, să mă auziți bine ce zic: Toate locurile Ardealului, și munții și apele, și pădurile și coclaurile și minele de aur și cetățile ridicate, și casele și ocoalele cu morții voștri, și zidurile mari și zidurile mici, toate, toate la un loc, ale voastre sint, căci voi le-ați apărut, voi le-ați ridicat, voi le-ați muncit, să fie așa cum sint. Deci voi ați creat civilizația Țării Ardealului, nu grofii trecători, nu comiții și vicecomiții, care n-au știut decît să profite de ele, în vreme ce voi sinteți față de ei, față de ei ghiftuiți și îmbăloșați în putere și fărădelegi, voi sinteți niște sînti. Nu pentru că nu v-ați fi oțelit și n-ați fi injurat, așa cum știți voi, mocănește, cu fruntea sau, dar pentru că voi le-ați iubit toate cele apărute și făcute de voi de truda voastră și v-au fost și v-au rămas dragi, pînă în ceasul morții, așa cum imi sint și mie.

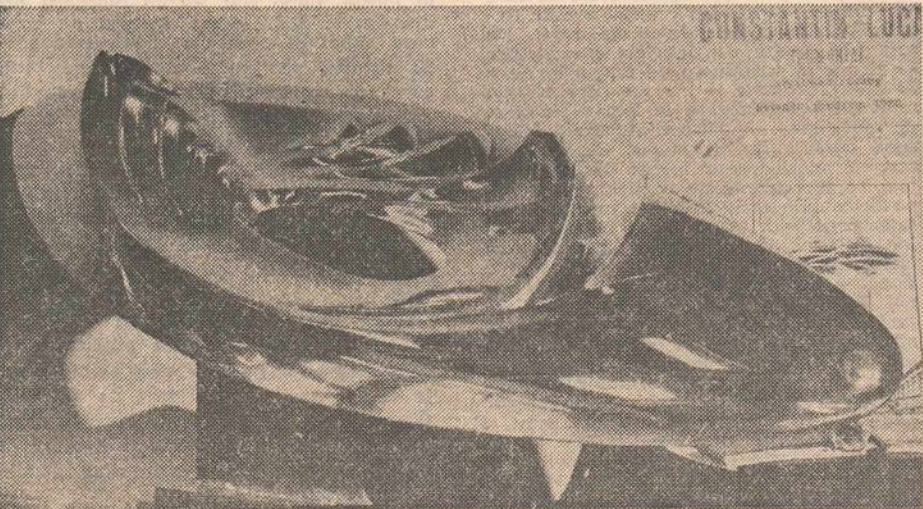
Sint și eu un tîran, ca voi, n-am altă școală decît dragostea de pămîntul țării, care e și al părinților mei. Dacă o fi să mor, să vă cereți drepturile. De voi intra sub spițele de stejar ale roții ce mi-o pregătesc domni, nu mor, decît cu trupul, sufletul minții mele vă rămîne.

Iar de va veni dușmanu
Să vă ia pămînt și drept,
Români, scuturați stejarul,
Ca din somn să mă deștept!

Vă rămîne, deci Testamentul meu, de nu-l vor înghiți cumva flăcările focului. Cine știe? De-l vor înghiți, musai cineva, poate un pui de mocan de al meu să poată intra, încet, în sufletul minții mele, și să-l aștearnă iar pe hirtie, căci toate-n lume se întore la matca lor, prin alții. Semnez Horea, zis Ursu, din Albac.

Cine poate semna mai departe, că n-ar putea fi acesta Testamentul lui Horea? Căci alții, trec în alții, prin alții, ca toate în lume să se întoarcă la matca lor. Horea e al nostru. Al lumii noastre. Și-n fiecare februarie, în fiecare Lună a lui Horea, luna în care el a fost martirizat, sufletul viu al minții lui se întoarce spre noi. Ca să-l privim! Ca să nu-l uităm! Ca să nu-i uităm Testamentul intrat în flăcări, de la care ar trebui să începem să scriem, așa cum nu s-a scris încă despre Horea.

VASILE VETIȘANU

„Stăpini liberi pe brațele și pe ogoarele voastre, nu uitați
mai înainte de toate că sinteți plugari, că sinteți muncitori de pământ“

• Arborii spițelor de neam ale satului, o carte de istorie. • Un premiu și o editură pentru monografiile comunelor românești •

Genealogii țărănești

Aflându-l într-un mic apartament modern de pe o arteră străveche a Bucureștilor, reconstruită în ultimii ani, în conjurat de cărți de istorie, de gravuri cu subiecte de epocă, de acuarele reprezentând portrete de boieri români din vremuri apuse, istoricul Radu Crețeanu, la o vîrstă a senectutii, cu un spirit însă mobil și tânăr, ni se prezintă, înainte de orice întrebare. Abia am pășit pragul camerei sale de lucru și, observînd că am rămas cu privirea atîntită de un tablou ce trădează tușa unui mare artist, ne informează: „Este un Aman și-l reprezintă pe bunicul meu, George Crețeanu, poet pașoptist. I l-a făcut în 1853, la Paris, unde se aflau într-un fel de exil, după evenimentele de la 1848-1849. Iată, în acest volum de versuri, apărut în 1855, — e scris cu caractere chirilice, nu știu dacă vă descurcați?! — îi dedică o poezie picturii prieten, „La Theodor Aman“. Într-o ediție mai târzie, a însoțit-o și de o notă prin care îl mulțumește lui Aman pentru portretul ce i l-a făcut și dăruit. Tabloul are deci și un act de autentificare“.

— Mulțumim că ne-ați scutit de introducerea, stimate Radu Crețeanu. Ați creat atmosfera și ați deschis discuția. Pentru o temă de istorie am venit la dumneavoastră, în caeva sesiuni științifice ale Comisiei de heraldică, genealogie și sigilografie, al cărei membru fondator și membru activ sinteți, de pe lângă Institutul de istorie „Nicolae Iorga“ ați ridicat o problemă inedită și de mare interes pentru istoriografia noastră și anume GENEALOGIILE ȚĂRĂNEȘTI. Cum se pot ele întocmi, ce ne pot ele releva?

— Într-adevar, comunicările mele au surprins pe unii dintre auditori. De regulă, prin cuvîntul genealogie (cum îl definește — *de cu neobădit* — D. C. O. A. R. explicativ al limbii române, publicat în 1975, se suînțelege genealogia boierești, „urmărirea sistematică a filiației existente între membrii unei familii (marcante) făcută pentru a stabili originea și gradul lor de rudenie“. Dacă ne ducem însă la originea cuvîntului, la grecesul *genos* (rasă, familie) și *logos* (vorba, discurs) — înseamnă studiul familiei, a oricărei familii, fără discriminare, urmărind după dictionarul lui Candrea din 1926-1931 — spița neamului, înșirarea strămoșilor cuiva după gradul de înrudire. (Definiții similare aflăm în Micul Larousse, Micul Robert și alte dictionare internaționale.)

Dacă necesitatea alcătuirii unor genealogii s-a făcut simțită la noi, pînă în prezent, mai mult în cercetarea așa-zisei epoci feudale și în legătură cu clasele dominante din acea epocă — familiile domnitoare și boierimea, — faptul este ușor de înțeles, avînd în vedere rolul de frunte jucat în viața politică și culturală de altădată. Dar nu numai atât, ci faptul că a constituit, totodată, o clasă bine încheagată care s-a conservat pe baza transmisiei ereditare a unor valori atît materiale cît și ideale: un patrimoniu, un nume, uneori un titlu sau o stema. **Notorietatea și continuitatea** apar, prin urmare, ca cele două elemente esențiale ce justifică studiul genealogic al familiilor domnitoare, al unei nobilimi și, s-ar putea spune, al oricărei elite. Numai că în cazul unei elite nu sociale, ci intelectuale sau culturale — cum ar fi dinastia de artiști sau de meseriași, elementul de continuitate este reprezentat prin unele înșirări, concepții artistice sau metode de lucru transmise de la generație la alta. S-ar părea că observațiile de mai sus exclud tocmai rostul genealogiilor țărănești. Ei bine, nu. Ca pătura socială, strîns legată de pămînt și de transmisivitatea lui ereditară, ea este prin excelență clasa celor mulți care asigură adevărata continuitate la scara unui popor întreg și poate releva istoricului numeroase aspecte privind o epocă sau alta. Un prim fapt ce trebuie relevat este că nici în trecut, iar astăzi cu atît mai puțin — avînd în vedere nivelarea claselor sociale și larga democratizare a învățămîntului — contrastul între o elită socială și intelectuală pe de o parte și o țărănime obscură pe de altă parte nu corespunde, sau nu mai corespunde realității. Dovada acestui fapt stă în numărul mare de intelectuali proveniți din mediul sătesc. Procentul lor poate fi calculat prin metodele statistice obișnuite. Recurgînd însă și la cercetarea genealogică, se pot obține date foarte interesante prin evidențierea unor adevărate neamuri de intelectuali. În sensul acesta, menționăm lucrarea a doi învățători doljeni — Policarp Voinea și Oprea Chiriță — „Istoricul școlii din Drănic Dolj (Craiova, Centrul de științe sociale al Academiei, 1970), la sfîrșitul căreia se află arborele genealogic al neamului Biță Chiriță. Descendența de trei generații a acestui țaran analfabet însumează astăzi 121 de persoane din care 89 intelectuali (9 cu studii universitare), față de numai 52 de țărani.

În aceeași ordine de idei, în satul Riul Alb, jud. Dimbovița, arborele genealogic elaborat de învățătorul Marin Popescu, a constituit, pe baza de documente, ge-

nealogia întregului său neam pînă la un popă, Barbu, atestat în prima jumătate a veacului al XVII-lea.

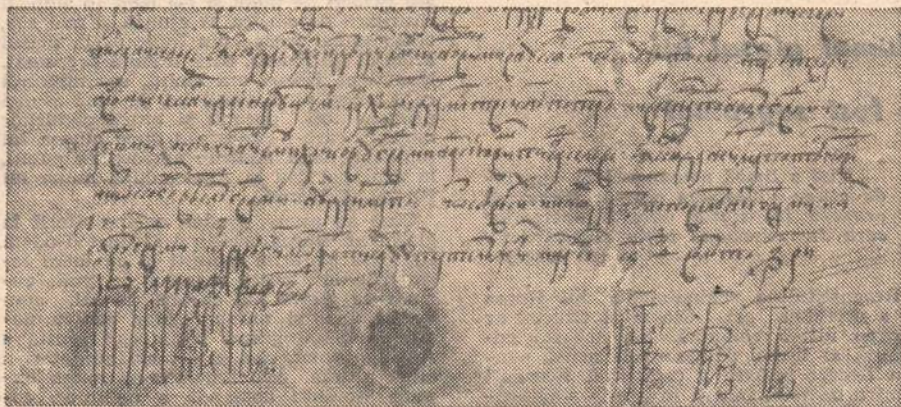
— **Dumneavoastră cum ați ajuns să vă ocupați de spițele țăranelor române, de mișcarea lor pe verticală și orizontală istoriei? Ce v-a condus spre această observație — fără îndoială inedită și care merită atenția noilor generații de cercetători —, a semnificațiilor și mărturiilor documentare pe care poate să le furnizeze?**

— Imediat o să vă spun, dar să-mi continui ideea de mai sus, n-am spus tot ce gîndesc. Deci, promovarea intelectuală nu este singurul aspect ce justifică cercetarea genealogică a țărănimii. Aceasta poate da interesante roade și în domeniul istoriei sociale, în sensul unei mai precise conturări a claselor de altădată. Se știe, de pildă, cît de apropiate sînt, în satele de moșneni din regiunea deluroasă a Olteniei, noțiunile de boier, boiernaș, mazil, boier de neam, moșnean. Studiul genealogic al unor asemenea sate ar putea aduce contribuții la cunoașterea stratificării claselor sociale. În această direcție trebuie menționate ample cercetări efectuate de prof. Eugen D. Neculau în satul Ungureni, jud. Botoșani. Este vorba de un vechi sat de ungureni care s-au statornicit pe aceste meleaguri acum cîteva sute de ani, căsătorindu-se cu fiice de răzeși din neamul nobil al lui Boris Brăveci, boier din divanul lui Alexandru cel Bun. Acest sat, împreună cu cele 12 localități din jurul lui ce constituie micro-regiunea ungureni, au făcut obiectul unor ample monografii cu caracter istorico-so-

genealogic a fost alcătuit de către subsemnatul. Nepublicat însă, nici pînă azi; tabelele genealogice respective au fost utilizate în „Atlasul antropologic al Olteniei“ pentru formularea concluziilor privind structura antropologică a regiunii. Au fost alese, ca reprezentative pentru diferitele zone geografice: Peștișani și Cloșani — pentru cea de munte, Șovarna și Văgulești — pentru deal, Rogova și Castranova — pentru cîmpie, Negoiu și Grojdibodu — pentru lunca Dunării. Genealogiile s-au întocmit fie pentru întreaga populație a satului, cînd acesta a fost mai mic, fie numai pentru principalele neamuri.

— **Dincolo de aspectele pur antropologice, de interes mai ales pentru medicii și specialiștii în domeniul demografiei, istoricului ce date i-au relevat aceste studii?**

— Numeroase și interesante din punct de vedere istorico-social, cum ar fi, de exemplu, caracterul de endogamie sau exogamie al populației satului cercetat. Iată, în satul Cloșani (com. Padeș, jud. Gorj), localitate izolată, pitită în valea superioară a Motrului, la poalele munților Mehedinți, în anul 1962, cînd a avut loc investigația, era de așteptat, după toate probabilitățile, să existe o populație net endogamă. Or, situația s-a dovedit exact invers: din cele 59 de grupuri de familii (neamuri) în care s-a cuprins populația satului, numai 20 (37%) erau autohtone, 29 (54%) erau originare din satele învecinate, din județele Gorj și Mehedinți, iar 5 (9%) erau venite din Transilvania. Ancheta a arătat că ele-

Un lrisov emis de Matei Basarab, la 1638, confirmă hotarele satelor Pupezeni și Baldovinești.

cial, ce cuprind și genealogiile tuturor neamurilor de răzeși și de boieri care au stăpînit locurile.

— **Operați cu terminologia sociologică, constatăm, mai mult chiar decît a istoricului...**

— Ați intuit! Sociologia m-a condus spre această preocupare. Mai exact, antropologia și sociologia. Am făcut parte, un număr de ani, ca istoric, din echipa unor cercetări antropologice de mare anvergură, întreprinse de Centrul de antropologie al Academiei, sub conducerea prof. Horia Dumitrescu (fost colaborator al lui Dimitrie Gusti și al celebrului prof. dr. Fr. Rainer). Școala sociologică românească a fost cea care a subliniat în numeroase rânduri, prin exponenți remarcabili ca Dimitrie Gusti, H.H. Stahl, Traian Herseni și alții, că orice cercetare în mediul rural, în orice direcție ar fi ea îndreptată, este sortită să rămînă incompletă cît timp, nu se va întreprinde și studiul familiilor pe baza metodei genealogice. Există cărți fundamentale privind cercetarea monografică a familiei, contribuții metodologice prețioase, cu capitole consacrate expres necesității și tehnicii alcătuirii spițelor de neam. Cine dorește să se dedice unor asemenea cercetări nu pleacă de la zero, găsește o bază metodologică în însăși știința românească.

Cercetările noastre s-au desfășurat succesiv în județul Hunedoara, în Oltenia și în zona Porților de Fier. În Hunedoara, studiul a avut ca obiectiv satul Clopotiva și s-a concretizat într-o monografie masivă — „Cercetări antropologice în Țara Hațegului — Clopotiva“ apărută sub îngrijirea acad. Ștefan Milcu și prof. dr. Horia Dumitrescu (București, 1958), Traian Herseni, care a făcut parte din echipă, a întocmit un studiu genealogic al populației acestui sat care, după părerea noastră, constituie un model al genului, studiu în care a acordat un loc foarte important factorilor demografiei și sociali. În următorii ani, tot în județul Hunedoara, au fost cercetate satele Bătrîna, Nucșoara și Cîmpul lui Neag, acțiuni concretizate în două volume, apărute succesiv în anii 1961 și 1966. Primul cuprinde spițele genealogice ale întregii populații a satului, inclusiv, la fiecare individ, fotografia antropologică și schema caracterelor somatice, inovație a colectivului care a fost reluată și în cel de al doilea. Apoi, au urmat cele 9 sate din Oltenia, dintre care pentru 6 studii

mente străine erau venite, mai întotdeauna prin gînerire, oameni harnici dar săraci din satele învecinate fiind atrași de posibilitățile de muncă și de trai mai bun pe care le oferea hotarul întins al Cloșanilor. Cum este firesc, curentul invers, de emigrare, nu s-a produs decît mult mai rar. În satele vecine care au putut fi cercetate, am găsit unele femei originare din Cloșani, dar nici un bărbat. Astăzi, cu siguranță, situația este cu totul alta, dat fiind zona minieră deschisă în apropiere. Aportul transilvănean, fără a fi neglijabil, nu este determinat ca în alte sate din zona subcarpatică a Olteniei. Judecînd după documente, el pare să se fi produs îndeosebi în perioada mai veche (înainte de 1850).

— **A avea tomuri de asemenea genealogii ale satelor românești din toate provinciile, zonele, județele țării înseamnă, credem, a deține o mare frescă a istoriei poporului român. Un material documentar extraordinar, atît pentru monografiile tematice cît și pentru sinteze complexe referitoare la o epocă sau alta. Cine le continuă azi?**

— Nu le continuă nimeni. Deși, repet, cercetarea genealogică efectuată de noi nu a avut și nu putea avea, dat fiind scopurile ei și timpul foarte scurt de care am dispus, caracterul unui studiu exhaustiv, istoric al spițelor de neam. De cele mai multe ori tabelele genealogice — și așa întinzîndu-se pe cite o hirtie a 30 metri lungime — nu au cuprins mai mult de 5-6 generații la fiecare familie, dar suficiente pentru o conturare a faciesului demografic al satelor. Cercetate în scopuri istorice, s-ar merge desigur mult mai în profunzime pe verticala timpului, pe orizontala teritoriului și în complexitatea aspectelor urmărite, în interpretarea lor. Campaniile la care am luat parte ca istoric-genealogist nu au mai fost reluate, după ce s-a încheiat studiul amplu al zonei Porților de Fier. Mai sînt însă, în țară, ici și colo, oameni pasionați care săvîrșesc anonim și cu prețul unor mari eforturi asemenea cercetări. Voi cita, de pildă, pe Ioan Dumitrescu, autorul monografiei „Jupinești — vechi sat argeșean“ (Ed. Litera, 1976) — care a prezentat și în cadrul întîlnirilor Comisiei de heraldică, genealogie și sigilografie două comunicări deosebit de interesante. În „Cronici de familii țărănești din Jupinești — Argeș“, a descris — făcîndu-l istoricul și genealogia — cite un neam mai repre-

zentativ din fiecare din cele cinci categorii pe care le-a identificat. Grupul neamurilor aparent stîns, grupul neamurilor autohtone vechi (exemplificat prin neamul Vălenilor, din care face parte și autorul comunicării), grupul neamurilor a'ogene, grupul clăcașilor sau embaticarilor mai noi, grupul emancipaților (țigăni). Cealaltă comunicare se referea la „Istoricul și genealogia unor neamuri din Jupinești — Argeș: neamul Vărvăreilor“, în care este vorba de un neam venit din Piscul Cocorilor, jud. Prahova și al cărui membru principal din generația a doua, Nicolae Vărvărean, a fost cel mai reprezentativ locuitor al satului în prima jumătate a veacului al XVIII-lea. Ioan Dumitrescu a întocmit tabele genealogice ale tuturor neamurilor satului Jupinești pe care se străduiește să le publice într-un nou volum. Apoi, Ioan Șucu, autorul „Monografiei Mioarele, jud. Argeș“ (Ed. Litera, 1975) a susținut, la 18 aprilie 1979, comunicarea „Despre întocmirea spițelor de neam la sate“.

— **Cu alte cuvinte, chiar preocupări pentru conturarea de metodologii și tehnici de lucru, din perspectiva istoricului...**

— Desigur, desigur... Dar să vedeți la ce concluzii interesante a ajuns în comunicarea „Genealogii țărănești din comuna Mioarele, jud. Argeș“! Este vorba de binecunoscuta localitate de lângă Cîmpulung-Muscel, numită altădată Mățău, cu satele Suslănești, Coconesti și Chilile. Înfațșează, mai întîi, dificultatea de care s-a lovit pentru a întocmi genealogiile neamurilor foste de clăcași pînă la reforma lui Constantin Mavrocordat, din 1746, care a desființat rumania, căci ei nu aveau pentru ce să facă acte, neavînd nimic, nici nume măcar. Pentru acest motiv, clăcașii din Mățău apar în acte numai începînd de la sfîrșitul secolului al XVIII-lea. Cu totul altfel se prezintă situația la moșneni, care, pînă la 1835, stăpîneau satul în devălmășie pe 5 moși mari. Filiațiile au fost întocmite pe baza a peste 300 de documente ale satului Mățău și a unor date cuprinse în hotărînicile de la mijlocul secolului trecut. Autorul aduce, totodată, așa cum remarcă, indicații utile privind baza documentară a cercetării și modul de alcătuire a fișelor individuale.

— **Și asemenea lucrări, ziceți, nu trezesc interes?**

— Vă spunem că mai sînt și altele. Iată, Ionescu-Gion, fiul celui a cărui dătorăm prima carte despre „Istoria Bucureștilor“, cercetător serios, competent, s-a ocupat de alcătuirea spițelor de neam ale cîtorva sate de moșneni din localitățile de pe văile rîurilor Bîscă Chiojdului și Teleajen, din jud. Buzău și Prahova. Într-o comunicare, susținută încă acum 3 ani — în februarie 1981 — „Săsenii din Bîsceni de Jos“ (jud. Buzău), urmărește această spiță începînd din anul 1621, însumînd 11 generații și 80 de membri, printre care vătaful de plai Tudor Săseanu, cîtor, pe la sfîrșitul secolului XVIII, al bisericii „Sf. Nicolae“ din Bîsceni de Jos, socolită de Nicolae Iorga drept cea mai frumoasă ctitorie de moșneni din Țara Românească. Apoi, în „Homoricienii — Note genealogice și biografice“, urmărește spița aceasta de neam începînd din prima jumătate a veacului XVIII, și restabilește că Iane, căpitan la spărtărie în 1744, apoi vătaf de plai la 1716, era român din satul învecinat Izvoarele și nu grec, cum s-a susținut.

Autorii comunicărilor respective — și mai sînt cîteva risipiți prin țară (printre care Mihail Bălăianu, cercetător al spițelor de neam din com. Dioști, jud. Dolj) — se ocupă de asemenea lucruri de an și ani de zile, chiar de zeci de ani. E o muncă migăloasă, ca orice muncă de cercetare pe tărîmul istoriei, cere pasiune, dăruire, generozitate, și care nu numai că nu e plătită, dar nici răsplătită moral, prin publicare. De altfel, știu cu toții că în sute de sate din România s-au întocmit monografiile, unele foarte valoroase, ce cuprind, de cele mai multe ori, date despre neamurile mai vechi ale satului, cu arbori sau crîmpele de arbori genealogici. Din păcate multe din aceste monografii zac prin arhivele locale, unde sînt sortite pierderii ori distrugerii. Dacă s-ar institui un concurs anual al celor mai bune monografii sătești, pe județe și apoi pe țară, care să cuprindă obligatoriu și studiul genealogic al principalelor neamuri — cea desemnată, credem că s-ar crea un stimul, un real și folositor interes pentru studiile de acest fel. Știința istoriei ar avea de cîștigat, ca și istoriografia românească, aflîndu-se astfel tot mai multe surse și izvoare documentare.

— **Ar putea lăpăși chiar pe studenții de istorie, putînd fi tot atîtea lucrări de diplomă, ar putea deveni chiar obiecte și subiecte pentru teze de doctorat. Cineva însă va trebui să patroneze, să dirijeze și să îndrume acest demers de suflet pentru sufletul neamului și trecutului nostru.**

FLĂCĂRA
LA DISPOZIȚIA
DUMNEAVOASTRĂ

● Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități ●

O savuroasă și nu mai puțin interesantă scrisoare ne-a trimis Valică Moraru, din Cluj-Napoca, str. Horea 48, ap. 4, înfățișându-ne o supoziție, nu lipsită de teme, și probe (de bun simț) privind denumirea unei localități din județul Neamț. Este vorba despre satul PLUTON, comuna Dolhești, unul din traseele spre Pîrpirig.

Correspondentul nostru se îndoiește că onomastica ar putea veni de la vreun termen militar sau mitologic, în schimb este aproape sigur că (firește, cu o minimă corectură) numele adevă-

rat al așezării respective (care datează de la începutul secolului al XIX-lea), este PLOTUN, adică tocmai denumirea unui animal asemănător elanului, dar de mari dimensiuni și dispărut pe la 1800. (referirea este luată chiar din Almanahul „Flacăra” pe 1983). În plus, Valică Moraru recurge și la scrierile lui Ion Creangă („Amintiri din copilărie”) unde a regăsit denumirea de PLOTUN, în mai multe rânduri. Cum am spus, zona este vecină celebrului Pîrpirig, astfel încât indicația lui Ion Creangă devine cât se poate de prețioasă.

● Din Negrești-Oaș, str. Victoriei, bloc 17-b, scara D, ap. 43, jud. Satu Mare ne scrie Szmuk Martin, posesorul unei motorete pentru care plătește regulat impozitul cuvenit. E foarte supărat că două luni consecutiv (decembrie și ianuarie) i s-au dat tichete pentru combustibil, contra cost, dar nu și combustibil. Programarea, în acest fel, a desfacerii de combustibil lichid pentru posesorii de astfel de autovehicule este evident nepotrivită. Cine va onora în lunile următoare tichetele cu pricina și cine a dispus plata în avans a benzinei?

● „În urmă cu peste o jumătate de an, revista Flacăra a făcut o frumoasă reclamă volumului Pregătirea și examinarea conducătorilor auto, făcându-se cunoscut că această lucrare cuprinde noile reglementări ale circulației rutiere pe drumurile publice și un corpus de întrebări și răspunsuri pe teme de circulație. Am așteptat cu nerăbdare apariția cărții în librării. S-ar părea că evenimentul s-a produs, dar s-a și consumat în foarte scurt timp, așa încât la ora de față această utilă lucrare este de negăsit. În numele numeroșilor interesați, aș vrea să știu dacă putem spera într-o suplimentare de tiraj.” (Mara Ioan, str. 23 August nr. 44, Cugir, jud. Alba). Intrucit întrebarea de mai sus conține, în subsidiar, și o propunere, răspunsul este, firește, de competența editorului. Îl așteptăm.

● „Sint femeie bătrână, am trecut de optzeci de ani și, de mai bine de o jumătate de an sint nevoită să bat drumurile din comuna mea până la Urlați, pentru un aparat de radio. Pe data de 8 august 1983 am dus acest aparat marca Mangalia la reparat, la Cooperativa Teleprecizia, filiala Urlați (sediul central la Ploiești) și nici până acum nu este gata. M-am rugat de cei de acolo să mi-l dea chiar și nereparat, dar nici așa nu l-am putut lua înapoi.” (Caterina Lăpușă, comuna Coptură, sat Soimești, jud. Prahova).

Oare cei de la Teleprecizia așteaptă cumva un ultimatum... prin radio?

● Privind rezolvarea scrisorii trimise nouă de Ionuț Maria, de la Stația CFR Satu Mare, Consiliul popular județean ne comunică următoarele: cererea de locuință a familiei Ionuț a fost între timp soluționată, iar petenta a revenit la vechiul său loc de muncă, unde nu mai are nimeni nimic cu ea. Nemulțumirile sesizate redacției noastre s-au datorat unor greutăți survenite în activitatea Stației C.F.R. Satu Mare în perioada septembrie—decembrie 1983. Au fost necesare unele măsuri organizatorice care au afectat temporar încadrarea tovarășei Ionuț Maria.

● Serioase nereguli legate de încasarea chiriei de către G.I.G.C.L. a județului Cluj-Napoca, destul de păgubitoare pentru cel care ne scrie — Cornea Augustin, Aleea Detunată nr. 5, et. 10, ap. 173 — au condus la o situație cel puțin ciudată. Cetățeanului i se impută în iulie 1983 suma de 1.066 lei, chirie restantă, pe care G.I.G.C.L.-ul nu a reținut-o din contul personal al abonatului, așa cum era normal. Omul plătește, dar, peste o lună, suma îi este reținută a doua oară, epuizând toate fondurile existente în cont la data respectivă. După multe insistențe ale păgubașului, șeful serviciului abonați, tov. Mudura, convine asupra greșelii instituției pe care o reprezintă și promite înapoierea sumei respective în contul cetățeanului. Dar, stupoare! Pe adresa acestuia din urmă este expediată numai suma de 478,25 lei „dobinda după suma de 1.066 lei, din retribuția funcționarei Szasz Olga”, careia îi aparține neglijența cu pricina. Soluția este... ciudată și, oricum, inechitabilă. Cetățeanul trebuie să reintre în posesia sumei integrale.

● Mă numesc Iacobu Gavril și locuiesc în București, str. Șoimur nr. 17, bloc L, ap. 46, sector 4. În noiembrie 1983 am suferit al doilea infarct, fiind internat în spital și tratat. În această perioadă, pensia mi-a fost depusă, nefiind cine să o primească acasă. La întoarcerea din spital, am depus o cerere pentru primirea pensiei acasă, în mod normal, la Asigurările Sociale din sectorul 4. Am primit avi-

zul de ridicare a pensiei abia după 46 de zile (!). Oare cei în cauză nu se gîndesc că după o viață de muncă, un pensionar (care mai e și bolnav) merită măcar o brumă de respect?

● Într-una din zile am expediat fratelui meu, Florin Teșosu, un plic ce conținea, alături de două reviste, un Almanah Flacăra. Pentru a preveni surpriza, am plătit și o taxă (care s-a dovedit superflua), pentru că scrisoarea să fie recomandată, conform chitanței nr. 69/6.02.1984. Înregistrarea a fost făcută de Oficiul 16 din București, care a preluat corespondența. Destinatarul, locuind în Brașov, bulevardul Victoriei, bloc 36, sc. C ap. 74, a avut marea surpriză de a primi plicul desfăcut cu impertinență și, desigur, fără popularul almanah. Pînă să se dumirească și pînă să depună contestația, poștasul și-a luat tâlpașița. Nu știu cine este vinovat, dar tolerarea și nesancționarea unui asemenea vandalism ar fi o incurajare prea obraznică a delinventului. (Radu G. Teșosu).

● Duma Antoniu este revizor de gestiuni la UJECOOP Deva, în cadrul biroului C.F.I. din anul 1967. La un moment dat, și-a luat inima în dinți și s-a înscris la cursurile serale ale Facultății de drept din Cluj-Napoca pe care le-a și absolvit (cu examenul de stat), în 1975. Pînă aici, totul e bine. Numai că de atunci și pînă acum absolutul nostru nu a reușit să ocupe un post de economist în instituția în care lucrează (și care trebuie că i-a dat la vremea respectivă o recomandare pentru înscrierea la facultate!), deși a solicitat-o în repetate rânduri Ministerului Muncii și CENTROCOOP-ului. Ne vine greu să credem că în atîția ani nu s-a putut crea posibilitatea încadrării sale conform studiilor.

● „Subsemnatul Chițurlea Vasile, om al muncii la Trustul Energomontaj Porțile de Fier II, în funcție de lăcătuș, m-am transferat aici de la Uzina electrică Sebes, parcul 8 Mai, jud. Alba. La plecarea de acolo mi s-a spus că nu-mi pot ridica suma de 4.400 de lei — cotizație C.A.R. și că îmi va fi trimisă prin poștă, în luna noiembrie. Am așteptat ce-am așteptat, la sfîrșitul lunii noiembrie am trimis și o scrisoare la Sebes, am primit confirmarea, dar banii nu.”

Drumul e lung, ce-i drept, dar ar fi timpul ca cei de la Uzina Electrică să-l scurteze cumva!

● O altă corespondență din Sebes ne informează că cine-motografu „Sebeșul” care funcționează în cadrul Casei de cultură din localitate pune de mai multă vreme la grea încercare... imaginația și răbdarea spectatorilor filmele proiectate aici au lacune neașteptate. Cam un sfert din fiecare lipsește, minute în șir imaginea nu se vede, nemaivorbind de scris, care se vede ca prin ceață. De aici, gălăgie în sală, nemulțumire în rîndul tinerilor spectatori. Vina pare să aparțină operatorului, care scurtează pelicula în funcție de autobuzul cu care pleacă acasă, la Daia Română și care e și grozav de prieten cu paharul. În numele grupului de elevi ai claselor a XI-a și a XII-a ale Liceului Industrial din Sebes, rugăm întreprinderea cinematografică locală să facă puțină lumină în... cabina de proiecție de la „Sebeșul”.

● Din partea Ministerului Industrii Ușoare — Direcția Personal și învățămînt primim următorul răspuns, ca urmare a scrisorii adresate redacției noastre de un grup de patru studenți de la cursurile serale ale Facultății de tehnologia și chimia textilelor din Iași: „În urma analizării situației petentelor, conducerea Centralei Industriei bumbacului din Iași a dispus întreprinderii „Teșătura” încadrarea tovarășelor pe perioada studiilor. În momentul de față tovarășele Hanceriu Lucia, Grișore Maria și Barna Magda își continuă activitatea la vechile locuri de muncă”. Cea de a patra petentă — Ceangău Marcela — nu s-a prezentat la conducerea Centralei pentru a-i fi rezolvată situația.

● Speteu Aurel (str. Radu Constantin nr. 15, bloc Z 13, ap. 41, București) de profesie șofer de autobuz la Autobaza Pipera,

a solicitat în repetate rânduri transferul la Autobaza Ferentari, care-și are sediul în imediata vecinătate a locuinței sale. Sosiunea de transferări din august trecut a... trecut și omul continuă să facă o navetă oboșitoare, cu patru-cinci mijloace de transport. Rugăm Conducerea Centralei I.T.A. să analizeze această situație, măcar în vederea următoarei „runde” de transferări.

● „Mă numesc Cișu Costel și locuiesc în municipiul Brăila, str. Progresul, bloc 2, scara 3, ap. 45 și am doi copii preșcolari. Intrucit și eu și soția sintem încadrați în cîmpul muncii, copiii sint înscriși la un cîmpin săptămînal. O bună perioadă de timp am plătit întreținerea numai pentru 2 persoane (copiii nu sint acasă decît 8 zile din lună), dar acum ni se cere să plătim și pentru ei, deși am adus adevăratele cuvenite de la cîmpin”. Așteptăm un răspuns întemeiat de la cei în drept.

● De la Combinatul de articole tehnice din cauciu din cadrul Ministerului industriei chimiei ni se răspunde că sesizarea semnată în această rubrică de cititoarea Florina Duminiță nu este tocmai exactă. Unitatea respectivă nu a refuzat să o încadreze, ci i-a pus în vedere că nu o poate încadra în specialitatea electromecanică, neavînd posturi, oferindu-i în schimb loc de muncă — muncitor necalificat, pentru calificarea în meseria de operator prelucrare cauciu. Întreprinderea ne anunță pe această cale că în fiecare an Liceul industrial de chimie nr. 4 din Pitești repartizează — fără nici o convenție prealabilă — foarte mulți absolvenți în specialitatea electricieni și electromecanici, pe care Combinatul nu are posibilitatea să-i încadreze.

Este o gravă anomalie, pe care o semnalăm Ministerului Educației și Învățămîntului, spre o rezolvare cât mai grabnică. Tinerii absolvenți trebuie să aibă posibilitatea de a se integra imediat în munca pentru care au fost calificați.

● Căciulă Gheorghe, din comuna Provița de Sus, jud. Prahova, își face mai toate cumpărăturile importante (ca și consătenii săi) de la magazinul Cooperativ de consum din comună. Cu citva timp în urmă, a cumpărat un televizor marca Sirius 222, seria 166 861, care s-a defectat după primele două săptămîni. Cooperativa din Cimpina pentru reparații de acest fel a refuzat (pe bună dreptate) efectuarea lucrării, intrucit aparatul nu avea sigiliul fabricii producătoare! Ce se întimplase: președintele Cooperativ de consum din Provița de Sus — Baciu Gheorghe a dispus „repararea” celor citeva televizoare defecte existente în magazin de către un nespecialist, comercia-lizîndu-le apoi „ca noi”. Curios fel de a sprijini comerțul socialist!

● „Subsemnata Florescu Gherghina”, din București, str. Grota lacului nr. 26 A, sector 3, mă adresez dumneavoastră cu rugămintea de a mă ajuta să-l determin pe soțul meu, Florescu Ion să se încadreze în muncă pentru a contribui astfel la întreținerea celor doi copii ai noștri. Aadaug faptul că Judecătoria sectorului 3 a pronunțat deja împotriva lui sentința penală nr. 1785/1983, prin care îi obligă la plata unei pensii alimentare de 450 lei lunar și la restituirea sumei de 30.000 lei părinților mei. Deși bănuiesc unde se află (și am făcut în acest sens o plîngere la Circa 12 Miliție), el continuă să se sustragă de la aceste obligații”. Cei ce pot da relații în legătură cu acest individ lipsit de elementarul simț de răspundere față de familie, sint rugați să o facă pe adresa corespondentei noastre.

● „În strada Stînjeneilor nr. 8, bloc 29, scara A, ap. 37, sector 4 București întreprinderea As-censorul a oprit în data de 20 decembrie 1983 lifturile la cele două scări ale imobilului. Pe bună dreptate, însă, intrucit printre cele 108 familii care locuiesc aici sint citiva răi plătu-ci, care nu-și achită datorităle la întreținere luni de zile, ajungînd restanțierii cu sume

mari, între 2.500—5.000 de lei. Asociația de locatari a făcut demersuri la locurile lor de muncă, dar în zadar.” (Mocanu Nicușor).

● Petre Rada, din Chițila, Sectorul agricol Ilfov ne informează că în strada Linistei nr. 1, sector 1 București, într-o cameră complet insalubră, trăiește bătrîna Zaharcenco Elena, în vîrstă de 84 de ani, singură pe lume și bolnavă. Poate fi văzută mai în fiecare zi tirîndu-și cu mare greutate cumpărăturile strict necesare spre casă (dacă se poate numi astfel ceea ce ne-a descris corespondenta noastră). Sintem convinși că autoritățile locale vor întreprinde cele necesare pentru ocrotirea femeii într-un cîmpin de bătrîni.

● „Cartea Plante medicinale în terapeutică, semnată de farm. Ștefan Mocanu și farm. princ. Răducanu Dumitru este un excelent îndreptar pentru toți cei care ar dori să cunoască virtuțile acestor plante și să si le adune singuri. În acest volum, fiecare plantă este arătată într-o planșă, în culori naturale. Numai că, din păcate, în carte s-a strecurat o greșală extrem de periculoasă: în dreptul planșei care reprezintă rostopasca este indicată planta răchitan, iar în loc de rostopască, apare o cutul altă plantă. O erată este mai mult decît necesară, intrucit răchitanul, folosit în doze mari, este foarte toxic.” (Vasile Ruțiasiu, str. Crișan nr. 34, Șimleul Silvaniei)

● Eleva Boboc Jeanine ne scrie cu mare îngrijorare despre necazurile sale legate de îngrijirea celor doi papagali din specia perusi, cărora le cad progresiv penele și beau foarte multă apă. Mai au ei și alte suferinți (care sperăm a fi trecătoare). Pînă una alta, trebuie să ne declinăm competența în astfel de probleme. Consemnăm însă adresa proprietarei perușilor în speranța că alți iubitori ai păsărilor îi vor putea împăr-tăși cite ceva din experiența lor. Mai adăugăm că, oricum, ne-amăgult încrederea de a fi consultați în acest sens! Iați adresa: Str. Lenin, nr. 92, oraș Dr. Petru Groza, jud. Bihor.

● Sint om al muncii la I.M.C. Deva și locuiesc împreună cu soția și fetița la Căminul de nefamilisti al Întreprinderii pentru lianți Deva, str. Aleea Streiului, bloc. 62, scara III, et. II, camera 19. Sintem nedumiriți în legătură cu chiria pe care sintem obligați să o plătim pentru o singură cameră: 600 de lei (!?) Pe la noi se spune că ar fi legal, pentru că aceasta este o cameră pentru patru persoane. Și totuși, noi alcătuim o singură familie, e oare normal să plătim mai mult decît pentru un apartament de lux? (Becheș Ioan)

Înainte de toate, trebuie spus că nu e normală găzduirea unei familii de trei persoane, cu copil mic, într-un cîmpin de nefamilisti. Firește, oamenii trebuie să locuiască totuși undeva și întreprinderea va trebui să se ocupe de aceasta.

● „La scrisoarea locatarului Surpățeanu Vasile din București, str. Drumul Taberei nr. 19, bloc 2, scara 14, sector 6, vă comunicăm: Pentru soluționarea aspectelor sesizate de petiționar s-a efectuat o nouă verificare financiar-contabilă de către o comisie de pe lângă Comitetul executiv al Consiliului popular al sectorului 6, concluziile fiind prezentate petiționarului în cadrul discuțiilor purtate la Comitetul Asociației locatarilor în ziua de 13 ianuarie 1984. Menționăm că semnatarul scrisorii s-a declarat de acord cu concluziile controlului efectuat. În legătură cu modul de folosire a boxelor la care se referă petentul, ICRAL-Giulești, Centrul 4, în baza rezoluției conducerii întreprinderii, va acționa pentru eliberarea boxelor și întocmirea formelor legale, în vederea folosirii acestora ca

părți comune, începînd cu 1 februarie 1984.” (Consiliul popular al Municipiului București, Comitetul executiv)

● Din Oradea, Aleea Călușului, Cartier Iosia, ne scrie Văradă Ghiță, muncitor la întreprinderea „Înfrățirea” din localitate, arătînd că în acest cartier nu există nici un parc de joacă pentru copii. Aceștia se joacă pe malul riului Peța, plin de mizerii și de șerpi — un adevărat focar de infecții pentru cei mici. Este limpede (cum nu e deloc apa numită Peța) că organele locale de stat trebuie să ia măsuri pentru canalizarea riului cu pricina, cit și pentru amenajarea unui loc de joacă igienic și estetic, pentru uzul celor mai mici locuitori ai cartierului.

● O sesizare pe adresa ICRAL 4 Vitan ne trimite Cristescu Alexandru din București, str. Călușarilor nr. 5, bloc 25, et. 8, ap. 54, tatăl a doi copii în vîrstă de 7 și respectiv 5 ani. Apartamentul nostru a devenit aproape de nelocuit, din cauza condensului care a devastat practic cele două dormitoare, pînă la căderea tencușelii de pe pereți. Necazurile ni se trag de la proasta izolație executată de Grupul 4 Șantier. Am sesizat în repetate rânduri atît ICRAL-ul, Grupul, Consiliul popular cit și ziarul Informația, dar pînă acum nu s-au încheiat decît minute peste minute, toate nereșpectate. Noi plătim întreținere pentru trei camere și, de fapt, cu mare greutate putem folosi doar una, iar copiii ne sint mai mult boinvați.”

Pagină realizată de TANIA RADU

Poșta redacției

Grup de muncitori de la Fabrica de cărămidă — Vulpeni (Olț): S-a reținut legal. Retribuirea muncii din unitățile agricole cooperatiste se face în condițiile Legii nr. 1/1982, indiferent că sint membri cooperatori sau încadrați cu contract de muncă în condițiile Codului muncii. ■ Lucia Iacob — Bacău: Nu, dacă este anterior anului 1981 ■ Gabriela Dobre — București: Puteți să-i scrieți pe adresa str. Biserica Almezi nr. 2—4 ap. 34 sau să-i telefonați la nr. 50 66 23 ■ Grup de profesori — Suceava: Aflați condițiile interesante-vă la inspectoratul școlar ■ Adrian Dincă — Timișoara: Corect. Plățiți la numărul de persoane ■ Traian Dumitrescu — București: În vederea analizării posibilității înscrierii la pensie pentru pierderea capacității de muncă, este necesar să se depună la Oficiul de pensii al sectorului în care domiciliați dosarul dv. cu actele de pensionare. Dosarul de pensionare îl întocmește unitatea în cadrul căreia ați lucrat ultima dată și la a cărei comisie socială trebuie să vă adresați ■ Felicia Ciută — Tîrgoviște: — Numai medicul de specialitate vă poate recomanda ■ Todor Vușcan — Cluj-Napoca: În cazul dv., sfătuiți-vă cu juristul OCVLJ — Cluj ■ Adriana Crai-nic — București: Prin oficiul forțe de muncă ■ Nicolae Popa — Sibiu: Nu se acordă retroactiv — ■ Ioan Mităilă — Răchitoasa (Bacău): Da, în situația că aveți 30 de ani de muncă și vîrstă de 60 de ani ■ Alexandru Duma — București: Nu se poate beneficia ■ S. I. — Fieni: Nu este clar. Nu ați scris nimic despre cauzele împărțării dv. din învățămînt ■ Ilie Stan — Giurgiu: Legea nr. 4/1977 nu prevede drentul de pensie pentru însoțitor în cazul cooperatorilor încadrați în gradul I de invaliditate ■ Marioara Nica — Cluj-Napoca: Scrieți direct centrului „Plantavorel”, Piața Neamț ■ Maria Marcu — București: Beneficiați, cu avizul medicului, de concediu plătit pentru îngrijirea copilului.

MARGA NEDELEA

● „Flacăra” nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cât mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 10—13.

„De îndată ce nu mai are patrie, omul încetează de a mai fi”

J. J. Rousseau

Aventură spre nicăieri

Plină de haz trebuie să fie imaginea celor trei bărbați, imbarcați într-un Wartburg vecni, cu bagajele cocoțate pe plafonul mașinii, chinându-se să nimerescă intersecțiile Europei conform hărților, încercând să ceară tot felul de explicații într-un limbaj cind articulat, cind mai puțin, dar întărit cu o gramatică a miinilor și a picioarelor, acel limbaj turistic pe care-l vorbește din toate încheieturile corpului. Imi vin în minte filmele cu De Funes, cu Bourvil, cu Fernandel, cu toți marii comici plecați în excursie cu automobilul, repetându-i la nesfârșit pe Stan și pe Bran, și totuși fiecare în alt stil. Imaginați-vă ce umor nebulos, aproape negru, jese din chinul a trei bărbați, toți trei I.C.R.A.L.-iști cu figuri serioase, neîndrăznind să întrebe încotro se află lumea liberă și pină la urmă chiar întrebând și tot primind la nesfârșit aceleași răspunsuri, ja, ja, nicht, nicht, cu un impecabil zimbet de domnișoară pensionară și el din ce în ce mai flămânzi, mai neliniștiți că, deși umbli prin așa-zisa lume liberă, tot nu dau de ea și nimeni nu le poate da o explicație cit de cit mai convingătoare. Sub o asemenea zodie umoristică a debutat aventura celor trei bărbați, hotărâți să încerce nu marea cu degetul, ci lumea cu Wartburgul. Abia intrați în Austria, Petre Gaffon, Ioan Axenie și Gabriel Stătescu au avut un mic șoc. O primă broboană de sudoare rece le-a trecut pe șira spinării: după ce-au hotărât să rămână în Occident au fost inghesuiți într-o dubă, duși la poliție, puși să declare tot, fotografiați apoi din față și profil și puși să-și apese buri-cele degetelor și palma pe cerneală pentru imprimarea amprentelor. Tocmai ei, oameni onorabili, cunoscuți în tot I.C.R.A.L.-ul să fie tratați ca niște borfași oarecare, nu cu respect și cu admirație pentru fapta lor? Două zile și două nopți au tot așteptat într-o încăpăre cu multe paturi să fie identificați ca fiind chiar ei, și apoi tratați cu respect și bombardati cu tot felul de oferte de servicii. Și după două zile, în locul celui care le aducea castronul cu mîncare chiar a apărut altcineva, dar nici acesta pentru a-i trata cu onorul pe care-l așteptau. Acesta pur și simplu i-a împins într-o altă dubă, ca pe niște oi de cumpărat, și i-a dus într-un lagăr. Cel trei încă mai sperau că e vorba de o confuzie. Asta chiar și după ce au trecut de poarta lagărului de la Traiskirchen, o fostă cazarmă igriasoasă, cu mai mulți polițiști prin preajmă decît copaci, cu mai multe urechi decît uși și cu mai mulți ochi ascunși decît geamuri, cu holi lungi, înalte, mirositoare, cu peretii plini de inscripții scrise cu creionul. Și iar numele, prenumele, profesia, locul de muncă, studii, fotografie din față, din profil, amprente, măselele plombate, măselele lipsă, cazier. În lagăr toată ierarhia valorilor umane e viceversa. Ai stat în pușcărie? Dacă da, ești bun, dacă nu, ești slab. Ai fost de două ori, ești și mai bun. De trei ori, ești, artist. poți fi lider între cei din lagăr. Ai avut loc de muncă, n-ai făcut pușcărie și în ce organizație ai activat? Te-ai ars. Ești mai rău decît nimeni, ești car-

ton de țintă spre care se îndreaptă nu gloanțele, ci tot fondul de cuvinte scirboase din vreo trei-patru vocabulare.

Cel trei bărbați de la I.C.R.A.L. în locul onorurilor și-al slujbelor s-au trezit la gamelă, cană de tablă, o saltea, o pernă și trei drumuri pe zi însoțiți de poliție pină la o sală de mese în care gamelele sunau ca niște clopote. Au aflat cu stupeoare că regimul pe care-l suportă se mai numește și de „carantină”, un fel de deparazitare ideologică. Pe strada Otto Glöckel nr. 24, la citeva sute de metri de gara tramvaiului ce leagă Viena de Baden, apăreau mereu tot felul de trans-fugi fără căpătii. După o lună, Gabriel Stătescu a primit o comunicare scurtă de la conducerea lagărului de la Traiskirchen: Austria nu-i acordă azil politic. N-are decît să apeleze la alte organizații filantropice, profilate pe emigrare și să ceară sprijin. Oricum, în 6 luni trebuie să fie dincoio de granițele Austriei. Seara i-a cunoscut pe ceilalți din lagăr. Se întoarcă de la lucru, de la jaf, de la cerșii, care de unde putea să facă rost de un ban și se puneau pe povestite, pe băute și noaptea tirziu, cind paznicii lagărului își făceau rondul, îl auzea pe un român, emigrant plecat prin mai multe țări pe care întunericul îl găsea totdeauna așezat pe valijoară și cîntind la saxofon. „Marea majoritate a celor ce locuiau în această mare clădire erau ceea ce se cheamă drojdia societății, indivizi cu mulți ani de pușcărie, abrutizați de alcool, agresivi pină la demență și isterie, limitați, scoși parcă din fundul pămîntului. Seara demolau uși, closete, ferestre, paturi, totul se arunca pe geam, bătăi de toate felurile, inclusiv cu arme de foc, falcioc și obiecte de furat, zgomete, strigăte, intrerupte de strigătele de ajutor și sticlele de bere trîntite de pereți. Camerele insalubre, cu paturi suprapuse, obiecte sanitare lipsă și, atunci cind erau repuse în funcțiune citeva, erau sistematic demolate” (Gabriel Stătescu). În lagăr nimeni nu-și spunea numele de familie. Dacă unul avea curajul să te întrebe de el îl trecea la suspecti. Unul se socotea un paria. Ucidea ușor, fără remușcări. Într-o zi dispărea citeva. Plecau în căutarea „lumii libere” și nime-reau tocmai pe lumea cealaltă. Cel care încerca să ia legătura cu ambasada română din Viena erau treziii noaptea și busii bine, să redescopere sensul venetei și lumea în care trăiesc. „În această situație am intrat într-un sindrom de frică și teroare și singurul meu gînd a fost să scap cit mai repede din acest lagăr blestemat”. Gabriel Stătescu a depus cerere de emigrare spre S.U.A. De foștii săi colegi de excursie, călători candidi cu Wartburgul pe șoselele Europei nu mai știa nimic. Într-o bună zi au dispărut din lagăr. Nu se știe ca pămîntul, cine moare, cine dispăre și de unde bate vîntul. Și iar, completare de formulare, nume, prenume, vîrsta, profesia, studii, amprente, fotografii din față și profil, ce sponsor (susținător) aveți în S.U.A.? Pină la urmă i se acordă viza de intrare în S.U.A. și în ziua de 12 decembrie 1982 Gabriel Stătescu pornește cu avionul spre vest, pur-

tind pe piept o insignă mare a Comitetului Internațional pentru Emigrări, prescurtat I.C.M. pe care trebuia s-o poarte mereu ca să poată fi identificat. A ajuns pe aeroportul Kennedy, apoi la Chicago și, de acolo, la San Francisco. Acolo m-am întîlnit cu sponsorul meu. M-a pus în temă cu ceea ce am de plătit la chirie, ce se majorase recent cu 540 dolari, eu urmînd a plăti 240, exact cit trebuia să primese eu ca ajutor. Mi-a spus că formalitățile durează o lună, că locuri de muncă pentru cei noi, nici vorbă, doar hamalic, că el stă prost cu banii și că peste trei zile sint așteptat de un patron de mare magazin de vîndut și reparat televizoare pe nume Mike Salerno care vrea pentru muncă un tinăr alb, docent, cinstit și pe care să-l probeze trei zile. M-am angajat la el, munca mea constînd în a căra mobilă, mai bine zis mobilă care avea un televizor în mijloc, de la magazin la clienți, urecat pe scări și montat în apartament. Nu eram angajat oficial, ci la negru. Am beneficiat de ocazia unică de a mă edifica și lămuri rapid deoarece zilnic parcurgeam cu mașina 300 de kilometri în peste 20 de case de oameni de toate categoriile. Programul era 9—18 fără pauză pentru mine. Atunci mi-am dat seama că pentru ei, eu degeaba sint inginer, nu contează, ei nu voiau

decît să mă folosească la hamalie și așa mă vor ține mereu. În acel moment m-am hotărît să revin în țară, să repar eroarea pe care am comis-o. Cind au aflat că vreau să mă întorc, mulți au început să mă apostrofeze, „să deschid ochii, să am grijă ce fac”. Toți acești indivizi reușiți în diverse comitete religioase ortodoxe și române aveau tot felul de scopuri propagandistice anticomuniste sub titulatură ca de exemplu, partidul fărânist în care erau tot felul de bătrini și ralați și care întrefineau o atmosferă antiromânească, sub promisiunea unor funcții iluzorii ce le vor ocupa cind vor veni ei la putere.

Întors în țară, inginerul Gabriel Alexandru Stătescu a fost reincadrat în muncă și într-una din zilele săptămînilor trecute colectivul de muncă al I.C.R.A.L.-ului Vitan a discutat această poveste de viață a unui om care a plecat într-o excursie și s-a întors dintr-o emigratie. Oamenii în vîrstă, instalatori, mecanici, oameni cu ochelari de modă veche aplecați peste hirtii l-au privit cu înțelegere, nu i-au ertat slăbiciunea și l-au spus verde-n față și apoi l-au luat alături de el. Um om a plebat, un om s-a întors convins că și-a găsit locul în lume.

BOGDAN NISIPOLU ■

Omul — interioare de conștiință

Numerele

Acum, s-a calmat, și povestește :

„Încît, am crezut că glumește... N-avea cum să nu observe că ne urcasem în același timp în autobuz! Doar ne dezchilibrasem împreună... Se sprijinise de mine... Apoi, eu am scos tichetul să-l compoztez și ea s-a postat în fața mea, blocîndu-mi trecerea, și mi-a cerut bilețul... Nedumerirea mea a fost potopită imediat de un val de injurii. Fața celeilalte controloare, sosită în grabă, se deschidea într-o expresie de ironie nerușinată. Absurd? — repet: n-avea cum să nu observe că urcaser în același timp în autobuz. Nu era trecut de ora patru după-amiază. Nu mergeam intîia oară în autobuzul 176. Eram eu. Eram vie și trează. Am rugat o pasageră să-mi fie martoră. Și ea era reală. Se numește: Anița Laurențiu, Șoseaua Ștefănești nr. 72. Și cele două controloare erau materiale. Numai că nu aveau nume, ci numere: 90 143 și 90 481. Împrejurarea era aieva. Dar în timp ce eu și Anița aveam nume, controloarele aveau numere. Asta să fi fost singura deosebire? Să fi fost deajuns această deosebire pentru ca încifrările să uite că sint ființe omenești? Incredibil ce poate să facă un număr dintr-un om!

Mi-a luat legitimația cu o mină care nu arăta altfel decît a cumnatei mele sau a vecinei mele de palier. M-a potolit un gînd: cind numărul acesta are un nume de femeie și i se povestește o intimplare ca aceea a mea se indignează ca toată lumea, judecă, rationează, are sentimente...

În fata unui număr, întreaga mea viață era ca și inexistentă: studiile mele, funcția mea și aportul social util, conduita mea în familie și societate, respectul general al oamenilor, activitatea obstească, demnitatea mea, onoarea mea... Sedeam umilită, batjocorită, bruscată, insultată și așteptam ca numărul să completeze procesul-verbal cu scris de analfabet... Ce inversare neașteptată, bruscă, brutată, de valori!...

De atunci, 11 noiembrie 1983, sint mai săracă de citeva sentimente. Cu posesoarele acestor numere n-aș fi ajuns să flu alături niciodată în viață dacă ele n-ar fi fost reprezentantele unei instituții. Numerele unei întreprinderi. Și mă gîndesc cum e bine să efectuăm astfel de transferuri de putere fără a conturba grav conștiințele debile, ca opacitatea să nu confunde aroganța cu profunzimea, samavolnicia cu fermitatea, abuzul cu devotamentul? De aceea mi se pare firese să pretind nume nu numere, tocmai fiindcă instituția n-are nici o legătură. Eu mă numesc Elena Duca, strada Pădurea Craiului nr. 1.

NICOLAE CRISTACHE ■

La sfîrșitul anului trecut m-am aflat în Statele Unite ca invitat al Agenției internaționale pentru informații și educație cu sediul la Washington, în cadrul unor programe de schimburi culturale definite astfel în scrisoarea primită din partea d-lui Robert Schadler, director la U.S.I.A.: „Prezența dv. aici va ajuta cetățenii noștri să cîștige o mai bună înțelegere și apreciere a națiunii dv., va contribui la creșterea înțelegerii între poporul S.U.A. și popoarele altor țări prin mijloacele schimburilor educaționale și culturale”.

Consiliul pentru arte al Statului Vermont și societatea cinematografică new-yorkeză „International Film Programs” aveau de asemenea în vedere un ciclu de conferințe, proiectii de filme și atelier-scoală de creație în domeniul animației. Inițiativa se conturase la sfîrșitul lui 1982, în urma unei vizionări-medalion de autor, organizate la National Film Board din Ottawa: „Am fost foarte impresionat de lucrările dv. și de animația creatoare a altor artiști români și după o atentă considerare dorim să vă facem propunerea oficială de a vizita Statele Unite în noiembrie 1983 pentru prezentarea unei selecții de desene animate românești în mai multe locuri. În primul rînd as vrea să vă transmit materialul documentar privind eforturile organizației noastre. Asa cum vedeti, urmărim activ promovarea unor programe americane de animație în lume și am organizat primele retrospectivă ale animației iugoslave, poloneze, sovietice, iar recent unzare, în Statele Unite. Aceste vizite sint cu griji pregătite, cu publicitate adecvată și documentație tipărită și au menirea să introducă culturile majore cinematografice la o aleasă audiență americană, în cele mai bune locuri — scoli, muzee și academii de film, pentru conferințe și proiectii de animație românească” scria dl. Charles Samu, direc-

torul I.F.P. „Sintem extrem de bucuroși că ati acceptat să veniți în Statul Vermont pentru a colabora cu David Ehrlich în cadrul unui atelier de creație la Woodstock High School. Avem de asemenea în vedere să proiectăm filmele românești pe care le veți aduce în citeva dintre scolile și colegiile din Vermont” ni se adresa dl. Geof Hewitt, coordonator la Consiliul pentru arte al statului. Posibilitatea de a cunoaște, timp de două luni, viața universitară și cinema-

sbury Star Theatre, Brattleboro Public Lybrary și altele.

Proiectiile și debaterile s-au desfășurat, în toate localitățile și instituțiile menționate, în prezența unui numeros public format din studenți, profesori, cineasti, amatori de artă și ziaristi. Au avut loc și o serie de prezentări speciale ale acestor filme la sediul unor societăți de distribuție și producție specializate în filmul educational și de animație: International Inc. Bureau din Chicago, Rain-

La Craft and Folk Art Museum din Los Angeles, unde am vorbit despre tradițiile artei noastre populare și am prezentat documentarul „Obiceiuri de iarnă în România” (produs de Studioul „Sahia”), d-na Willow Young, coordonatoare a programelor speciale, a exprimat o vie admirație pentru valorile folclorului românesc și pentru filmul pe care dorește să-l aibă în cadrul Festivalului mondial al măștilor ce se va desfășura paralel cu Olimpiada sportivă din anul viitor.

O manifestare inedită a avut loc la Kansas City, în scara dedicată artei noastre contemporane. După un scurt program de animație, am avut deosebit de plăcutul prilej să dau cuvîntul cîntecului românesc reprezentat de cunoscutul „trubadur la porțile dorului” Tudor Gheorghe, aflat la primul său recital pe continentul american. O altă dimensiune a artei contemporane românești, profundul mesaj al muzicii și poeziei, răsuna cu o emoție greu de inchipuit, dincolo de orice distanțe. Un contur al țării. Un contur al țării prin melodiile populare specifice fiecărei zone, apoi, într-o vibrată interpretare, acompaniată de sunetul unei străvechi cobze, versurile lui Macedonski, Goga Blaga, Argezi sau ale unor poeți de azi ca Beniuc, Păunescu, Doinas, Dumitru Popescu sau Grigore Vieru. A asculta, pe meridianele atit de îndepărtate, povestea lui Lae „lăutar pe patru strune”, „Ursul românesc”, sau „Repetabila povară”, „Carte postală veche” și alte asemenea cînturi rupe din adîncul sufletului românesc și strălucind emblematic pe un destin și o aspirație comunitară însemna ceva pe cit de nou pe atit de reconfortant. Dar despre ecuriile prezenței artiștilor români în Statele Unite, despre interesul și receptivitatea publicului american față de alte universuri de creație, sint încă multe de spus.

ADRIAN PETRINGENARU ■

In America de la Atlantic la Pacific (I)

Un film în memorie

tografică americană, de la Atlantic la Pacific, reprezintă foarte mult pentru orice cineast, pentru orice om de cultură. Am fost deosebit de bucuros să mă aflu, în toată această perioadă, într-o atmosferă de lucru, colegială și prietenească, lipsită de formalismul unor vizite turistice. Prezentarea unei selecții ample de filme românești, pentru prima oară într-un circuit american, a curîns expunerii și proiectii urmate de lungi și deosebit de interesante discuții asupra programelor vizionate, în cadrul Universității din New York, Scolii de arte vizuale din New York, Columbia College din Chicago, Universității Californiei de Sud, Universității de Stat a Californiei din Los Angeles, ASIFA-Hollywood, Universității de Stat a Pennsylvaniei, Tylor Art Institute din Philadelphia, Universității din Vermont, Centrul de educație din Burlington, Woodstock Union High School, Harwood High School, St. John-

bow-Made to order Prod. Distr. din Chicago, International Tournée of Animation din San Francisco, Film Incorporated din Wilmette-Illinois, Coe Film Associates din New York, Billy Budd Films din New York, H.B.O. din New York.

În total, am sustinut în timpul turneului american, 20 de conferințe despre animația românească și 32 de proiectii cu discutiți. De asemenea am vorbit despre originile și semnificațiile artei lui Brâncuși (prezentînd și documentarul „Pași spre Brâncuși”) în cadrul Simpozionului anual al Societății de Studii româno-americane de la Kansas City, la Columbia College din Chicago și la Woodstock High School din Vermont. Alte expunerii despre istoria, limba și cultura poporului român au avut loc, ca răspuns solicitărilor exprimate pe parcursul vizitelor, la scolile superioare din Harwood, Woodstock, Brattleboro, Windsor și Westhersfield.

Indiferența poate deveni complicitate

ONORATĂ
INSTANȚĂ
A MORALEI

• Soarta tristă a unor dispozitive valoroase • Cum au fost prinși niște spărgători de magazine

Fire iscoditoare și inventivă, maistrul principal Dumitru Hondor de la I.J.G.C.L. Dolj, om trecut de 45 de ani, cu o construcție fizică robustă, a ajuns să conștientizeze și să realizeze mai multe dispozitive pe cit de ingenioase pe atât de utile. În anul 1980, în luna aprilie, de pildă, a confecționat și pus în funcțiune, în cazul secției termoficare a E.C.R.A.L. Craiova, în care lucrează, o instalație originală de preparare a apei calde care a funcționat fără întrerupere până în luna ianuarie '83, izbutind performanța de a dinu consumurile, într-un singur an, cu 1000 kW energie electrică și cu 100 000 mc gaze naturale, fără a scădea cu nimic randamentul instalațiilor din centrale termice. În anul imediat următor, a început o Serpentina recuperatoare de căldură la cazanele tip „Metalica”, tot pe apă caldă menajeră, care a funcționat în același an fatidic '83, luna ianuarie, și care a condus la economisirea de 48 000 mc gaze naturale/an. Și tot în același an, în decembrie, a mai comis ceva: un Dizolvator de sare la stațiile de dedurizare a apei de adăos la cazanele din centrala termică, instalație scăpată ca prin minune de la pieire și care funcționează și în prezent realizând o economie de 77 000 kW energie electrică pe an. Au urmat apoi Supapa de returare aerului din recipientii stațiilor de dedurizare, cazanele HD7 și HD15 și, în urmărire, Pompa hidraulică, acționată doar de presiunea apei, putând să înlocuiască cu succes electromotorul unui hidrofoc. Această din urmă a și lucrat cu bune rezultate, trei ani la rând, la blocul de 151 apartamente din str. Al. I. Cuza...

le veți zice, au fost făcute cu sudoare, cu gânduri curate, în zile și nopți de neodihnă, fără patimă, fără pretenții de recompensă materială, și nu doresc altceva decât să-mi exprim indignarea față de o astfel de hotărâre pripită, inexplicabil de răutăcioasă și să fiu ajutat, la acest ceas de impas, să se revină la aplicarea lor spre binele concetățenilor”...

Se înțelege de la sine că asemenea lucruri nu ne puteau lăsa indiferenți. Am mers de îndată la Craiova să vedem ce se întâmplă acolo, care e soarta dispozitivelor și instalațiilor maistrului Hondor. Cu excepția dizolvatorului, toate celelalte erau, într-adevăr, scoase din funcțiune, zăceau demontate sau chiar aruncate la lada cu gunoi. Am consultat specialiștii locali, am mers la cîteva centrale termice și am discutat cu oamenii, acolo. Am confruntat apoi schițele încropite la repezeală, am reconstituit totul de capo

matorilor particulari, Semnează inginerii Ion Neagu, director I.P.J., și M. Butnaru. Care este acum poziția celor ce au dispus scoaterea din circuit a instalațiilor menționate? Ing. Augustina Nistor, șefa de birou, semnată de dispoziției neavenite: „...tov Hondor are vina că a făcut instalațiile și le-a aplicat fără a discuta în prealabil cu noi. Le-a montat de unul singur în timpul programului, cu materialele unității în care lucra și nu a prezentat măsurătorile atunci cînd i le-am cerut. De teamă să nu încălcăm prevederile legii, ne-am gândit că facem bine să renunțăm la ele pînă se clarifică lucrurile; noi am făcut-o nu din rea voință și să știți că am trimis adrese la I.S.P.E. și I.S.C.I.R., la Întreprinderea Metalică București spre a ne da aviz, spre a le omologa, însă nici pînă azi nu ne-a venit răspuns; Ing. Costică Radovici, directorul I.J.G.C.L. Dolj, realist și autocritic: „Acum îmi dau bine seama că cele propuse de tovarășul Hondor nu au fost tratate cu atenția cuvenită începînd de la nivelul secției de resort și pînă la conducerea întreprinderii. Ne-am limitat la trimiterea adreselor și atât, nu ne-am oboșit să vedem ce au ele bun și ce mai trebuie făcut pentru a putea trage o concluzie definitivă. Am lăsat totul pe seama maistrului și recunoaștem că am greșit.”

Maistrul Hondor nu poate fi înfrînt

al fine și am înțeles, în final, cu mîhnire, că măsura luată de conducerea I.J.G.C.L. Dolj a fost cel puțin pripită. Fără o motivare cit de cit temeinică și serioasă, iată, concret, alte cîteva opinii și păreri:

Ing. Alexandru Marinescu, șeful Inspecției teritoriale energetice Craiova, care a analizat special cazul: „Tovărășul Hondor Dumitru a realizat o serie de dispozitive și îmbunătățiri ale instalațiilor din centralele termice de cvartal care contribuie la reducerea consumurilor de combustibil și energie. Acestea au fost menținute în funcțiune pînă în luna ianuarie 1983 cînd au fost demontate din dispoziția conducerii I.J.G.C.L., considerînd că prezenta lor contravine prevederilor Decretului 400/1982. Deși aceste instalații au fost menținute în funcțiune perioade cuprinse între 6 luni și 2 ani, totuși, factorii de răspundere din cadrul I.J.G.C.L. nu au urmărit eficiența lor.”

Deși nu suficient de clar, punctul de vedere al I.P.J. Dolj este și el favorabil maistrului Hondor. Din răspunsul primit în scris spicim că: 1. Serpentina recuperatoare de căldură din gazele arse este un sistem care se folosește pentru recuperarea căldurii din gazele arse și care aduce economii de combustibil; 2. Dizolvatorul de sare, ca echipament suplimentar la stațiile de dedurizare SD15 — SD45, reprezintă o metodă de modernizare a acestor stații și poate constitui o măsură de reducere a consumului de energie electrică; 3. Cazanele HD7 și HD15 fac obiectul avizării și omologării de către I.S.C.I.R. și O.S.I.M. și reprezintă tipul de cazan corespunzător consu-

torului Corneliu Militaru, secretarul comitetului de partid, președintele C.O.M.: „Ca neșpecialist, părerea mea e că trebuia cu mai mult curaj să-i fi sprijinit pe tovarășul Hondor. E bine spus, da, ne-a fost teamă de lege și ne-am mulțumit să le scoatem din funcțiune, în loc să fi numit din capul locului o comisie care să se preocupe de aplicare și experimentare, care să facă și măsurătorile de rigoare, fără de care nu puteam solicita avizul nimănui. Vom trage învățămintele cuvenite”; Ing. Alexandru Tută, de la I.T.E.C., companionul nostru la anchetă: „Cert este că aceste dispozitive și invenții n-au fost suficient analizate și experimentate, de aceea încă n-au fost omologate. Ele sînt însă valoroase și trebuie aplicate.”

În urma analizei efectuate de factorii mai sus-citați, conducerea unității a hotărît repunerea în cel mai scurt timp în funcțiune a instalațiilor și dispozitivelor, însărcinarea unui colectiv de specialiști care va urmări comportamentul în exploatare și eficiența economică, obținerea avizelor de modificare a instalațiilor, în funcție de rezultatele obținute, se va trece la generalizarea aplicării soluțiilor propuse.

Maistrul principal Dumitru Hondor nu s-a lăsat înfrînt și a ieșit, iată, învingător. El trebuie însă încurajat și sprijinit în continuare în lupta cu inerția și rutina. Pentru că însăși legea e de partea lui. Iar astăzi, mai mult ca oricînd, avem nevoie de astfel de oameni cu idei valoroase, care nu știu ce e odihnă în bătălia pentru triumful nouului.

MIHAI STĂNESCU

Opinia unui alegător

Neutralitatea păgubitoare

Nu se poate nega faptul că destulă lume își încorporează, într-un mod cit se poate de nefecit și, pînă la urmă, de nedemn, ca în diverse împrejurări ale vieții calea cea mai ușoară e intervenția, vreau să spun căea particulară, ajutorul unei rude, cunoștințe, legături, care se pun în mișcare, la rîndul lor, după principiul jenant al „cointeresării”. Nu e nici un secret că tipul acesta de relații a proliferat și se proliferază, că la el participă oameni de toate feiturile, nu rareori și oameni buni, de bună credință, așa zisii mișoși, gata, chipurile să vină în întîmpinarea aproapei fără să se întrebă, însă, de ce aproapele ține cu tot dinădinsul să intre în viață pe ușa din dos. „Nu se poate să nu cunoști dumneața pe cineva, să n-ai pe cineva pe unde să nu te știe cineva care să vrea să te ajute și astfel să-mi faci și mie un bine, odată!” — cam asta ar fi limbajul. De la mentalitatea părintelui crezînd cu sinceritate și cu disperare că în afara științei copilului ia examenul de bacalaureat mai contează și dacă profesorul te cunoaște — de unde se vede cită forță de generalizare, peste timp, se află în litera lui Caragiale, — pînă la convingerea cite unui ipochimen că nu munca, nu frăgătirea, nu cinstea, nu datoria imolînită cu prisosință te pot tine drept pe picioare, ci mai sigur decît toate acestea locul ocupat în ochii sefului cu care s-a vorbit înainte prieteneste. „Soluțiile” în care apare salvatorul intervenționismului sînt ineputabile.

„Am vorbit și eu cu cineva care cunoaște unde trebuie; m-am achitat conștiincios — (vedeți, aici apare și conștiința, conștiința peșchelui plătit la timp și „bolerește”) — și totul s-a aranjat.”

„Domnule, m-a servit, a pus mina pe telefon, a vorbit cu cine a vorbit, chestiunea s-a pus bine la punct, sînt liniștit, dar și eu m-am achitat, slavă domnului” — adică cu vîrf și indesat sau, ar mai trebui să înțelegem, „boier” și omul care avea nevoie de intervenție, „boier” și cel care a făcut intervenția — hoții între ei, cu alte cuvinte, boierii sădea.

Cine poate nega acest tip de conversație, cine poate spune că el nu are circulație, cine poate contesta mentalitatea această tristă și păgubitoare pentru bunul mers al treburilor societății?!

— A, zicea cineva cu admirație, știi cum s-a descurcat?! Cum ai zice pește! Un lanț de telefoane și gata! Omul e de ispravă mare. Isprava însemnînd descurcarea pe acele căi particulare și deloc oneste. Iată cum s-au degradat și cuvintele, cum s-a schimbat semnificația lor, cum s-a ajuns la un limbaj codificat aproape. Sigur, în această ecuație intră doi factori: omul care solicită intervenția, condamnable în momentul în care el abdică de la obligațiile morale și de la criteriile sociale, profesionale, de merit, pentru a-și atinge necinstit scop pe care, altfel, în mod sigur nu l-ar putea atinge, și altul, omul care încalcă și el, la rîndul lui, conștiința morală, pentru a sprijini, rareori neinteresat sau necointerestat, o cerere perfect incorectă. Nici nu știi, adesea, cine e mai vinovat. Pe mine mă interesează, însă, cum s-a ajuns la sentimentul liniștit că se poate și așa, pe căi particulare, ilicite, la liniștea senină a celor care se descurcă astfel în viață dar și a celor care favorizează astfel de descurcări. Și ce e mai interesant de observat este că mai des pune cite cineva, care poate, mina pe telefon — să zicem, ca să facă o intervenție dubioasă, decît ca să favorizeze sau să aperse pe cineva cu merit dat usor la o parte din drumul său drept de măsură intervenționismului! Și totdeauna intervenția se ascunde după un excelent jucat sentiment de milă creștină sau de facere de bine și reiese să culcească și anlauze admirative.

„Domnule, e un om cu suflet, sare pentru toată lumea, aiută, descurcă, n-a rămas nimeni cu cîștig în mînă în fata lui” — Ce vrea să însemne asta? Nimeni nu se prea întrebă dacă ajutorul este dat cu merit, pentru că toată lumea știe bine că acest tip de facere de bine nu ține de o filantropie falsă dar sigur și păgubitor făcută pe seama societății. Mai e însă și întrebarea — cit de filantropic sîntem și noi care vedem bine cu ochii dar preferăm o neutralitate la fel de păgubitoare?!

DINU SARARU

Chiar și după săvîrșirea unei singure spargerii — fie ea de locuință sau unitate economică — rămasă inițial cu „autori recunoscuți”, încep să apară după un timp, pe bună dreptate, de altfel, comentarii cam de acest gen: „Dar ce face Militia? De ce nu-l descoperă?!”

Exact o asemenea impresie se crease recent în județul Prahova, apoi și în cîteva din județele limitrofe — Brașov, Dimbovița și apoi Covasna — unde spargerile de localuri publice se înmulțeau, pagubele pricinuite creșteau, iar autorii continuau să rămînă, deocamdată, nedescoperiți.

Nu este o scuză pentru cei care sînt destinați, prin profesia lor, să dezlege asemenea enigme, ci o realitate, că uneori misiunea lor nu este deloc simplă.

Dar aceasta nu înseamnă că răufăcătorii au vreo șansă de scăpare sau că miliția abandonează vreo clipă căutarea lor...

Încă de la spargerea restaurantului din localitatea Breaza, de unde se furaseră bunuri și bani în valoare de 42 000 lei, fără să se poată stabili imediat cine sînt făptașii, miliția județeană Prahova intră în alertă. Cadre cu experiență de la județiar și criminalistică cercetează cu meticulozitate locul faptei, întreprind verificări minuțioase în zonă cu privire la tot ce ar putea avea vreo legătură cu cele întâmplate.

Iată și numele unora dintre ofițerii care n-au preocupat nimic — eforturi, pricepere, timp liber — (dacă în munca unui lucrător de miliție poate fi vorba și de așa ceva) — pentru descoperirea răufăcătorilor la care ne referim în rîndurile de față: **Gheorghe Saulea, Stelian Rușenean, Dumitru Târnoșki**, dar lista este mai lungă.

După primele spargerii s-a desprins concluzia că infractorii nu au antecedente penale... că ei trebuie să fie dintre cei care premeditează și apoi săvîrșesc infracțiuni, dar continuă să se comporte, în restul timpului, ca oameni onorabili, fiind deosebit de precauți chiar, încît să nu lase impresia că ar avea preocupări tenebroase.

abili s-ar considera infractorii, mai ales într-o societate în care mase largi de cetățeni cinstiți fac front comun cu cei care acționează împotriva răufăcătorilor, conștiința că astfel își apără propriile interese.

Astfel, un cetățean din Filipeștii de Tîrg sesizează miliția că i s-a părut suspectă staționarea unui autoturism „Skoda” cu număr de înmatriculare 1-PH-8432, în noaptea în care fusese spart restaurantul.

Verificările imediate stabilesc, însă, că autoturismul respectiv aparține lui **Nicolae Apostolescu**, tehnician constructor din Cîmpina, despre care nu se putea emite

Cinci într-o Skodă

nici un fel de suspiciune de incorectitudine, grație comportării sale ireproșabile despre care nu puțini vecini și colegi de muncă ar fi putut să garanteze, chiar și în scris, că n-are nici o legătură cu furturile.

Tot ce se putuse afla cu ocazia verificărilor discrete în jurul proprietarului „Skodei” vizate era faptul că, într-adevăr, fusese văzut uneori plecînd noaptea cu un frate și alți prieteni, să se plimbe cu autoturismul. La urma-urmei, orice proprietar de autoturism își poate permite să facă excursii și noaptea, dacă are o asemenea plăcere, nu?

„Dar dacă, uneori, autoturismul respectiv este folosit și de infractori, fără ca proprietarul să știe?” se punea întrebarea. Și ofițerii de la județiar și-au anunțat toți colegii, inclusiv pe cei din județele apropiate, să aibă în vedere eventuala reapariție a „Skodei” cu număr de Prahova, în vreuna din localitățile în care au loc spargerii — firește, fără să-l „pună în gardă” pe proprietar, deocamdată.

Nu mică a fost satisfacția unor ofițeri

de prezența „Skodei” 1-PH-8432 în localitatea Sfîntu-Gheorghe și urmîrind cu discreție comportarea celor care poposiseră noaptea cu autoturismul respectiv în oraș, au reușit să-i prindă pe aceștia în flagrant, în timp ce încercau să spargă un magazin.

Surpriza a intervenit abia după ce colegii de la Prahova au aflat că unul dintre infractorii prinși în județul Covasna era chiar proprietarul autoturismului — Nicolae Apostolescu, despre care s-ar fi găsit destul să „bage mina în foc” pentru a-l apăra de orice presupunere jignitoare.

Cercetările efectuate, inclusiv pe baza probelor criminalistice administrate la toate cele zece de furturi prin spargere și de autoturisme, comise în anii 1982—1983, pe raza județelor amintite și rămase inițial cu autori necunoscuți, aveau să demonstreze, fără echivoc, incredibila activitate infracționistă, cu un prejudiciu de sute de mii de lei, desfășurată de cinci indivizi, în aparență oameni onorabili, între care **N. Apostolescu**, apoi **Traian Geană**, electrician, **Adrian Apostolescu**, mecanic, frate cu Nicolae, precum și soții **Rodica și Adrian Brebene**, ex frezor, el mecanic, toți încadrați în producție, fără antecedente penale și fără să trezească în vreun fel suspiciuni celor din jur, că ar avea preocupări atât de tenebroase.

Și ca surprizele să nu se încheie aici, însăși „Skoda” cu care plecau cei cinci, alături numai doi-trei, în „excursii” nocturne, era de fapt furată din Brașov și „adaptată” la condițiile fostului autoturism pe care îl deținea Nicolae Apostolescu, tot „Skoda”, de aceeași culoare, pentru că infractorii sînt lipsiți de scrupule dar nu și de imaginație și îndrăzneală.

La ce le-au folosit aceste aventuri dăunătoare societății, vor medita, probabil, cei în cauză, în detenție, instanța de judecată condamîndu-l pe Nicolae Apostolescu și Traian Geană, la cite 13 ani închisoare, iar pe ceilalți trei la cite 5 ani închisoare și confiscarea averilor.

Ciudat! Ce mult pot să înșele, uneori, aparențele...

Citeodată oamenii se împiedică de adevăr, dar de cele mai multe ori se ridică și merg mai departe

• O nouă unitate Ciclop • 1870 — anul trist al teatrului românesc

Murphologie

Proiectare

DIN LEGILE INCURCĂTURILOR APLICATE

75 la sută din posibilitățile de utilizare se bazează pe piesa pe care furnizorul a uitat să o expedieze.

Consecință :

Furnizorul nu numai că a uitat să expedieze piesa respectivă, dar în 50 la sută din cazuri nici nu a fost pusă în fabricație.

Constanta lui Skinner :

Este cantitatea care trebuie adăugată, scăzută sau cu care trebuie multiplicat sau împărțit numărul obținut pentru a ajunge la rezultatul corect.

Regula de cațel a lui Golub :

Programul întocmit superficial necesită un timp de trei ori mai îndelungat, cel întocmit rațional, de două ori mai îndelungat.

Postulatul lui Show :

Creează astfel de sisteme pe care și un idiot le poate utiliza ; vor fi utilizate numai de idiști.

Consecință :

E imposibil de construit sisteme anti-prost (protejate față de manevre false din partea celor care nu se pricep) deoarece idiștii sînt uneori de-a dreptul geniali.

Mecanică

Consecințele lui Klipstein :

Întotdeauna cade piesa cea mai sensibilă.

Legea de bază a ergonomiei :

Dacă în timpul lucrului se pune la locul ei o unealtă în ideea că nu mai trebuie, imediat avem nevoie de ea.

Legea lui Watson :

Fiabilitatea unui mecanism este invers proporțională cu numărul și importanța persoanelor care îl tin sub observație.

Legea lui Lovery :

Dacă se întepeneste, fortează ! Dacă se rupe, și așa i-a venit timpul să fie schimbat.

Postulatul lui Horner despre nepricebere.

Experiența profesională este direct proporțională cu cantitatea instalațiilor distruse.

Cercetare

Legea lui Maier

Dacă faptele reale nu corespund teoriei, trebuie să scăpăm de ele.

Consecință :

Experiența se poate aprecia ca reușită dacă pentru justificarea teoriei trebuie omise cel mult jumătate din observații.

Legea lui Peer :

Soluția problemei schimbă natura problemei.

Legea lui Harvard :

În condițiile riguros controlate ale presiunii, temperaturii, volumului, umidității și ale altor parametri, organismul face ce-i place.

Legea lui Felt despre munca de laborator :

Niciodată să nu repetăm experiențe reușite.

Ierarhiologie

Axioma lui Vail :

În orice acțiune întreprinsă de oameni, munca tinde spre nivelul cel mai scăzut al ierarhiei.

Legea lui H.L. Mencken :

Cine știe — face.
Cine nu știe — învață pe alții să facă.

Ședințomanii

Regula lui Falkland :

Dacă nu e obligatoriu să se adopte o decizie, atunci e obligatoriu să nu se adopte decizia.

Aproapele nostru

Postulatul lui Pardo :

Ceea ce este bun în viață este sau ilegal sau imoral sau îngrășă.

Legea lui Parker :

Frumusețea este trecătoare ; uritenia rămâne.

Legea lui Vigne :

Omul fără credință este ca peștele fără bicicletă.

Legea lui Weaver :

Dacă pentru aceeași problemă mai mulți reporteri merg în același taxi, cel de lină sofer plătește.

Completarea lui Doyle :

Indiferent cîți reporteri sînt în mașină, indiferent care plătește, călătoria este decontată de fiecare.

Comentariul lui Churchill despre om :

Citeodată oamenii se împiedică de adevăr, dar de cele mai multe ori se ridică și merg mai departe.

Axioma lui White :

Cu cît mai rebede și mai amănunțit se anunță o veste proastă, cu atît mai bine.

Legea lui Matsch :

Este mai bun sfîrșitul groaznic decît groaza fără sfîrșit.

Ipoteza lui Turkowitz :

Uneori și canibalul este sătul de oameni.

Axioma lui Cole :

Cantitatea de inteligență este constantă pe pămînt ; populația este în continuă creștere.

Legea lui Katz :

Oamenii și țările vor proceda în mod rațional cînd vor epuiza toate celelalte posibilități.

Specialiști

Prima lege a lui Clarek :

Dacă un savant de renume, în vîrstă, afirmă că ceva este posibil, aproape întotdeauna are dreptate. Dacă spune că ceva este imposibil, foarte probabil că greșeste.

Clasificarea lui Barth :

Există două categorii de oameni : unii îi împart pe oameni în categorii, ceilalți nu.

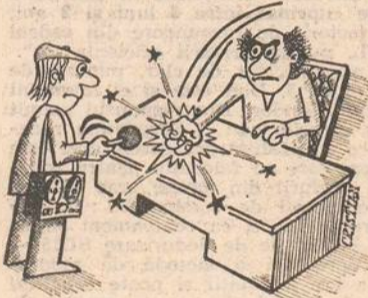
Legea lui Segal :

Cine are un ceas știe cît e ora ; cine are două ceasuri niciodată nu știe cu certitudine.

Legea lui Weiter :

Nimic nu este imposibil pentru acela care nu trebuie să facă el însuși.

RACUL

CRISTIAN MIHĂILESCU

Reprezentăția de astă seară nu va avea loc

La Teatrul cel Mare începe veritabilul dezastru. Stagiunea 1870—1871 trebuind să se deschidă, Pascaly deplînge publicului, într-un anunț îndoliat, că „în anul mintuirii 1870 teatrul național și-a dat sfîrșitul !”

Cu cîteva luni înainte ceruse sala pentru cîteva spectacole și se declară atît de mizer strîmător încît ruga să fie „scutit de chiria de șapte galbeni pe seară”.

Actorii se împart în trei trupe. „Unirea artistică” — Pascaly, Dimitriadă, Bălănescu ; „Asociațiunea dramatică” — Ștefan Vellescu, Felbariad, Maria Flechtenmacher, Frosa Sarandy, Raluca Stavrescu, Maria Vasilescu ; și cea a lui Millo, ca vai de ea. Toate trei protestează împotriva reducerii subvenției. Bugetul statului falimentar, dispăre și infirmul ajutor. Teatrul rămîne doar cu 5 000 lei, o donație a impresarului operei, Franchetti. Dezastru financiar. Mare criză a teatrului românesc.

Căderea teatrului începe și ea să se ruineze. „Adunarea legislativă” nici gînd să prevadă fonduri pentru reparații.

Demisionează din comitet C. D. Aricescu și V. A. Urechia.

Grigore Bengescu pleacă de la conducere neputînd face față situației și ministrul P. P. Carp numește director general al teatrelor pe I. A. Cantacuzino.

Încep matineele, care se dau la ora „12 din zi”.

Cele trei formații joacă pe rînd.

La 4 Octombrie 1870, cea a lui Pascaly — C. Bălănescu, Ștefan Vellescu, Matilda Pascaly, Ana Popescu, P. Vellescu, Fraivald, Ștefan Iulian — reprezintă o „evocare istorică” scrisă de Pascaly : „Țărănul din vremea lui Tudor Vladimirescu”. Piesa dă satisfacție, avînd cuplete, în care este pus la preț țărănul român, anticipîndu-se viitorul :

„Si vremea vine poate
Cînd casa țărănească
O fi cu mult mai tare
Decît cea boierească”.

Se remarcă Ștefan Iulian, care interpretează pe Ionica Crimpel, eroul, infîngîndu-l definitiv în adorația publicului.

Reîntors încercat de glorie din Transilvania, Millo se oferă să „dea o serie de spectacole fără vreun ajutor bănesc”. Înconjurat de actorii slabi care-l însoțiseră peste munți, între 18 Octombrie — 22 Noembrie, recurge la aceleași răsăvuzate „vechituri” : „Corabia Salamandra”, „Amorul, virtutea și crima”, „Cinel”, „Cinel”, „Barbu Lăutaru”, „Paracliserul”, „Paraponisitul pus în slujbă”. O unică premieră, „Marcadet”, adaptare după Balzac. Spectacole mediocre și nefrecventate.

La una din ultimele reprezentări, oftînd din rărunchi, comedianul se lamentează : „Vin cu sfîșiere de inimă să vă anunț că reprezentația de astă-seară nu va avea loc, pentru că, pînă în momentul acesta, abia s-a vîndut de 12 galbeni, ceea ce probează, după experiența făcută, că nici cheltuielile de 50 de galbeni, care le am pe fiecare seară, nu este posibil să le obțin... Teatrul este abandonat de public și cade în genunchi sub povara greutăților”.

Încă cîteva zile îl bate ploaia în față, potopîndu-l nevoile, îndîrjit îndemnînd apostolele după oarecare plasament de bilete ce nu mai are ce repara.

La ultimul spectacol, lacrima corifeului picură singe. Adresate celor cîteva rătăciți, reușiți trup și suflet în picioarele comedianului la rampă, cuvintele fac zob sufletele îngreunate de marea tristețe : „Ca și Marcadet sunt înglodat în afacerile mele, dar cum n-am, ca dînsul, cineva care să mă poată scăpa, îmi iau rămas bun de la public, și mă duc...”

Sala, goală, plînge.
Luminile se sting, una cîte una.
Și la cabină, comedianul își șterge grima cu sfîrșitul lacrimilor...

A doua zi ia drumul Galațiilor, oraș salvator.

Se pornește iarna. Vine Crăciunul. Cu roșcove, nuci poleite, covrigi și mere rumene, în traistele tîncilor colindători... Prima oară Bucureștii fără teatru românesc de sărbători.

Zăpezile și chinul lipsurilor învrîtește peste viețile lor, parte din actori se îmbulzesc la Primărie și recurg la „fondul milelor”...

Într-o casă veche se fac mașini noi

Strada Radu Vodă din București are tot ce-i trebuie pentru a lăsa impresia de stradă muzeu. Case cochete, clasice, făcute în așa fel ca vara sau iarna să fie la fel de luminoase. Firește că în această ambianță firma proaspătă a unei unități „Ciclop”, surprinde. La 1 august 1983 aici s-a înființat o unitate cu profil de tinichigerie, vopsitorie și terosonare. Înăuntru totul este perfect organizat, se lucrează foarte curat și, ce este mai demn de reținut este faptul că unitatea a fost reparată și amenajată chiar de cei care acum lucrează în ateliere. Parcă noile utilaje: cuptorul modern de vopsitorie, turnul de aer comprimat sau atelierul de terosonat capătă alte valențe în ambianța din Radu Vodă. O noutate: aici se lucrează în schimb prelungit, deci timpul de lucru la o mașină este redus la jumătate. Mereu prezent în ateliere, Traian Pantea, șeful unității, ne asigură că oamenii de aici sînt hotărîți să lucreze ireproșabil.

● Il interesa totul și citea enorm ● Mi-a cerut să-i port numele cu demnitate și să crească frumoasă fetița ●

Cu Ștefan Odobleja-jr. despre cibernetică și părintele său [III]

Lt. col. dr. Ștefan Odobleja, întemeietorul ciberneticii generale, s-a născut în anul 1902, în Valea Izvorului — Mehedinți, unde s-a și retras, în 1946, după război, când s-a pensionat.

Aici, și mai târziu în Drobeta-Turnu Severin, avea să dea viață altor zeci de mii de pagini de manuscris, în prezent în plină acțiune de valorificare.

S-a stins din viață în anul 1978, la puțin timp după ce ing. Stelian Bojoreanu, cel cărui îi încredințase lucrarea „Diversitate și unitate în cibernetică” s-o susțină în plenul celui de al IV-lea Congres al Organizației Mondiale pentru Sisteme și Cibernetică de la Amsterdam, se întorsese cu vestea deplină aprecieri și recunoașteri a meritelor sale.

Continuăm astăzi dialogul cu ing. Ștefan Odobleja-Junior, analist de sisteme informatice la C.T.C.E. Drobeta-Tr. Severin.

- Gânduri de mulțumire cenei „Danubius” ● Flacăra a scos la lumină „Psihologia Consonantistă” ● Interes unanim pentru comunicarea sa „Unitate și diversitate în cibernetică” ● A murit cu pașaportul de Amsterdam în buzunar și cu gândul la manuscrise! ● Oameni de bine și de adevăr

— La Izvorul Aneștilor de câte ori pe zi venea poșta?

— Înțeleg aluzia: să știți însă că Ștefan Odobleja nu trăia izolat de lumea științifică! Nici de cea literară, nici de viața țării. Il interesa totul: și ce se întâmpla în Chile, și ce se întâmpla cu proiectul „Concorde” și ce carte nouă a mai apărut în Editura medicală... Și încă ceva: indiferent de câte ori pe zi sau pe săptămână venea poșta în Valea Izvorului, sătucul aparținător de Valea Aneștilor, aproape niciodată nu-l ocolea pe Ștefan Odobleja! Era abonat la multe ziare și reviste, între care și Contemporanul, Muncitorul sanitar, România literară. Articolele ce-l interesau, le sublinia cu meticulozitate, așa cum pot fi și azi cercetate în biblioteca sa. Nu era însă poșta singurul canal informațional: erau și drumurile sale frecvente la Tr. Severin. Citea aici enorm, aproape tot ce intra în biblioteca centrală din Tr. Severin! Era o personalitate bine cunoscută, privită cu interes dar și cu destulă curiozitate...

— Cum îl priveau însă cercurile medicale din oraș?

— Să vă povestesc un caz petrecut în 1964, când eram elev la liceu. Se anunțase o manifestare științifică cu participarea prof. dr. Iancu Jianu și a tatălui meu. Se pregătise foarte serios, cu meticulozitate. Lucrase citeva zile și o serie de planșe, care spera să clarifice și mai bine ideile ce dorea să le transmită... Se pregătise și pentru „tirul” de întrebări, dar nimeni n-a scos un singur cuvânt! Enigma a deslușit-o însă în aceeași zi, în drumul spre casă din discuția cu vechiul său coleg și prieten, dr. Iancu Ghiuhat: de fapt nimeni nu prea-ntelese nimic! Comunicarea îi depășise și din cite imi amintesc, era unul din cele mai interesante capitole ale cărții „Logica Rezonanței” la care lucra de mulți ani și pe care a ncheiat-o în 1978, cu puțin timp înainte de moarte. Și n-a fost singura întâmplare. Acesta a fost și motivul pentru care atunci, în 1937, a scris în limba română „Psihologia Consonantistă”, iar apoi a tradus-o în limba franceză și a difuzat-o prin librăria „Maloine” din Paris...

— A vizitat Parisul?

— O, nu! Pentru contactul cu librăria pariziană s-a purtat o intensă corespondență, păstrată în parte la Arhivele Statului din Drobeta Tr. Severin, restul mistuindu-se în incendiul din 1973. Și pentru că m-ați întrebare de Paris, vă pot spune că n-a vizitat nici o țară străină. În 1978 era invitat la Congresul Internațional de cibernetică și sisteme de la Amsterdam, pentru care, se pregătise încă din 1973, când s-a născut ideea lucrării „Psihologia Consonantistă și Cibernetică”. Au fost multe zile și nopți de extraordinară concentrare. Cum spuneam, în 1978, la începutul verii, era gata comunicarea „Diversitate și unitate în Cibernetică”, redactată în limba engleză, prin care tatăl meu demonstra, cerea și lupta pentru restabilirea unui adevăr științific, clar: **Cibernetica generală se născuse în România în 1938!** Avea deja și pașaportul de Amsterdam. Primul și ultimul său pașaport...

— Și totuși, comunicarea a ajuns la Amsterdam!

— Nu numai atât: a fost și publicată în documentele Congresului. Ea a fost preluată de ing. Stelian Bojoreanu, cercetător științific din Pitești, care s-a dus pe cont propriu la Amsterdam, unde a susținut-o, nu în timpul de 15' cit era afectat fiecărei lucrări ci aproape dublu! Așa se convenise. Și a fost primită cu mare entuziasm, în pauze scandându-se „România, 40 de ani de cibernetică! Aveți un om de aur, merită o statuie de aur!” Cit de fericit ar fi fost acolo Ștefan Odobleja! Dar boala care avea să-i curme viața se declanșase violent...

— ...Și cum a primit această veste?

— Era în cumplite momente de suferință, cu mai puțin de o zi înainte de a ne părăsi pentru totdeauna. În 3 septembrie 1978, pe la ora 18, a oprit în fața casei o mașină: se-ntorse Stelian Bojoreanu de la Amsterdam! Tata nu mai auzea aproape deloc. Vederea îi era tulburată. Era însă lucid, așa cum a fost până în ultima clipă. Când i-am adus vestea întoarcerii

de la Amsterdam, pe care o aștepta!, a tresărit. Nu bea aproape niciodată cafea. Atunci a acceptat. Dialogul despre Amsterdam cu Bojoreanu a fost însă extrem de scurt. A-nteles totul, și fiecare gest al său era un răspuns. I-am văzut ochii umeziți. Lacrimile îi trădau puternica emoție și mulțumire ce le trăia. Era extrem de slăbit. Peste citeva zeci de minute avea să înceapă numărarea clipelor de viață. Și mai erau atât de puține! N-a mai reușit decât să lege citeva cuvinte: „Mulțumesc, Mulțumesc. Prea târziu...” Avea parcă rămasă pe retina ochilor și imaginea unui text — dedicație din partea lui John Rosse. A doua zi, dimineața la ora 9, se stingea din viață, rugându-ne pe cei apropiați să veghem cu mare grijă la munca sa de o jumătate de secol! A plecat cu gândul și cu grija la manuscrise, implorându-ne să luptăm pentru ca adevărul să triumfe...

— Anticipase apropierea acestui dureros moment?

— Desigur. Era doar medic. În primăvara lui '78, când am intrat în salonul său de la Spitalul militar central din București, știind cu exactitate diagnosticul — cancer la cap de pancreas, cit și evoluția sa, mi-am dat seama că orice gând de incurajare, de ocire a adevărului crud, se lovea de o putere lucidă și realistă de autoevoluare. Mi-a spus simplu și clar: eu sint condamnat la moarte! Și-mi pare atât de rău, că mai aveam atâtea de făcut... Peste puțin timp, obosit și dezamăgit, se-ntorse la Tr. Severin, condus de Titus Dumitrescu de la IIRUC București. Își cumpărase două locuri la acceleratul de Timișoara, cu gândul să se poată totuși odihni, fără a deranja pe cineva. Voia să meargă acasă, între manuscrise. M-a rugat tot timpul să nu semnez ca să fie operat, că operația îi va mai împuțina zilele. Oricum dialogul purtat atunci la București între tatăl și fiu a fost zguduitor pentru mine. Mi-a cerut să-i port numele cu demnitate și să crească frumoasă fetița! Era cu atât mai trist de venirea bolii necuratătoare, cu cit mai ales în ultimul timp îl înconjuraseră cu toată dragostea atâția oameni de bine...

— Cine erau aceștia?

— De pildă, primul secretar al comitetului județean de partid de-atunci, se interesa permanent de situația sa, a organizat acordarea asistenței medicale la domiciliu, a intervenit pentru introducerea curentului electric, a intervenit pentru acordarea unei pensii lunare corespunzătoare pentru a-i asigura liniștea atât de necesară actului de creație. Un loc cu totul aparte în sufletul său ocupa prof. dr. Mihai Drăgănescu. Imi povestea adesea cetezanta acestuia de a-l invita la București în zilele când lupta pentru adevăr era departe de a fi tranșată, pentru a deveni membru în Consiliul științific al Institutului Central pentru Conducere și Informatică, iar mai apoi, luptând cu toată energia pentru un adevăr științific: Cibernetica generală s-a născut în România! Cit de multă bucurie nu i-ar fi creat și cartea „Odobleja între Amster și Wiener”, editată în limba engleză sub coordonarea prof. dr. doc. Mihai Drăgănescu. Să amintesc apoi pe severinenii Ion Stroe-Oancea, pe poetul Valeriu Armeanu sau pe poeta Ileana Roman, care, cunoscându-l în sălile de lectură ale bibliotecii centrale din Drobeta-Tr. Severin, l-a invitat să frecventeze cenele literare Danubius...

— Cenele? Doctorul Odobleja cocheta și cu literatura?

— Și încă bine! Trebuie să știți că a scris cam 500 de poezii, cea pe care a dedicat-o revistei Flacăra, pentru care avea o adevărată venerație, simbolic „botezată”... Flacăra vie, titlu generic, inspirat din cite cred din editorialul primului număr scos sub direcțiunea poetului de excepție care este Adrian Păunescu pe care ar fi dorit mult să-l cunoască...

— Totuși, de la Cenele „Danubius” până la... cibernetică nu-l o cale prea scurtă...

— Și totuși, aici, în acest cenele literar (și nu științific!), tata a făcut primii pași spre restabilirea locului Psihologiei Consonantiste! Cum? Neînchipuit de firesc: după prezentarea încercărilor sale literare, s-au apropiat de el ziaristul Ion Stroe-Oancea și poetul Valeriu Armeanu, cărora le-a povestit între altele și faptul că înainte de război a scris o carte, pe care a difuzat-o printr-o librărie pariziană. În scurt timp aceștia au pus mina pe condei și au dat primele semnale de alarmă. Au urmat apoi altele semnate de tatăl meu, atât în revista „Tribuna” din Cluj-Napoca, al cărei redactor șef de atunci, scriitorul D. R. Popescu, a ținut să fie prezent și la înmormintarea tatălui meu, cit și în **Almanahul Tribuna**.

În spiritul bunelor tradiții și al polemicii oneste, bazate pe adevărul științific „Tribuna” a găzduit și opiniile cunoscutului om de știință clujean prof. Nicolae Mărgineanu. S-a născut o polemică interesantă, privită de unii ca inoportună. Pe tatăl meu nu l-a supărat însă nici un moment că există și un punct de vedere neconcordanț cu al său. S-a străduit, cu argumente, să-și susțină punctul de vedere și a reușit! Când adevărul a triumfat, spre cinstea sa, marele psiholog a încetat polemica. Stafeta a fost apoi preluată de Flacăra, revista care pe parcursul unui deceniu a scos la lumină Psihologia Consonantistă.

E recunoașterea și recunoștința părintelui meu. Imi fac doar o datorie de conștiință s-o precizez: fără aceste energice și competente intervenții poate și azi o valoroasă contribuție românească ar fi continuat să zacă uitată!

(Va urma)

CONSTANTIN MUSTAȚA ■

Atitudini

Colegială

Practic și eu regula les amis de mes amis sunt mes amis, dar totuși magis amica veritas, adică, pentru ceea ce urmează, adevărată limbă română. Care ne e mai dragă decât orice persoană. De aceea, cred chiar că am înteziat nepermis de mult din partea cuiva care a cam făcut caz de atașamentul său la creșterea limbii românești... Am înteziat spre paguba amicului de mon ami, anume Dan Claudiu Tănăsescu, cărui în mai multe rânduri am vrut să-i atrag atenția asupra unei socotelii greșite pe care se vede la tot pasul că și-o face cu privire la stilul literar: căci dacă orice metaforă și orice fapt relevant stilistic constituie o abatere de la norma lingvistică, nu orice abatere de la normă devine fapt de stil, exprimare literară, artistică! Tentația — sau ce o fi — de a se exprima în orice ocazie altfel decât toată lumea e confundată de D. C. T. cu stilul artistic, cu stilul lui Fănuș Neagu, amicul nostru comun, pe care D. C. T. pare că și-l ia luat drept model literar. Oricum, rezultatul este altul, D. C. T. reușind să nu semene până la urmă cu nimeni, dar, din păcate, nu în lăuntrul limbii române.

Aceste rânduri au fost provocate de recenta publicare în „România literară”

dintr-un lan de maci, a numitului D. C. T. N-am să mă leg chiar și de titlu, ca să nu par pornit împotriva autorului, deși cineva ar putea considera că prepoziția dintru e impropriu folosită. O fi un titlu „poetic”, ne-am zis, metaforic, cunoscând slăbiciunea pentru poezie a autorului. Numai că citind mai departe, abia trecem de prima frază, și autorul ne ia propriu-zis în primire, recidivând, căci trece „prin spaime ce mi-au albit părul și m-au dus în stări apropiate de leșin”. Pe româneste o întâmplare sau altceva te aduce într-o stare sau alta. Las la o parte acest „apropiate de leșin”, a cărui nepotrivire mie e mai greu s-o explic, ci citesc mai departe: „Ultima veste ți-o trimiseseam în urmă cu multă vreme”. Iarăși altminterea spus. Corect: cu multă vreme în urmă. Dar să n-aibă oare D. C. T. dreptul să inverseze topica obișnuită? Nu fac așa toți marii scriitori? Ba da, o fac, nu todeauna și luind aminte să nu comită greșeala de mai sus a lui D. C. T., care, inversând de dragul inversiunii, nu și-a dat seama că în acest caz se schimbă regimul locuțiunii în urmă. Când spui în urmă cu nu mai poți continua cu o aproximație prea vagă: multă vreme, ci ești obligat să precizezi: în urmă cu două luni, să zicem, unde inversiunea este permisă: cu două luni în urmă! Așadar, acest procedeu care poate fi inversiunea nu se poate aplica oricând! Mai departe: „Sint internat pentru un fel de refacere fizică și morală”. (Nu cumva e vorba de o refacere psihică, așa cum s-ar înțelege și din ceea

linierile și parantezele aparțin subsemnatului). „Sint slăbit și am vise urite, care mă obligă să sar din pat și să țin cuvinte neînțelese de nimeni!”. Toată lumea ar zice că un vis urit te face să sar din pat. Numai pe D. C. T. visele urite îl obligă să facă una ca asta, ceea ce înseamnă că lui D. C. T. nu-i convine să sară din pat, dar, nemaivăzând încotro, obligat s-o facă, constrins așadar de forța lucrurilor, sare totuși din pat, conștient deci de ceea ce face, căci o face împotriva voinței sale, care voință este o manifestare de conștiință!...

Merg cumva prea departe cu implicațiile de înțeles pe care le atribui cuvintelor? Merg, e foarte adevărat, dar nu propriu-zis eu, ci limba română, în care dacă înlocuiești un cuvânt cu altul, oricât și s-ar părea ele de sinonime, trebuie să știi că se produce ceva ca un ecou repetat, o sumedenie de rearanjări și deranjări de structuri și conexiuni lingvistice, pe care, ca scriitor, trebuie să le simți, ca să știi când ai și când nu dreptul de-a înlocui un cuvânt cu altul. Căci nu există două cuvinte ori construcții gramaticale sinonime care să se poată înlocui oricând unul pe altul, ceea ce, trag nădejde — și nu „trag speranță” cum ar zice nu mai spun cine — va fi concluzia minimă ce se va desprinde din intervenția mea. La fel, țin cuvintele nu e pe românește!

Trecem la alt fragment: „Acum, după ce am rezistat unor înlăturări neomenitești (în loc de încercări), dar am scăpat, frământările mele s-au estompat (!), virulența (!) lor a pălit (!). Din tragice unele

înțelegere, orice greutate petrecută lasă peste timp doar o umbră. (Deci greutate petrecută vrea să însemne ceva pe românește pentru D. C. T.!! Numai dacă ar fi fost vorba de o greutate petrecută pe după git!, cum li s-ar conveni tuturor stricătorilor de limbă...). Timpul, continuă filozof D. C. T., el este cel ce rezolvă totul. Trebuie să-l așteptăm!” (Oricine ar fi zis „trebuie să-l așteptăm să treacă!” Numai D. C. T., scriind programatic, se pare, ca nelumea, introduce și această inovație, omițând continuarea să treacă, vezi, Doamne, subînțeleasă. Rămăs însă fără această completare, a aștepta capătă alt înțeles, își recapătă sensul său cel mai obișnuit, din afara oricărui context, sens nepotrivit cu ce s-a spus mai înainte: trăiește eroul lui D. C. T. în afara timpului care tot întârzie să vină?! Căci asta se înțelege din propoziția Așteptă timpul!

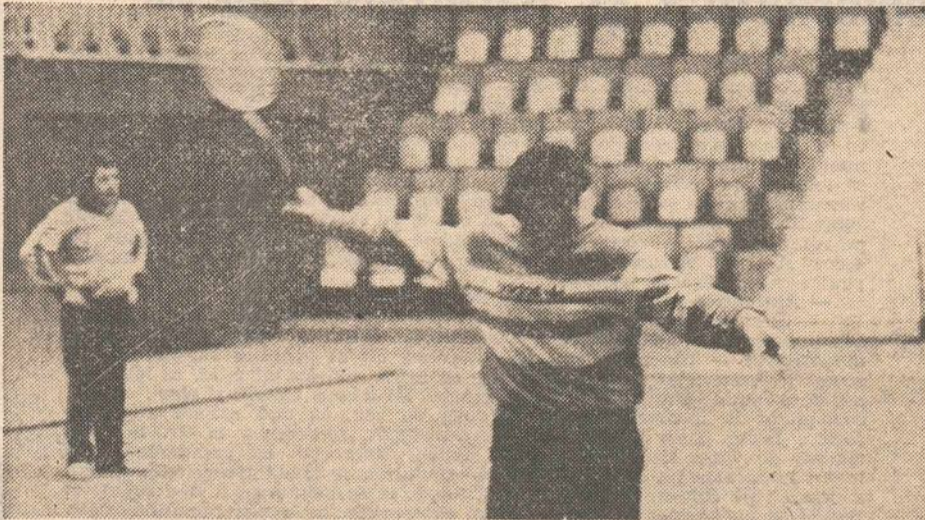
L-am așteptat și eu, de-a lungul anilor, citind alte proze de-ale lui D. C. T., dar mare lucru timpul n-a rezolvat, drept care mă simt obligat să scriu aceste rânduri. N-am căutat năd în papură autorului, și nici n-am umblat cu luminarea prin text, să-i vinez greșelile. Le-am luat în discuție numai pe cele aflate în primul și ultimul paragraf al povestirii, la un loc vreo douăzeci de rânduri, în care, iată, stau „îmbulucite” atâtea greșeli, prea multe totuși, vădind o lipsă de simț al limbii române cu totul nepermisă la un scriitor pe care nici o redacție nu-l refuză, ceea ce nu totdeauna e un gest colegial și prietenesc! Așa cum este al subsemnatului.

ION COJA ■

Servește Connors, punct Năstase

• De azi, în Palatul sporturilor, România — Statele Unite pentru Cupa Davis •

Totul e gata: meciul poate începe!

Ilie Năstase știe că, într-o zi inspirată, poate juca de la egal la egal cu orice adversar!

La ora la care alcătuim această avandronică, miercuri la prinz, meciul dintre echipele de tenis ale României și Statelor Unite a intrat în ultima linie dreaptă. Atât la Palatul sporturilor și culturii, unde vineri se va disputa prima partidă de simplu (când citiți relatarea de față cunoașteți, probabil, și ce-au decis sortii), cât și la Progresul, antrenamentele sînt în toi. Componenții ambelor formații încearcă să se acomodeze, fie și cu o clipă mai devreme, cu suprafața de joc, green-set, necunoscută lor. O suprafață care, zicea Ilie Năstase, nu ridică probleme speciale, semănînd cu zgura, dar fiind ceva mai rapidă.

Cum era și de așteptat, românii s-au adunat cei dintii, Ilie Năstase făcînd, un pic mai tirziu, joncțiunea cu ceilalți. Supercampionul nostru, care s-a antrenat, începînd de duminică, cu mult zel, avîndu-l ca partener pe tenismanul numărul 1 al R.D.G., Thomas Emmrich, a arătat o bună dispoziție, chiar dacă el are, față de vremea cînd circula triumfător pe courtsurile lumii, câteva kilograme în plus și, firește, mai mulți ani. Sub îndrumarea căpitanului nejuccător Alexe Bardan (el însuși Davis-cup-man între 1959 și 1963, alături de Gogu Viziru și Ion Țiriac), Florin Segăreanu a exersat cu rivnă și tenacitate, arătînd (și el) o formă bună, ungurii Sandor Kiss, campionul

țării sale, Janos Benyk, invitați ai F.R.T.C., punîndu-l la grea încercare. El a răspuns, de fiecare dată, bine, Alexe Bardan declarîndu-se mulțumit. Din păcate, lotul nostru a suferit, la începutul săptămîinii, o modificare, îmbolnăvirea lui Andrei Dirzu (viroză pulmonară) deteminînd înlocuirea jucătorului român numărul 4 (numărul 3 ar fi Dumitru Hărădău) cu Adrian Marcu. O înlocuire, dacă vreți, mai degrabă formală, intrucît din datele pe care le posedăm (oficial, titularii se vor anunța la tragerea la sorți) vor juca, la simplu și la dublu, Ilie Năstase și Florin Segăreanu.

Americanii au sosit în etape. Mai întii, grijuliu la toate detaliile, căpitanul nejuccător Arthur Ashe, fostă glorie a tenisului mondial de acum 10—15 ani, participant la 3 finale de Cupă Davis (între care și la cea, din 1969, de la Cleveland, cu România, cînd i-a luat un set „maraton” lui Năstase, 15—13) și deținător al unui palmares impresionant în această competiție, 27—5 la simplu. Lui, precum și jucătorului de rezervă Chip Hooper, i-au urmat, luni seară, Connors, Fleming și Arias, McEnroe, jucătorul numărul 1 al lumii în 1983, venind abia miercuri și alergînd de la aeroport direct la antrenament! Cîțiva sparring-parteneri, doctorul Oscar Fareed, o serie de conducători al federației, în frunte cu Gordon Jorgensen,

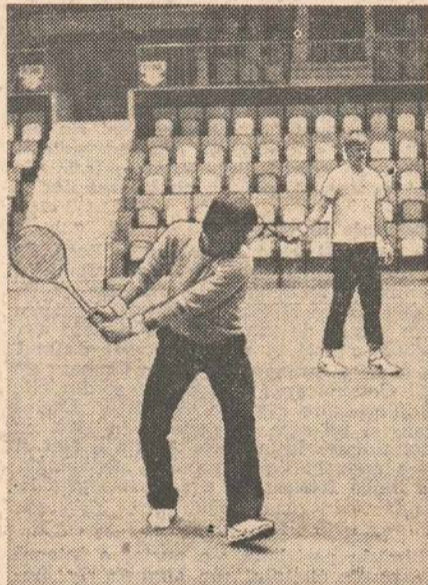
președintele comitetului pentru Cupa Davis, și un grup de suporteri, între care (probabil) și Tom Gorman, completează o delegație americană numeroasă (inclusiv 10 ziaristi), dovadă a atenției cu care e privit meciul de la București. Am discutat, în fugă, cu Ashe. El are, desigur, trufia antrenorului care știe că beneficiază de o garnitură de elită, poate cea mai puternică din istoria participării americane în Cupa Davis, McEnroe fiind, după computerele A.T.P., locul 1 în tenisul mondial în 1983, Connors locul 2, Arias locul 6, iar Fleming un „dubler” redutabil, care a cîștigat (alături de McEnroe) tot ce se poate cîștiga. Dar Ashe, am dedus, nu-i tocmai liniștit, drept pentru care, cum ziceam, abia le-a permis jucătorilor săi să facă, după zboruri de multe ore, un duș (oaspeții locuiesc la „Intercontinental”), convocîndu-i imediat la antrenamente! Antrenamentele care n-au fost, ne-am lămurit, de complezență, ci care au durat și 4 ceasuri!

Așadar, totul este gata, meciul poate să înceapă! Altădată, o astfel de „urnă”, care a decis confruntarea pentru primul tur al Cupei, ar fi avut darul să nemulțumească, în egală măsură, ambele tabere. Acum însă, să privim adevărul în ochi, ea ne-a defavorizat mai ales pe noi, ase-

zîndu-ne în față o echipă americană mai puternică decît oricînd, mai tare chiar, susținea însuși Ashe, decît cea din anii '20, cînd Tilden și Johnston dețineau, cu autoritate, supremația în lume. McEnroe și Connors, cu calitățile și defectele lor (ne folosim de prilej spre a-i răspunde unui băgător în seamă: fișele celor doi, redată în „Flacăra” din 26 ianuarie, au fost inspirate din cartea „Top tennis” de Radu Voia), sînt azi cei mai buni dintre cei mai buni, în timp ce Ilie a mai îmbătrînit, iar Florin e încă prea crud. Dar nici un meci, iată un adevăr devenit proverb în sport, nu-i dinainte jucat! Dealtfel, la „bursa” pronosticurilor, jucătorii români nu sînt lipsiți de șanse, comentatorul de specialitate al ziarului „Sportul”, Ion Gavrilescu (autor, alături de Radu Voia, Julieta Boboc și Dragoș Neagu, al unui foarte reușit program „1 întîlniri”), anticipînd o victorie cu 3—2 a băieților noștri.

Ce va fi, vom vedea! Puțin a mai rămas pînă cînd australianul Bob Howe, arbitru principal al partidei, va da semnalul de începere al unui meci atît de așteptat! Le ținem pumnii strînsi tricourilor și le dorim, din tot sufletul, mult succes!

OVIDIU IOANIȚOIA

Fie că te cheamă Connors (stînga), fie că te cheamă Segăreanu, antrenamentul rămîne cheia victoriei

Fotografii de ION MIHĂICĂ

Cartea recordurilor (V)

Asaltul copiilor

Să nu uităm nici gimnastica, fetițele din gimnastica românească și mondială, echipele formate din copii de 14—16 ani, care s-au pregătit opt-zece ani pentru atîngerea măiestriei sportive și obținerea unor medalii olimpice. Celebrităților de odinioară, Larisa Latinina, Vera Ceaslavska, Elena Leuștean, li s-au adăugat, în zilele noastre, Nadia Comăneci, campioană europeană la 14 ani, și colegele sale, sovieticele Davidova, Zaharova, Filatova, campioanele americane, chineze și germane. Citeodată apar copii-minune și în tenis: Chris Evert-Lloyd, Tracy Austin, Andrea Jaeger.

Dar să nu nedreptățim nici șahul, acest sport al minții, cum ne-am obișnuit să-l denumim. Aproape toți marii maeștri au început să-l practice de timpuriu: Fischer, Spasski, Reshevski, Capablanca, Maia Ciburdanidze, Florin Gheorghiu. La 14 ani, Bobby Fischer era campion al Americii, iar un an mai tirziu avea să devină maestru. Desi are numai 5 ani, Oscar de la Fuente, din orașul Granada (Spania), se afirmă ca un talentat șahist. Nu de mult el a fost supus unei confruntări mai grele: a jucat simultan zece partide cu adversari mai vîrstnici ca el. Rezultatul: șapte partide cîștigate, trei pierdute. Interesant de semnalat este faptul că Oscar, desi nu este elev, știe să citească și să scrie. Pare incredibil, dar el juca șah la vîrsta de numai 2 ani.

Nici sportul românesc nu a fost lipsit de talente precoce: Nadia Comăneci, Ilie Năstase, Iolanda Balas, Mihaela Penes, Virginia Ruzici, Carmen Bunaciuc, Beatrice Hufstiu, Nicolae Dobrin, E drept, mai mult fete, dar se știe că ele ajung mai devreme la maturitate și... celebritate.

Nenumărați campioni olimpici erau „copii” chiar la olimpiadele la care participau, ceea ce stîrnea, firește, entuziasmul tribunelor și controversa specialiștilor. Cea mai tinărară recordmană a lumii din toate timpurile a fost Karen Muir (Africa de Sud) care a stabilit în 1935 recordul mondial la 100-m. soate cu timpul de 1.03,7, desi n-avea decît 12 ani și 10 luni! La 13 ani, Aileen Riggin (S.U.A.) avea să devină campioană olimpică la sărituri în apă (Anvers, 1920), iar peste 16 ani, la Berlin, Marjorie Gestring, din aceeași țară, cîștiga în aceeași probă tot medalia de aur! Cea mai tinărară concurentă olimpică din tara noastră a fost patinatoarea Beatrice Hufstiu, care la 11 ani și 4 luni participa la J.O. de la Grenoble, concurînd alături de Peggy Fleming.

La 15 ani, Jesse Owens alerga 100 yarzi lansat în 7" (47,205 km/h), anunțîndu-se, prin talentul său neobișnuit, ca unul din cei mai mari atleti ai lumii. La început de carieră, Johnny Weissmüller înota 100 m liber în 50", record care va dăinui 16 ani (1927—'43).

Sovietica Maia Ciburdanidze, campioană mondială de șah, participa la mari turnee de la vîrsta de 13 ani, iar la 15 ani devenea maestră internațională. Patrick McEnroe, fratele lui John, marele campion, cucerea la 14 ani, ca și fratele său cu ani în urmă, titlul național la dublu băieți. Australianul Davis Hoyle trecea 2,14 m la înălțime la 14 ani, iar Kim Thorley, de 15 ani, sărea 6,48 m în lungime. La 18 ani, Bob Matthias devenea campion olimpic de decatlon la J.O. de la Londra, iar peste patru ani, cucerea titlul pentru a doua oară, o performanță unică!

La J.O. de la Moscova (1980), doi tineri europeni în vîrstă de 17 ani au cucerit medalii de aur: ungurul Sandor Wladar la 200 m spate și germanul Jorg Woithe (R.D.G.) la 100 m liber.

Despre spectatori

Record inegalabil, nici un alt stadion de fotbal n-avînd o astfel de capacitate: pe „Maracana” (Rio de Janeiro), la meciul Brazilia — Cehoslovacia (2—3) — 220 000 de spectatori!

Și tot din domeniul fotbalului, în finala campionatului mondial 1970, de astă dată cîștigată de Brazilia, în Mexic, pe stadionul „Azteca” — 107 000 spectatori! Capacitatea de 80 000 locuri a stadionului „23 August” din București, a fost depășită la meciurile de fotbal România—Anglia (1980), România—Ungaria (1981) și România—Italia (1983).

Record la tenis, pe Wimbledon, la a 81-a ediție a tradiționalului turneu: 301 500 spectatori! Și cel mai mare număr de spectatori care au asistat vreodată la un meci de box: Carpentier — Dempsey, pe un mare stadion american, în 1921 — 92 000 de spectatori!

Record la demonstrația baschetbaliștilor din trupa „Harlem Globetrotters”, pe stadionul olimpic din Berlinul Occidental — 75 000 de spectatori. Într-un număr de 333 demonstrații, de fapt spectacole, ei au fost urmăriți și aplaudați de 3 milioane de spectatori.

Alergările lungi, pe străzi, la ciclism, moto, auto sint, desigur, urmărite de sute de mii de iubitori ai sportului. Dar cine ar fi crezut că maratonul de la New York din toamna anului trecut avea să fie văzut de 2 milioane de spectatori!

Două cifre impresionante de turiști suporteri la un meci de fotbal: 30 000 de vest-germani la finala de pe „Wembley” (C.M. din 1966) și 10 000 de brazilieni la finala de pe „Azteca” (C.M. din 1970).

Două recorduri din domeniul baschetului: 40 000 de spectatori la un joc profesionit, în S.U.A., la Houston, în sală, și 50 000 de spectatori pe stadionul „Averoff” din Atena, la finala din 1968 a Cupei Cupelor cîștigată de A.E.K. (Grecia). Și mai apoi, 52 693 spectatori, tot la Houston, în meciul Houston University — U.C.L.A. Totdeauna, finalele Cupei Angliei la fotbal au stîrnit un interes și o participare deosebite. Dar ca în 1923 parcă n-a fost niciodată! Pe „Wembley” jucau Bolton Wanderers și West Ham United. Au fost vindute 126 047 bilete, dar în jurul stadionului mai rămăseseră

mii de oameni. Desi în tribună se afla chiar regele George al V-lea, oamenii au forțat intrările și au pătruns pe gazon. Se adunaseră acum, cu toții, privilegiștii din tribună și invadatorii de pe terefi, 150 000 de spectatori. Abia după 40 de minute, arbitrul a putut fluiera începutul partidei, care a fost cîștigată de Bolton cu 2—0!

În 1968, la București, la jocul de rugby România—Franța, cîștigat de noi cu 15—14, pe stadionul „23 August”, victoria țării noastre a fost aplaudată de 80 000 de spectatori, cifră record în rugby!

La turneul de tenis indoor (teren acoperit), desfășurat în octombrie 1980 în Elveția, cehoslovacul de 21 de ani Ivan Lendl i-a învins pe Bjorn Borg prin două arme tactice speciale: top-sin (lovitură cu efect) și un tempo infernal. La acest turneu au asistat 38 000 de spectatori, dintre care... 11 000 elevi.

Cel mai mare număr de spectatori din țară la o întîlnire internațională intercluburi, s-a consemnat la Timișoara în septembrie 1980, la meciul de fotbal Politehnica — Celtic Glasgow (35 000). Rezultatul: 2—1 pentru Poli, prin care celebra echipă scoțiană a fost eliminată din competiție. Dar este posibil ca acest record de spectatori să fi fost depășit la Craiova, la unul din meciurile din Cupa U.E.F.A. Se vorbește chiar de 40 000 spectatori...

Din nou fotbalul... La jocul de campionat Vasco da Gama—Botafogo (2—0), disputat pe „Maracana” au asistat 154 721 spectatori! Reteta, excepțională, calculată în franci elvețieni — 500 000. Și totuși, recordul aparține finalei din 1966, de pe „Wembley”, Anglia — R.F. Germania — 100 000 de spectatori, 2 milioane de franci elvețieni.

Săptămînal, jocurile de baschet profesionist din S.U.A. sînt urmărite de circa 645 000 de spectatori. În Anglia, la televiziune, 25 de milioane de telespectatori — aproximativ jumătate din populația țării, în afara celui aproape un milion de suporteri de pe stadion — admiră fotbalul britanic, oricum unul din cele mai bune din lume.

Care este cel mai popular sport de iarnă? Statisticienii ultimelor patru ediții ale J.O. (1968—1980) au stabilit următoarea ordine în funcție de numărul spectatorilor la întrecerile disputate: 554 748 hochei, 461 482 schi alpin, 290 044 patinaj viteză, 196 627 patinaj artistic, 112 972 schi fond și 79 415 sanie și bob. Rețineți că aceste cifre trebuie raportate la numărul de concursuri și, bineînțeles, la spațiile de desfășurare. Și, totuși, hocheiul...

După ce cucerise Turul Franței și Turul Italiei, belgianul Eddy Merckx participă și cîștigă la Montreal titlul mondial (1974). A fost o luptă acerbă, pe o căldură neobișnuită, între mari campioni, pe un circuit închis de 262,5 km (12,5 km turul, timpul primului tur 40,5 km/h). Au asistat și au aplaudat această întrecere de mare spectacol 150 000 de suporteri!

(Va urma)

CRISTIAN TOPESCU
VIRGIL LUDU

„Gloria e o strădanie continuă“

Jules Rénard

SPORT
TIMP LIBER

• Lui Smislov nu-i convine luna martie! • O „răpire“ cu deznodământ tragic •

Al șaptelea campion mondial

Proaspătul finalist al meciurilor candidaților la titlul mondial, Vasili Smislov, este cunoscut în listele campionilor mondiali oficiali ca cel de-al șaptelea câștigător al titlului suprem, fiind totodată singurul care a păstrat cel mai scurt timp titlul: între aprilie 1957 și mai 1958. Cele două meciuri susținute împotriva aceluiași adversar, Mihail Botvinnik, primul făcând în favoarea sa — 12,5 : 9,5 — iar cel de-al doilea pierdut la două puncte diferență, l-au făcut pe marele maestru moscovit să declare în 1958 după meciul revanșă: „Uneori am impresia că întreaga mea viață voi juca meciuri numai cu Botvinnik“. Dar cu Botvinnik nu s-a mai întâlnit, iar în meciurile candidaților a fost eliminat înainte de finală. Calificarea sa, de acum, în finală alături de Garri Kasparov amintește de „perioada de aur“ a lui Smislov: anii 1948—1958.

Când, la vârsta de opt ani, micuțul Vasilia a primit în dar din partea tatălui său cartea lui Alehin, „Partide alese“, cu dedicația: „Viitorului campion mondial“, nimeni nu ar fi crezut că, peste mai bine de jumătate de secol, Smislov va mai avea șanse în lupta pentru supremația mondială. Longevitatea sa sportivă a fost și va mai fi obiect al comentariilor teoreticienilor și psihologilor șahiști. Din destăinuirile fostului campion mondial aflăm secretul îndelungatei cariere șahiste: menținerea ambiției șahiste la același nivel prin participarea selectivă la nu prea multe turnee, dar de primă forță, combaterea așa-zisei „morți clinice șahiste“ prin calm, stăpânire de sine și mobilizare a resurselor memoriei. Într-adevăr, veteranii șahului, cum au fost Lasker, Botvinnik, Najdorf au obținut rezultate deosebite la vîrstă înaintată prin participări sporadice: Lasker, în cel de-al șaptelea deceniu de viață, obținea rezultate mai bune decît adversarii săi mai tineri printr-o singură participare competițională anuală, marele maestru argentinian, Najdorf, după ultima sa participare în campionatul mondial la turneul candidaților din 1953 de la Neuhauzen-Zürich, cînd avea 43 ani, a mai participat la Olimpiadele de șah pînă în 1978, precum și la cîteva turnee de mari maestri, unde a obținut rezultate surprinzătoare.

Vasili Smislov este recunoscut prin calmul de care dă dovadă. Indiferent de poziția de pe tabla de joc, de situația din clasamentul mîna marelui maestru caligrafiază liniștit mutarea adversarului. Dacă ar fi să-l credem pe cuvînt atunci cînd spune: „În șah, ca și în viață, omul este lui însuși cel mai mare potrivnic“, am vedea în cariera sa un șir de lupte aprigi împotriva eului-șahist pentru depășirea oricărui pericol prin stăpînire de sine. Mare strateg, excelent cunoscător al finalurilor, talent combinativ cultivat pe linia lui Alehin și Capablanca, psiholog foarte fin, capabil să descopere cele mai ascunse planuri ale adversarului, Smislov nu se pierde niciodată cu firea. Nici chiar în timpul celei de-a 15-a partide a meciului al doilea pentru campionatul mondial din 1958, cînd, avînd piesele albe în Anăntarea Caro-Kann, varianta Nimzovitsch-Tartakover, aflat în dificultate de o inovație teoretică a lui Botvinnik, la mutarea a 13-a, timp de o oră și patruzeci de minute a gîndit înainte de a se decide să efectueze mutarea 14.Nd3, pentru ca apoi după mutarea a 24-a să mai aibă doar 13 minute contra 31 minute ale adversarului. La prima întrerupere poziția sa era fără speranțe, iar scorul în meci era de 9-5 pentru Botvinnik, pentru ca apoi jucînd magistral un final cu pereche de nebuni, la mutarea 55-a Smislov a creat adversarului său probleme mult

prea complicate, iar Botvinnik, deși nu era în criză de timp, a gîndit parcă uitînd că la mutarea 64 are loc un nou control al timpului și a pierdut cazindu-i stegulețul. Această victorie nu a influențat scorul final de 12,5:10,5 pentru Botvinnik, dar l-a marcat în mod curios pe Smislov, caruia a început să-i tremure mina. Se spune că doar atunci fișele de concurs ale lui Smislov erau scrise nervos, mai apoi, cînd ambiția coroanei supreme se stînese, scrisul caligrafic a reproduis liniștea și calmul perfect al marelui maestru.

Chiar dacă Smislov nu a mai avut șansa să joace împotriva lui Botvinnik, acum, în finala campionatului mondial are din nou de luptat cu experiența enormă a acestuia, cu tehnica perfectă a unui calcul riguros matematic, caracteristici ale jocului profesorului de șah al lui G. Kasparov. Între anii 1977 și 1978 Kasparov a fost elevul și totodată asistentul lui Botvinnik la cursurile de tactică și strategie ale fostului campion mondial, Kasparov excelînd în domeniul deschiderilor și al profunzimii ideilor în analize. Se știe că în ianuarie 1978, fără sprijinul lui Botvinnik, Kasparov nu ar fi reușit să obțină dreptul de-a juca în turneul de maestri — Memorialul Sokolski, deoarece era doar candidat maestru. Acest turneu a reprezentat prima treaptă a unei cariere șahiste strălucite, turneul a fost cîștigat de Kasparov, care a îndeplinit atunci norma de maestru cu 3,5 puncte în plus!

Finala din martie va fi foarte animată și, probabil, încordată: lui Smislov, niciodată, nu i-a convenit luna martie, după cum declara în tratativele meciurilor cu Botvinnik, luna ce veșnic îl sensibilizează cu cîte o gripă (la fel ca în cele două meciuri pentru titlu, mai anul trecut, gripa era să-l califice direct pe Hübner în semifinale...). Fantezia și vitalitatea jocului lui Kasparov vor perturba caracteristicile regulate ale scrisului desenat al lui Smislov? Răspunsul îl vom avea abia în luna aprilie...

MARGARETA MUREȘAN

La peluză

Tbilisi

Deci Tbilisi, și nu Minsk. La Minsk e frig, și ninge, și în general nu e plăcut să joci fotbal aici în luna martie. Așa lasă să se întrevadă cel puțin expunerea de motive care a însoțit știrea despre schimbarea locului de întrecere. Și chiar e frig la Minsk în martie; e frig și urît, și zloată, și oricît și-ar iubi echipa, supporterii se încumetă mai greu pe o asemenea vreme să ia drumul stadionului.

Deci Tbilisi, și nu Minsk. Totuși, într-o competiție intercluburi, „acasă“ nu e patria pe întreg cuprinsul ei, ci cartierul. Numai cartierul orașului conține în atmosfera lui spaima și dorința, ambiția și tăria, încrederea și elanul, elementele care întretin vîrăia pe care o numim avantajul terenului. Să fi renunțat prietenii noștri din Minsk la avantajul terenului numai fiindcă în martie în orașul lor e frig și zloată cînd frigul și zloata fac amîndouă parte din condițiile specifice care pot înfrînge un adversar? Sau pentru frumusețea jocului?...

Deci în loc de Minsk, Tbilisi. La Tbilisi e cald și frumos și terenul totemai bun pentru fotbal. Terenul totemai bun pentru fotbal avantajază de regulă echipele mai tehnice. E limpede cred că „olimpicii“ din Minsk nu se îndofese, mai mult chiar mizează pe tehnicitatea pe care o consideră ca fiind de partea lor. Altfel cum ar fi riscat să joace într-alt oraș? Dar eu supralicitez și afirm că nici măcar pentru atît terenul n-ar fi fost schimbat, dacă nu s-ar fi dorit și mai mult. Ce anume? Scorul! Da, e victorie la scor.

Nu adevărul este important aici, ci mai ales cum se vîd ei pe ei și cum ne vîd ei pe noi.

De aici înainte, dinamovistii din Minsk nu mai au de a'ies. Zarurile au fost aruncate. Datele problemei pentru ei nu mai pot fi schimbate. Ecuația se rezolvă în Stefan cel Mare. Noi știm cum ne vîd ei, ceea ce e imens. Surpriza ne arăține. În orice caz, într-o măsură mai mare decît adversarilor noștri. Poate fi determinant acest atu? Eu cred că da. Ca să zic așa, în termenii teoriei tacticii, la Tbilisi nu putem fi înfrinți.

NICOLAE CRISTACHE

„Cupa de cristal“

Simbătă și duminică, în fața unei săli arhitecturale, s-a desfășurat la „23 August“ concursul internațional de atletism dotat cu „Cupa de cristal“. Dacă participarea atletilor străni a fost mai slabă (doar unul dintre ei, iugoslavul Saracevici, și-a trecut numele pe lista câștigătorilor), în schimb sportivii noștri au onorat, și ca număr, și ca performanțe, competiția, oferind un spectacol de tinuță. Trei probe au atras, cu precădere, atenția, ele încheindu-se cu rezultate de valoare. La

înălțime, dinamovistul Sorin Matei a tranșat în favoarea sa rivalitatea cu Constantin Militaru (2,31 m recent, la Sofia), trecînd peste ștacheta ridicată la 2,32 m, nou record național și, totodată, al treilea rezultat mondial al sezonului. La aruncarea greutății, după o dispută de toată frumusețea, Mihaela Loghin și-a întrecut toate adversarele, între care Krieger și Dietrich (ambele din R.D.G.) s-au dovedit redutabile, izbutind un 20,48 m, performanță competitivă și, în același timp, nu departe de recordul ei în aer liber (20,95 m). „Capul de afiș“ al reuniunii l-a constituit, ca și cu alte prilejuri, proba de lungime fete, cu recordmana lului (în aer liber) și camioana Europei la start, atît Anisoara Stancu cît

și Vali Ionescu anunțînd atacarea recordului mondial indoor. Vali (care se pare că are unele neazuri cu sănătatea, acuzînd dureri lombare) s-a clasat abia a treia (6,60 m, după Cușmir și Ghioroiaie, 6,62 m), iar Anisoara a eșuat în tentativa ei, deși a reușit 6,90 m (r.m. Daute 6,99 m), rezultat promițător, dat fiind faptul că sezonul pe teren acoperit e departe de a se fi încheiat.

Prin prisma acestor rezultate, cîteva dintre atleții noștri ar fi putut concura cu șanse reale la europenele indoor, programate luna viitoare, la Göteborg. Numai că, din cîte am înțeles, C.N.E.F.S. și F.R.A. au hotărît (revenind asupra unei decizii inițiale!) ca nici un atlet român să nu participe la C.E.!

Cronica șoselei

Cine ești, tu, omule de la volan?

„Un singur lucru știu, că nu știu nimic“, spunea, la timpul lui, Democrit. „Cu cît cunosc mai multe, cu atît îmi dau seama de imensitatea lucrurilor pe care le mai am de învățat“. Au fost, sînt și vor fi mereu actuale asemenea geniale cugetări ce reflectă setea continuă de cunoaștere a omului.

Șoferii cu puțină „doxă“, exprimîndu-mă mai puțin elevat, s-au convins (vai, de atîtea ori!) de acest adevăr implacabil. S-au convins vîzînd, auzînd și, din păcate, simțînd că și în domeniul circulației cugetările de mai sus sînt perfect valabile. După 2, 3 milioane de kilometri rulați (sînt destui șoferi cu o asemenea palmare), te trezești cu o situație pe care n-ai întîlnit-o niciodată. Și, de necrezut, acești șoferi declară public, fără jenă, cu maximă modestie, că mai au mult drum de parcurs pînă să se considere conducători auto cu un grad de experiență... mediu.

Paradoxal, descifrînd statisticile accidentelor, constatăi că pe primul loc în ierarhia cauzatorilor de accidente sînt cei cu 2 ani vechime în conducere. Din sondajele de opinie, din interviurile luate unor reprezentanți ai acestei categorii de șoferi, din discuțiile cu psihologii și cu alți specialiști, rezultă că, într-adevăr, conducătorii auto cu vechimea de circa 2 ani, se consideră oameni pentru care volanul nu mai prezintă secrete, care au ajuns în virful piramidei în ce privește cunoștințele în domeniul automobilistic și mai ales al conducerii mașinilor.

Profesor universitar, inginer (ce-i drept, nu în domeniul auto, asta ar mai fi lipsit), împreună cu soția, medic ortoped, ambii trecuți de 50 de ani, se urcă, în calitate de pasageri, în mașină, la volanul căreia se află instalat nepotul lor, în vîrstă de 22 de ani, student. Băiat numai de 10, din clasa I elementară și pînă în

anul II de facultate. „Dragă Diana, nepotul nostru e un adevărat fenomen. Nu pot literalmente să înțeleg cum în atîția ani nu a luat măcar o dată un 9, fie la muzică, la educație fizică ori la știu eu ce materie, denumită odinioară „dexteritate“. E pur și simplu de necrezut“. „Mă doare, Eugene, că n-am avut și noi măcar un copil. Ce fericire dacă ar fi semănat cu Doru“.

Tînărul apasă cu putere pe accelerație, cauciucurile pierd o cantitate însemnată de... „carne“ și cursa începe. Da, o cursă autentică, cu viraje pe două roți, cu frînări care îți îngheață singele și alte demonstrații de virtuozitate, în domeniul dificilei arte ce se cheamă: conducerea mașinii. Pasagerii sînt incințați. Doru și mai mult. „Cam cîți kilometri ai tu la volan, nepoate?“ „Nu mai mulți de 1.000 unchiule, dar, după cum vezi, mă descurc“. „Ești de 10 și la volan, cum ai fost de cînd te știu pe lume. Bravo!“ Au omis „bătrîni“, amîndoi șoferi, să-l întreb pe Doru un singur lucru: „Măi băiete, dar tu ai permis, ori ba?“ Și tînărul, la acest obiect, singurul de care depinde viața ori moartea, nu a mai luat, ca de obicei, 10, ci a rămas repetent. Da, repetent, dar din nou paradox, o repetenție care nu mai dă dreptul la reexaminare, fiindcă Doru a murit. La prima curbă în „ac de păr“, pe care a încercat să o ia cu 80, a intrat în decol și a nimerit într-un stejar gros și puternic. A murit după cîteva minute. Salvarea i-a dus la spital numai pe cei doi pasageri, a căror stare (numeroase fracturi, traumatism puternic cranio-cerebral etc.) rămîne încă deosebit de critică.

„Las“ că nu mă vede nimeni, drumul e secundar și, în plus, doar știu să conduc, am avut carnet ani de zile“. Și ca tacîmul să fie complet, respectivul trage și un chef zdravăn înainte de plecarea în cursă,

întovărășit, în evasitotalitatea cazurilor, de partenerii de petrecere. În asemenea cazuri, șoferul, care a pierdut dreptul de a conduce, deseori cu ani de zile în urmă, este handicapat de pierderea antrenamentului, la care se adaugă scăderea pronunțată a reflexelor în urma consumului de alcool și starea de inhibare cu care pilotează autovehiculul, știindu-se în culpă. „Să ajung mai repede la destinație, să nu fiu prins, să nu mi se întimpe ceva“. În plus, drumurile ocolitoare, mîrginașe, deseori de cîmp, alese de șoferi pentru evitarea unui eventual control, nu oferă condiții pentru o deplasare normală, în siguranță.

„Să fie clar, fraților, eu nu-mi dau fata pe mina unui pîrlit de inginer. Adică ce-o să zică lumea cînd eu, șef de carmanerie, îmi mărit fata (gestionară la un depozit) cu un coate-goale. Poziția mea nu-mi permite să fac o asemenea gafă“. Și totuși, inginerul o „răpește“ într-o seară (cum a mai așteptat ea să fie răpită!), după o ședință, cînd controlul patern nu a putut fi exercitat cu eficiență, și împreună cu alți trei colegi, toți cu permise, o pornesc spre un motel aflat la vreo 20 de km de capitala județului. „Ca să te avinți într-o cursă de noapte, cu viitoarea consoartă lîngă tine și cu trei colegi în spate, care îți urmăresc orice mișcare pentru a constata dacă ți-ai leșit sau nu din formă în cei trei ani care au trecut de la anularea permisului, trebuie să-ți faci curaj. Și curajul se capătă numai după o „tărie“, așa a judecat pilotul pe cînd își pregătea mașina în vederea plecării. După ce soarbe nici mai mult, nici mai puțin de 500 g vodcă, șoferul se urcă la volan, își imbarcă pasagerii și demarează. Temerea ca vreunul din cei trei prieteni să-l ia volanul, sesizînd pierderea antrenamentului ori starea babilică în care se află, dispare curînd. Ocupanții locurilor din spate se așază într-o discuție aprinsă cu logodnica, care se plînge de lipsa de înțelegere a tatălui față de viitorul ei. Nu sînt atenți la șofer. Ulterior, singurul supraviețuitor, șoferul, avea să declare: „La întrebarea mea: «Vă place cum conduc?», doar unul dintre colegi mi-a răspuns:

„Doar ai carnet de 4 ani, cum să nu pilotezi bine“. Nu știa că din patru ani condusesem doar unul sau n-a vrut să mă pună într-o lumină proastă față de viitoarea nevastă. Nu-mi dau seama. Noaptea, drumul ocolitor pe care nu prea îl știam, de fapt un fel de cărare mai lată, mi-a jucat festa. N-am observat parapetul podețului. L-am lovit în plin, după care am simțit că pierd contactul cu pămîntul. Cînd am ieșit din mașină mi-am dat seama doar că hainele mi se făcuseră ferfenite. M-am uitat în autoturism. Numai Doina, cu capul lăsat într-o parte, nemișcată, era pe locul ei. Murise. Ceilalți trei dispăruseră. I-am găsit risipiți pe versantul abrupt al prăpastiei. Fuseseră proiectați din mașină în timpul rostogolirilor“.

„Ce m-a determinat să mă urc la volan cînd toți trei erau șoferi experimentați și nu băuseră nimic, nu-mi explică“. Mai tîrziu însă adaugă. „Am vrut să-i arăt Doinei încă una din calitățile mele și că sînt demn de a-i fi bărbat. Fata nu cunoștea nici că știu să conduc, nici că am permisul anulat“.

Pe logodnică o înțelegem pînă la un punct. Profană în treburile de conducere auto, putea totuși să-și dea seama de un lucru pe care îl știu azi pînă și copiii, că cei care au consumat alcool n-au ce căuta la volan. Că șoferul vorbea incoerent, iar la plecare se chinuise cîteva minute pînă să nimerească ofițicul pentru cheie, putea fi ușor de sesizat.

Atitudinea celor trei, dintre care doi ingineri auto și al treilea maestru mecanic la un atelier de reparații auto, care, scunni, s-au urcat în mașină, acordîndu-i șoferului tot atîta credit precum unui pilot de formula unu, constituie ceva greu de înțeles.

Și măcar dacă acest caz ar fi singular. Numai într-o lună pasagerii a cinci mașini, conduse de persoane fără permis ori cu carnetele anulate, au plătit cu viața ori cu sănătatea inconștiența de care au dat dovadă. Culmea, toți, dar absolut toți, în total 11 persoane, erau șoferi, și încă cu experiență.

VICTOR BEDA

Noi mărturii despre triumful internațional al unui mare artist român: Gheorghe Zamfir

● Aproape 15 000 000 discuri vândute în Franța, R.F.G., Canada ● „Întregul glob îl aclamă pe Zamfir” ● De patru ori discul de platină ● „Trebuie să-l vedeți pe regele naiului!” ●

Concert al orchestrei simfonice din Baltimore, Statele Unite. Pe așii Berlioz, Enescu, Lalo, Gheorghe Zamfir, cu „Vaisul negru” și „Dansul pădurii”.

Orchestra simfonică din Winnipeg, Canada. În program Glinka, Corelli, Zamfir („Grande Rhapsodie Roumaine pour Flûte de Pan et Orchestre”, solo vioară Charles Dobias).

Turneu Zamfir în Japonia. Din cuprinzătorul program de sală (prefațat de ambasadorul nostru în Japonia) se disting doar câteva titluri în litere latine, care nu au nevoie de tălmăcire, întocmai cum nu are nevoie de tălmăcire muzica sa: „Doina”, „Hora Staccato”, „Ciocirlia”...

Foarte recent, Gheorghe Zamfir a întreprins un turneu în Canada, unde i s-au vândut peste un milion de discuri, care se adaugă altor 13 000 000, vândute doar în Franța și R.F. Germania. Dar să lăsăm să vorbească faptele, ecourile de presă. Un adevărat triumf.

Reproducem în aceeași pagină și alte mărturii ale drumului în lume ale acestui adevărat ambasador al artei române, cum îl numește Sergiu Celibidache.

„La presse” din Montreal scrie între altele, la 15 octombrie 1983, sub titlul: „ZAMFIR ȘI NAIUL SĂU — UN MILION DE DISCURI VÂNDUTE ÎN CANADA”, sub semnătura lui Denis Lavoie:

„Milioane de discuri vândute, sute de spectacole, succesul internațional au ridicat și mai mult prestigiul acestui muzician și compozitor care dorește să redea locul ce i se cuvine în orchestrele simfonice, unui instrument vechi de 6 000 de ani. Zamfir este maestrul incontestat al instrumentului său, omul care a făcut cel mai mult și cel mai bine pentru a insufla o nouă viață celui mai vechi instrument muzical cunoscut în lume.

Zamfir ne spune: «Majoritatea instrumentelor unei orchestre datează de 150 ani, dar naiul a apărut acum șase milenii. Este un instrument divin. Toți arborii din lume pot deveni naiuri... Și totuși, acest instrument nu era prea cunoscut până acum 15 ani. Desigur există El Condor Pasa, fluietul din Anzi, dar eu am creat noi instrumente, pentru nevoile mele crescînde de exprimare. Nimeni înaintea mea nu a încercat să unească naiul cu alte instrumente ale orchestrei.»

Zamfir este înalt, slab, cu haină reiată, în blugi. Intr-o valiză își poartă naiurile. Suride, i se citește umorul pe față. Stringe mina cu ziaristii. Acaparat un moment de televiziune, Zamfir se reîntoarce în mijlocul nostru pentru a ridica în slăvi instrumentul său, căruia îi găsește resurse superioare pianului: «un instrument fabulos care închide în el o lume». Pentru el naiul este o adevărată pasiune.

Autorul unor versiuni ameliorate ale instrumentului pe care îl stăpînește de la vârsta de 14 ani, Zamfir a făcut minuni cu naiul, creînd o muzică nouă și aranjamente pentru piese clasice. «A vândut 13 milioane de discuri în Franța și Germania». Succesul

GHEORGHE ZAMFIR and his ancient pan flute

The phenomenal Gheorghe Zamfir coming to Cleary

lui Zamfir în Europa mai întâi și apoi în lumea întreagă a început în anii '70, dar «în Canada am cunoscut cel mai mare succes din viața mea», declară.

De fapt, întregul glob îl aclamă pe Zamfir, căzută sub vraja instrumentului său. A devenit instrumentul cel mai popular sau, oricum, cel mai faimos naișt din lume.

„Nu se lasă dominat de această celebritate, de popularitate, fiindcă nu ele contează cel mai mult pentru un muzician de formație clasică, așa cum este el. Zamfir visează să scrie o operă cu subiect mitologic”.

Și alte ziare canadiene de mare tiraj vorbesc despre „fenomenalul” Gheorghe Zamfir. Astfel în „Windsor Star”, la 16 octombrie 1983, Ted Shaw sublinia:

„Gheorghe Zamfir este unul dintre artiștii ale căror discuri se vînd cel mai mult în Canada, este un artist al străvechiului nai. Doer în decurs de trei ani a vîndut în Canada 1 120 000 discuri. Și continuă să bată toate recordurile, uimindu-l chiar pe conducătorul companiei care s-a încumetat în 1980 să-i distribuie primul său disc. În ianuarie 1981 majoritatea companiilor de discuri din Canada se îndoiu că Derek Steede de la firma «PolyGram Record» făcuse o afacere bună cu Zamfir, dar s-au înșelat. Pînă în prezent, doar discul «Păstorul singuratic» s-a vîndut în peste 400 000 exemplare, ceea ce înseamnă că și-au cîștigat de patru ori statutul de disc de platină. În adevăr, după standardul canadian, un disc de aur trebuie să se vîndă în cel puțin 50 000 de exemplare. În cazul discului de platină — 100 000.

Steede declară: «Stațiile de radio din Ottawa CFGO și CFRA informează că ascultătorii lor reclamă mereu muzică de Zamfir și că «Păstorul singuratic» ocupă locul III din top pe piața de discuri pop. Succesul este pur și simplu formidabil.»

Al treilea album Zamfir în Canada poartă numele «Tranquility» (Liniște) și cuprinde piese clasice la nai cu acompaniament de orchestră. A fost prezentat la televiziune și popularitatea sa continuă să crească. «Grație lui, spune Steede, un număr tot mai mare de ascultători au ajuns să-l cunoască pe Zamfir.» După aceea discurile sale «Romanță» și «Visuri din copilărie» sînt pe cale de a cîștiga statutul de disc de aur.

Steede ne-a declarat că sondajele de opinie confirmă popularitatea lui Zamfir atît în rîndurile studenților cît și ale adulților. La început se credea că doar iubitorii de muzică care au depășit vîrsta de

35 ani vor fi atrași de Zamfir, dar muzica sa are o putere magnetică greu de explicat.

Ziarul „Toronto Sun” din 20 octombrie 1983 îl ase-muiește pe Zamfir cu Jimi Hendrix, mai precis îl consideră drept un „Hendrix al naiului”. Este și titlul cronicii pe care o face concertului de la Toronto Wilder Penfield: „Gheorghe Zamfir este un miracol. El tratează instrumentul său tradițional cu deosebită scriozitate. În concertul său Zamfir cîntă și piese elegiace, acompaniat de patru acompaniatori talentați. El cîntă, de asemenea, muzică de dans, exotice, în ritm îndrăcit, de asemenea susținut de fantasticul taraf. Sînt incredibile virtuozitatea, ritmul alert. Ascultîndu-l, îți vine să crezi că faimoasa piesă: „Zborul cărăbușului” de Rimski Korsakov este un andante. Varietatea pieselor interpretate uimește într-o explozie de fantezie spontană treci pe nesimțite de la Mozart la McCartney și la cîntecul popular francez «Frère Jacques», muzica îți evocă păsări de junglă, cărăbuși în cadențe de jazz, în alternanță cu tăceri dramatice.”

La 23 octombrie 1983, în „Sunday Star”, Jones Gavnor notează: „Este extraordinară muzica lui Gheorghe Zamfir, trebuie să-l vedeți pe «regele naiului» în acțiune. În concertul de miercuri din sala Massey concertul repetat joi, naiștul a delatet mulțimea de spectatori cu o inimaginabilă diversitate. Găsea acolo tot ce vrei, de la pop la jazz, de la muzică țigănească la marii clasici. Uimește nu numai varietatea repertoriului, dar și intensitatea interpretării.”

Firește, în cele ce preced, nu am reprodus decît o mică parte din entuziasmele ecouri din presa canadienă datorate cronicarilor de specialitate, ceea ce le amplifică și mai mult semnificația. În acest context, socotim nimerit să încheiem cu un extras din scrisoarea rămasă pînă acum inedită a lui Sergiu Celibidache, trimisă încă acum cîțiva ani unui confrate din țară și în care ilustrul dirijor îl situa pe Zamfir printre marii ambasadori ai artei române. El scria: „...De cînd există neamul nostru n-am avut nicîcînd un ambasador care să coste țara așa de puțin și care să fi făcut pentru dișsa așa de mult. De cînd a apărut Zamfir pe piața mondială, folclorul românesc a schimbat clasificarea — astăzi este considerat ca cel mai bogat, profund și diferențiat în lumea occidentală.”

Așa gîndesc Maurice Bourgues, Luben Jordanoff, Rony Rogoff, Dutilleux, și după multe și cărunte capete de valoare așa gîndesc și eu. Zamfir a făcut în doi ani de zile ce n-am reușit să fac eu în 40 (...). Arta lui Zamfir cu limbajul ei netăgăduit este mijlocul cel mai direct de a dezvălui tainele sufletului nostru, felul țărînei din care ne sugem vîlaga și credințele care ne-au ajutat să ocupăm în istorie locul ce-l ocupăm.”

LIONEL NIȚESCU ■

SPECTACLES

ZAMFIR ET SA FLUTE DE PAN

Un million de disques vendus au Canada

ROSS LAVOIE

ROMANȚA George Spîrîc, master al flautului, a captivat o audiență de mîișii la Mîșii în seara trecută.

Hendrix of the flute covers all the bases

WILDER PENFIELD III

Roza vinturilor

ROSE AUSLÄNDER (Austria)

Satul Duminica

În spatele zidului de luni se află satul Duminica pe care-l vizitez fericit în timpul meu liber

Aduc cu mine Rarăul muntele meu preferat și aduc și țiganca îmi dăruise viitorul cîndva

Sălcile plîng laolaltă cu mine vecinele luni îmi omoriseră cîinele Era un înțelept cunoștea limbajul mirosurilor cite sunt

Țăranii mă ospătează cu piine de secară cu lapte și cu basme brodate policrom

Satul Duminica e verde griul e verde în flautele suspinînd ciobanii cioplesc doine verzi

Singurează

Uncori cînd noaptea coboară în fereastra mea

ure în căruța stelelor călătorește prin spațiul negru și privesc pămîntul sîngerînd

Și ochii mei singurează

Același lucru

Literele mi-au declarat război

Eu le declar pace

Inamici demult imprietenii avem aceeași armă coala de hirtie

aceiași steag coala albă de hirtie

În românește de PETRE STOICA ■

Torentul spre neant

UNIVERS

● E ușor să scrii cărți? ● Școală de vrăjitoare la Salem ● Pătimirile căutătorilor de aur ●

Febra aurului în Amazonia

Plecând din jungla amazoniană, celebră prin faptul că este aproape imposibil de străbătut, multe zone nefiind până în prezent călcate de picior de om, știrea s-a răspândit ca un incendiu, îndoșești pentru că ea dădea noi temeuri viselor, și așa foarte departe de realitate, ale celor cuprinși de febra aurului: în Serra Pelada, în inima pădurii tropicale, Julio de Deus Filho descoperise o pepită de aur în greutate de... 62,3 kilograme. Pentru această pepită de aur, a doua ca greutate din toate timpurile (cea mai grea a cîntărit 63,8 kilograme și a fost găsită în Australia), o bancă braziliană a plătit căutătorului de aur, pe jumătate mort de foame, uriașă sumă de 3,3 milioane de mărci, informează ziarul vest-german „Die Welt“.

Și această descoperire, ca și multe altele mai puțin importante, a făcut ca noi grupuri de aventurieri și șomeri, de săraci și disperați, să dea năvală, ca atrași de un magnet, în ținutul extrem de neprimitor din jurul Amazonului și Rio Madeira în nord-vestul Braziliei, într-o regiune uriașă ce se întinde până în Peru și unde se bănuiește că ar exista cele mai mari zăcăminte de aur din lume. La începutul anilor '70 de aici se anunțau primele succese, după ce timp de secole ploile și apele fluviilor și riurilor au spălat prețiosul metal din zăcămintele din Anzi. Regiunea a ajuns rapid un fel de „Klondike“ al Americii de Sud. În căutarea norocului au sosit în această zonă aproape necolțită 300.000 de garimpeiros, cum au fost numiți căutătorii de aur. Însă realitatea de pe malurile Amazonului are puține lucruri comune cu istoriile romantice ale goanei după aur din Alaska sau California. Aici nu există drumuri, instrumentele și hrana trebuie adusă pe calea aerului. Apele în care caută cei innebuniți de visul aurului sînt pline de pești pirana, ce nu se sfiesc să atace omul, și somni încărcăți cu electricitate care, prin descărcările lor, pot provoca leșinul și chiar moartea. Roiuri de țînțari uriași provoacă rani, care, datorită climei încep imediat să supureze, iar temperaturile de circa 40 de grade Celsius și triburile de indieni deranjează de acești intruși nepoftiți fac viața aici să fie un adevărat infern.

În Serra Pelada nimeni nu poate trăi de unul singur, iar grupurile de garimpeiros sînt nevoite să muncască din zori și pînă în noapte negăsind deseori timp de mai multe săptămîni nici un grăunte de aur. Și chiar ceea ce găsesc sînt nevoiți să vîndă comercianților pe un preț de nimic pentru a face rost de alimente și unelte. Și cu toate acestea ei continuă să sperde, să visceze la marca descoperire. Ce altceva ar putea face, cînd alternativa este reîntoarcerea la mizeria și foametea ce bintuie slamsurile marilor orașe braziliene, într-o perioadă de criză economică accentuată. Mai mult chiar, numărul garimpeiros-ilor se înmulțește mereu. Iată de ce autoritățile au înființat o firmă „Companhia Vale do Rio Doce“ care va exploata zăcămintele de aici cu metode industriale. Aceasta va însemna pentru mulți dintre căutătorii de aur de azi o slujbă cu un venit modest, dar sigur, și sfîrșitul visului aurului care în realitate s-a dovedit a fi pentru marea majoritate a garimpeiros-ilor un îngrozitor coșmar.

ROMEO NĂDAȘAN ■

Primordialitatea negocierilor

În actualele condiții internaționale, cînd restabilirea și dezvoltarea dialogului și încrederei reciproce, întărirea securității fiecărei națiuni devin fundamentale pentru apărarea păcii, destinderii și cooperării în Europa și în întreaga lume, locul și rolul tratatelor diplomatice în depășirea încordării extrem de grave la care s-a ajuns și în soluționarea pe cale pașnică a diferendelor și conflictelor internaționale, însemnătatea lor în rezolvarea problemelor globale ale omenirii, constituie o temă de excepțional interes teoretic și practic. În documentele fundamentale de politică externă ale României se afirmă cu tărie deplina încredere în tratativele diplomatice ca modalitate primordială de soluționare a tuturor diferendelor și conflictelor internaționale. Această poziție românească se înscrie în filonul unor tradiții care merită a fi reevocate astăzi.

Primul exemplu ni-l oferă activitatea teoretică și diplomatică a lui Nicolae Titulescu, la care identificăm tema tratatelor diplomatice ca noțiune-cheie și principală metodă în arsenalul mijloacelor de reglementare pașnică a diferendelor și conflictelor. În 1913 juristul Nicolae Titulescu exclamă: „Negociațiunile, aici, desigur, vom găsi formularea punctului de privire românesc“. Elogiind valoarea și actualitatea acțiunii diplomatice, Nicolae Titulescu reliefează, în același timp, faptul că această acțiune presupune o adevărată „artă“, „câci nu există sarcină mai grea ca aceea de a împăca demnitățile unei țări care cere ceva cu obligațiunea

pentru ea de a rămîne pașnică“. „Tratările diplomatice (sublinierea n.s.), privesc la lumina țelului urmărit pun în evidență o serie de calități din partea aceluia care le-au dus: abilitatea, claritatea, energia și măsura“. În concepția marelui jurist și diplomat român nu poate exista un conflict, nici prezent, nici viitor, nici în realitate, nici imaginar, nici latent, nici deschis, care să nu-și poată găsi soluții pe baza dreptului internațional.

Un alt jurist român, George Plastara, profesor la Universitatea din București, arată, în 1927, că neînțelegerile dintre state pot da naștere la litigii de ordin internațional, care pot fi produse de cauze multiple. Acestea pot să fie, în opinia autorului citat, fie rezultatul unei grave atingeri aduse onoarei, sau prestigiului unui stat, fie al violării unui tratat sau al încălcării drepturilor altui stat, fie, în fine, consecința unui litigiu „care se poate naște în urma unei violențe a unor principii de drept al țînților“. El conchide că orice tulburare a ținții și ordinii internaționale constituie un conflict internațional și se întreabă care este calea de urmat pentru a-l soluționa. „Să nu existe oare altă soluțiune decît aceea de a se recurge la forță armată? Desigur că nu“. Și autorul continuă: „Se poate recurge la negocieri, care au ca obiect de a lămurii statele între care s-a ivit conflictul; negocieri care pot duce fie la renunțarea reclamațiunii făcute, fie la acceptarea aceluiași reclamațiunii, fie, în sfîrșit, la adoptarea unei soluțiuni tranzacționale prin concesiuni reciproce“.

În 1931, G. Meitani, profesor la Facultatea de drept din București, membru al Curții Permanente de Arbitraj de la Haga, reluînd aceeași temă scria: „După cum se nasc conflicte între oameni, tot astfel și între state, persoane politice organizate,

se nasc astfel de conflicte și neînțelegeri.

În ceea ce privește statele suverane, ele multă vreme n-au recunoscut existența unui tribunal suprem care să judece conflictele dintre ele“. Cu toate acestea, relevă autorul, toate organismele politice, „dîndu-și seama de efectele nenorocite ale războaielor, au căutat diferite mijloace pentru a le împiedica, fără a recurge la mijlocul suprem și violent al războiului“. Printre mijloacele pașnice de soluționare a oricărui diferend sau conflict, G. Meitani situează pe prim plan negocierile directe între state.

Un ilustru predecesor al celor trei juriști citați mai sus și parțial mentor al acestora, a fost Valerian Ursianu și el profesor de „dreptul țînților“ la Universitatea din București. Cu 80 de ani în urmă, în 1904, Valerian Ursianu formula unele cerințe specifice privind purtarea practică a negocierilor diplomatice. El cerea din partea persoanelor angajate în negocieri diplomatice răbdare, perseverență, stăpînire de sine, „mai ales în acele solenne reuniuni internaționale pe care le numim congrese și unde se dezbate interesele celor mari ale popoarelor“.

Toate aceste mărturii, la care pot fi, desigur, adăugate multe altele, vin să ilustreze adevărul constantă a gândirii juridice românești la teza primordialității negocierilor diplomatice în soluționarea oricărui diferend sau conflict internațional. Această adevăruri nu este pusă în slujba unor cauze abstracte, ci este subordonată servirii intereselor permanente ale României, sub pecetea nedezmințită a unui ardent patriotism, fiind închinată cu devoțiune apărării păcii, ca valoare supremă a întregii umanități.

IOAN VOICU ■

Mondo umano?

Bob Kennedy și investigațiile

Așadar, s-a tras și asupra lui Bob Kennedy, cu un pistol de astă dată. Trezit din somn și anunțat de atentat, medicul legist din Los Angeles, dr. Thomas Noguchi, dă drumul imediat la televizor auzind, între atitea alte amănunte, mai mult sau mai puțin importante, mai mult sau mai puțin șocante care, în acele clipe, se înghesuiau să fie relatate, și pe acela despre fata, care, ieșind în fugă din hotelul „Ambasador“, striga, se pare satisfăcută: „L-a doborât!“

În carnea sa cu titlul aparent sec „Coroner“, publicată luna trecută la Paris de cunoscuta editură „Les Presses de la Cité“, dr. Thomas Noguchi stăruie îndelung și asupra acestui episod, scriind la un moment dat despre cuvintele de mai sus: „Această declarație mi-a adus imediat în minte o frază care, în cele 48 de ore ce au urmat, m-a obsedat ca un du-

reos laitmotiv: «Nu trebuie lăsat să se întimple un alt Dallas».

Este evident, și pentru acest medic, asasinarea, cu cinci ani mai înainte, a președintelui în exercițiu, fratele victimei din acea seară, era foarte proaspătă în memorie, din mai multe motive. Unul, și poate cel mai important pentru autorul cărții „Coroner“, este, lesne de înțeles, de ordin profesional. „În 1963, cînd președintele John F. Kennedy a fost asasinat, medicul legist șef din Dallas a încercat să facă uz de puterea sa jurisdicțională. Dar corpul (victimei celebre, n.n.) i-a fost practică sustras cu forța de serviciile secrete, care l-au trimis, fără a pierde un minut, prin avion la Washington. Acolo, medicul militar, care n-aveau nici o calificare în medicina legală, au făcut autopsia. El au executat-o cit mai bine, dar cum a zis Milton Helpenn, pe atunci medic legist la New York: „Este aproape același lucru cum ai trimite la (orchestra Philharmonic din New York un băiețel de șapte ani care a luat trei cursuri de vioară cerîndu-i să cînte o simfonie de Ceaikovski. Copilul abia poate să țînă instrumentul, dar va mai trebui timp pînă să știe muzică“. Făcînd această paranteză scurtă, în ce privește dimensiunea episodului Bob Kennedy în cartea sa, dr. Thomas Noguchi e pe cit de scurt, pe atît de concludent și mai ales pe atît de tăios. În puține cuvinte și el toarnă gaz peste focul atît de bine întreținut după 22 no-

embrie 1963 în legătură cu circumstanțele dispariției lui J.F.K. Și nu este vorba de un gaz oarecare, ci de unul bine rafinat de care se ține seama cînd există undeva: „Busculați de personalul Casei Albe, făcîndu-și cercetările lor la mil de kilometri de indiciile importante, medicii militari au uitat să se aplece asupra unor practici de rutină, precum, de pildă, disecția rânii la git. Omisiunile lor (la plural, deci!) au deschis drumul la tot felul de zvonuri și de șuri despre un complot, care s-au răspîndit timp de decenii. Observatorii de la F.B.I. (oamenii celebrului Edgar Hoover, sub regimul a mai multor președinți, foarte temut de unii dintre ei) prezenți la autopsie s-au pronunțat asupra amplasamentului rânii la git și au raportat că ea se afla în spate. Consecința: indiciile au apărut asupra profesiei de medic legist care deja în 1963 nu se bucura de un mare credit“. Amărăciunea lui Noguchi e de înțeles dar aici trebuie adăugat că, în fond, el readuce în discuție graba cu care s-a procedat în ce-l privește pe J.F.K. și confuzia ce s-a creat în mod firesc tocmai de aceea. Este exact lucrul pe care voia să-l evite, în cazul lui Bob, care fusese împușcat în sectorul unde acest medic legist își exercita atribuțiile. La ce vor conduce investigațiile sale, făcute publice după atita timp? Vom vedea.

DUMITRU CONSTANTIN ■

Chinurile scrisului

E ușor să scrii cărți? Sînt destule exemple care ar îndreptăți și un răspuns afirmativ: Dumas, Ponson du Terrail, George Sand, Simenon ș.a., cunoscuți pentru ușurința cu care scriau și, în consecință, pentru fecunditatea lor literară. Alții, mai puțin prolifici, încercau totuși o deosebită plăcere cînd scriau. Faulkner, de exemplu, afirma că pentru el scrisul este „o mare bucurie“, iar Hemingway mărturisea că munca la un roman constituie „sursa celor mai înalte desfătări“, în decursul căreia „nu observi cum trece timpul“.

Majoritatea scriitorilor se plîng însă de chinurile travaliului literar. Iată ce spune Joseph Conrad despre mersul lucrului la unul din romanele sale: „Stau la masa de scris cite opt ore pe zi, și, din păcate, totul se reduce la această ședere. Într-o zi de lucru scriu trei propoziții, pe care, în desperare, le șterg cînd mă ridic de pe scaun“. Nu-i de mirare deci că pentru a termina cartea cu pricina, lui Conrad i-au trebuit 25 de ani. Și cu toate că în acest timp de sub pana lui au ieșit și alte opere literare, scriitorul era uneori așa de deprimat încît se întreba serios dacă nu-i cazul să se lase de literatură și să se reîntoarcă la meseria de marinar. La fel de chinuit scria uneori și Dickens, deși productivitatea lui n-ar lăsa să se înțeleagă acest lucru. Cea mai mare neliniște i-o provocau creatorului lui Pickwick editorii, care-i cereau să dea la termen capitolele de roman ce apăreau în foiletoanele ziarelor. Pentru a înainta cu scrisul la Dombey și fiul s-a mutat la Paris, nădăjduind că schimbarea locului se va repercuta favorabil asupra capaci-

tății lui de muncă. Însă n-a fost așa. „Pentru că în cabinetul meu de lucru n-aveam nici un spor — scria Dickens — am coborît în salon, cu speranța că voi găsi acolo un colțșor plăcut, care să mă inspire, dar fără folos. Gîndindu-mă la faptul că luna se apropie de sfîrșit, am stat la birou șase ore și am scris șase rînduri“. Ca să iasă din această inerție, a aranjat în alt chip mobila, însă nici acest lucru nu i-a adus mult dorita inspirație.

Același chin este relevant și de experiența altor scriitori. În timp ce lucra la Madam Bovary Flaubert nota: „Cînd îmi imaginez cum ar putea fi cartea mea mă cuprînde extazul. Dar pe urmă, cînd mă gîndesc ce muncă mă așteaptă pentru a-mi transpune în viață ideile, mă sperii atît de tare încît sînt cuprîns de spasme

DE PE TOATE MERIDIANELE

și sînt gata să fug unde-o vedea cu ochii și să mă ascund de oameni. Lucrez la această carte, ca un catir, de 15 ani. Dacă va ieși cîndva o operă bună, aceasta va fi pe merit“. Caragiale avea pur și simplu groază de masa de scris. Pentru a-i stimula condeiul, prietenii i-au cumpărat odată o masă nouă, la care îl așezau cu forța. Dar marelui scriitor n-a izbutit, cu toate ostensiunile, să compună decît textul, format din trei cuvinte, al unei vederi. Iar scriitoarea americană Katherine Porter, autoarea cunoscutului roman Corabia nebunilor, cînd nu-i mergea scrisul lua lecții de muzică, făcea lungi călătorii și, ca urmare, uneori nu scria nimic ani întregi.

Bineînțeles, mulți s-au întrebat ce a-

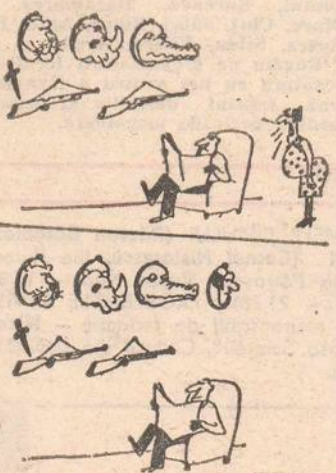
nume provoacă acest stress în fața colii albe de hirtie. Printre cauze au fost menționate teama de a nu fi la înălțimea propriilor așteptări, de a nu putea exprima în cuvinte ceea ce se naște în imaginație, precum și teama de a nu da la iveală o lucrare sub nivelul celei precedente. Dar indiferent de cauza directă a acestei atitudini, este vorba, în fond, de o înaltă conștiință artistică, de autoexigență, mult profitabile în realizarea unor opere valoroase.

Noile vrăjitoare din Salem

Orașul american Salem (statul Massachusetts) e vestit în toată lumea prin faptul că aici, în secolul al XVII-lea, au fost executate 20 de persoane acuzate de practicarea vrăjitoriei. De curînd, în acest oraș, pornindu-se, evident, de la fama lui, s-a deschis o... școală de vrăjitoare. Școala este condusă de Laurie Cabot, recunoscută în prezent ca „cea mai bună vrăjitoare din Salem“. Cursurile durează cinci săptămîni, iar taxa ce se percepe, pentru tot acest timp, este de 125 de dolari. Această sumă nu este considerată mare, avînd în vedere perspectivele ce se deschid în fața absolvenților: ei vor putea cîștiga bani frumoși din precizări și ghiciri, intrucît aceste servicii sînt foarte solicitate în multe orașe americane. După cum scria „U. S. News and World Report“, în Statele Unite numai astrologii sînt vreo zece mii, ei percep 300 de dolari pentru o consultație și au 35-40 de clienți pe săptămîna. Cînd însă vrăjitorii vor avea și o diplomă cîntinută la școala din Salem, clienții vor fi, se presupune, și mai numeroși. Iată de ce foarte mulți dau bucuros cei 125 de dolari.

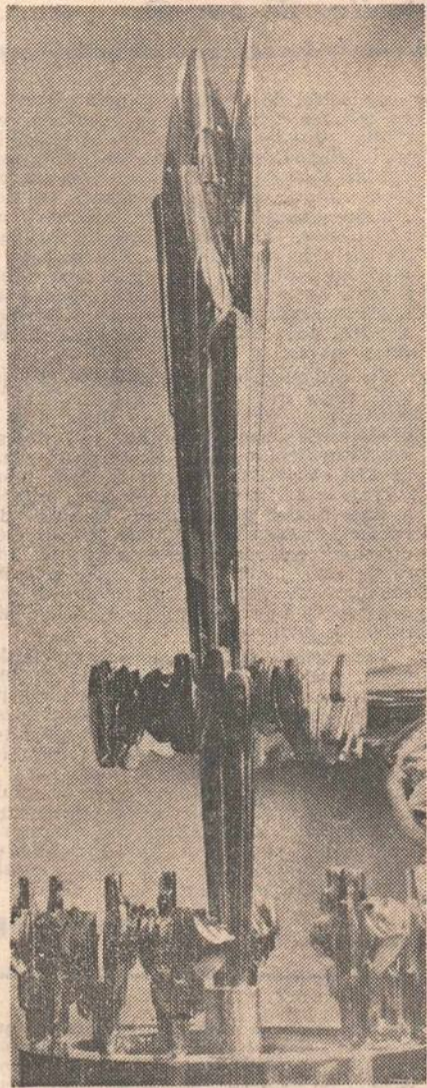
ION D. GOIA ■

Lumea se amuză

După SLOVENSKA — Cehoslovacia

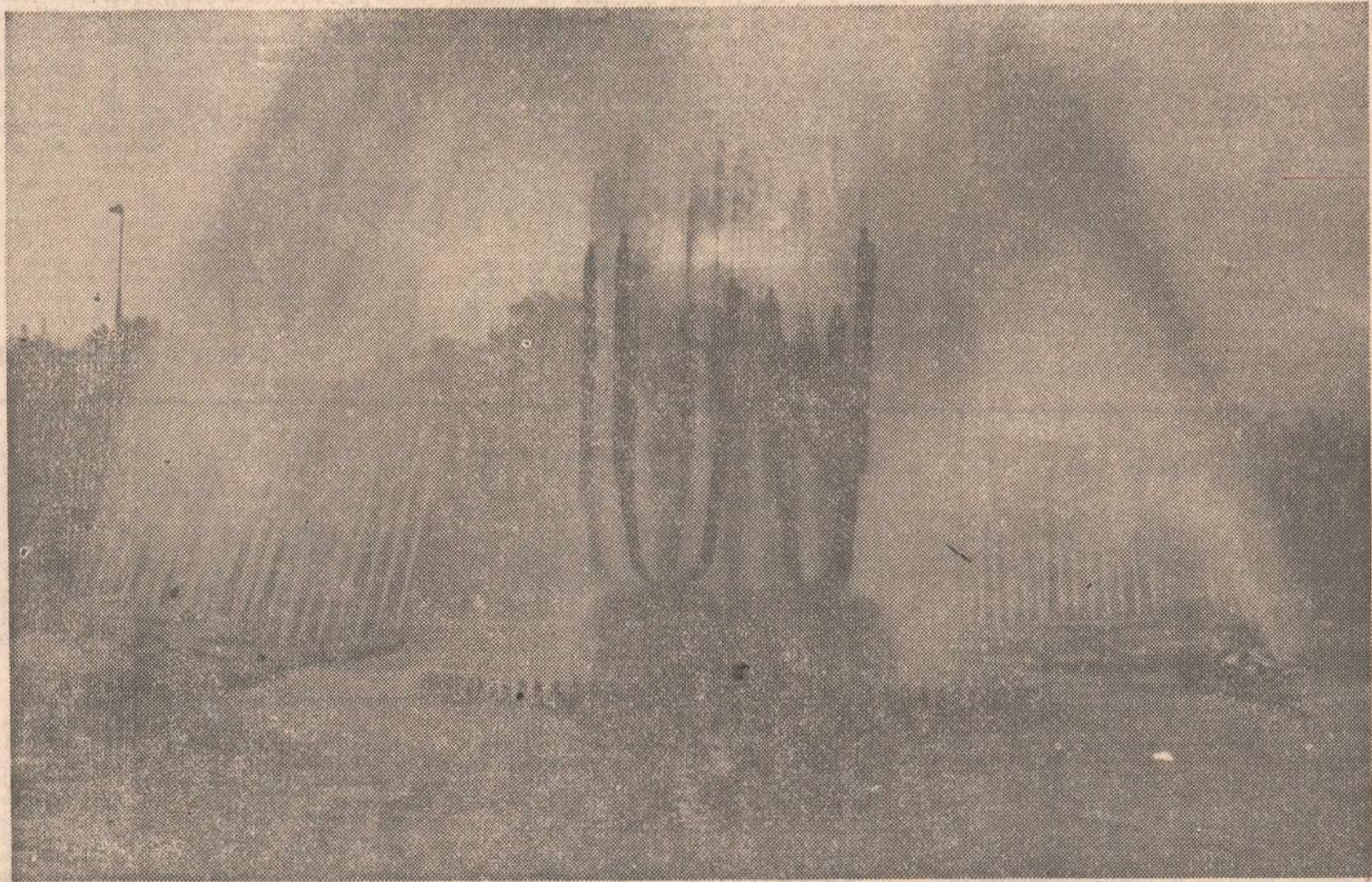
Încă un „Herder” pentru cultura română: Sculptorul Constantin Lucaci

Trecem pragul atelierului și ne aflăm dintr-odată într-o lume care cu greu poate fi numită lumea unui sculptor. Lume enigmatică. Oțel strălucitor. Oțel șlefuit. Oțel inoxidabil, oțel oglindă. Visme rotunjite, sau tăiate brusc. Frunze de dans, de gând. Cîrpele de cîntec cosmic, cu sunete acute și prelungi. Dincolo de aceste câteva metafore cu care încercăm să explicăm senzația noastră înținerii cu lumea sculptorului Constantin Lucaci, pentru că despre atelier acestui mare sculptor vrem să vă vorbim în continuare, surpriza ne-a oferit însuși artistul. L-am surprins exact momentul în care, cu un aparat de polizat în mînă, șlefua o piesă de oțel. Avea, peste haine, un fel de șorț albăstru, de parcă ar fi fost un maestru dintr-un atelier mecanic oarecare. Mîinile erau negre, pline de o unsoare asemănătoare cu vaselina. Sintem invitați să luăm loc, pe unde găsim. A găsi un loc liber un loc de stat, în atelierul sculptorului Constantin Lucaci este o treabă destul de dificilă. Descoperim un fotoliu sub o piesă uriașă care aduce cu un trup contorsionat de pasăre, sau cu lucrarea unei aple în zbor. Pe fotoliu, una peste alta două piese. Pentru că dialogul nostru se încropească mai ușor, sculptorul se dezchipează. „La să fac, zice, o mică pauză. Muncesc de dimineață, de la ora 7, intruna. Au trecut pe nesimțite cinci ore. Cinci ore de biziit cu polizorul ăsta. Parcă aș fi la dentist!” Îi spunem că atelierul său seamănă cu un laborator de asamblare a navelor cosmice. Ne exprimăm chiar convingerea că, de fapt și de fapt, dinsul construiește, pe îndelete, navă cosmică. Gluma noastră, constatăm după zîmbetul înflorit în colțul gurii, încintă. „Zîmbesc, zice, dar adevărul este că nu trec printr-o perioadă prea bună. Nu, nu în ceea ce privește munca mea artistică. Din acest punct de vedere mă aflu pe un drum care-mi oferă exact atât satisfacție cîtă, muncă depun. Și muncesc mult, aproximativ 10—12 ore pe zi. Exact ca în tinerețe, numai că acum am parcă mai mult spor și toate gîndurile se leneșesc mai limpede, mai clar. Și, totuși, ceva care mă nemulțumește. Știu că anume și, în același timp, nu știu”. Firește, ne bucurăm faptul că artistul simte nevoia să ni se destăinuiească de parcă ar vorbi cu el însuși, dar ne simțim ușor stînjeniți pentru că am vrea să împărtășim starea de nemulțumire și nu știm cum. Vorbim despre fîntina de la Constanța, despre cea de la Drobeta-Turnu Severin, despre cea de la Reșița despre expozițiile sale, din țară și din străinătate, mai ales despre cea din Italia, de anul trecut, unde a expus împreună cu maestrul Corneliu Baba. Se înviorază și vorbește cu aprindere, cu plăcere, despre arta sa care, deși are o alură dinamică, aidoma fulgerelor, este declară Constantin Lucaci, statică, precum lumina stelelor. Într-un anume fel, această părere, venită chiar din partea artistului, ne surprinde. Dar, înconjurați de zeci și zeci de lucrări, avem senzația că ne aflăm într-adevăr în mijlocul unei stele care plutesc printr-un spațiu infinit. Trăim, deci, de-adevăratelea comparația artistului și-aproape că deslușim, în tăcerea care s-a lăsat și pe care nu vrem să o tulburăm nicicum, tainele abia șoptite ale unui viitor ce-și fulgeră peste noi luminile unor stranii înțelesuri. Sintem înconjurați de stele.

VICTOR NIȚĂ ■

Înconjurați de stele

PROGRAMUL CENACLULUI

Vineri 24 februarie 1984 — Galați
Sîmbătă 25 februarie 1984 — Galați
(toate spectacolele se vor desfășura în Sala Sporturilor)

De la 27 februarie la 4 martie: județul Iași.

În continuare, cenaclul intenționează să dea spectacole în județele: Botoșani, Suceava, Maramureș, Satu Mare, Cluj, Sălaj, Bihor, Arad, Hunedoara, Sibiu, Vâlcea, Argeș.

Rugăm pe organizatorii locali să ia legătura cu noi pentru a fixa împreună traseul definitiv al cenaclului pentru perioada următoare.

Flacăra. Redacția: București, Piața Școlii 1, căsuța poștală 3312, cod 71 341. Telefoane: 17 60 10, 17 60 20. Interioare: PROBLEMELE OMULUI (Răzvan Bărbulescu, Marga Nedelea, Mihai Stănescu, Emanuel Valeriu, Georgeta Ștefănescu — 25 42, 21 30; audiențe — 25 58); PROBLEMELE DEZVOLTĂRII (Cornel Nistorescu, Ilie Purcaru, Nicolae Grigore, Ion D. Goia, Dumitru Constantin — 25 66); PROBLEMELE CULTURII (George Arion, Adrian Dohotaru, Horia Pătrașcu, Victor Niță — 14 57); PROBLEMELE NOULUI (Ovidiu Ioanițoiu, Oprea Georgescu, Liviu Timbus, Lionel Nițescu, Constantin Balacciu, Margareta Mureșan — 21 28); PROBLEMELE REVISTEI (Dorin Cherghinescu, Dan Bărlădeanu, Constantin Dragomir, Elena Ghera, Sorin Postolache — 21 23, 25 69, 20 72, 14 53); secretar responsabil de redacție — Nicolae Cristofor — 21 43; redactor șef adjunct — Nicolae Arsenie — 21 24; redactor șef — 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Școlii”. Cititorii din străinătate se pot abona adresându-se ILEXIM — Departamentul Export Import Presă, P.O. Box 136—137, telex 11 226, București, strada 13 Decembrie.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU